La Guirnalda Preciosa

Consejos para un Rey

Nagaryuna

Índice

Capítulo Primero 3

Capítulo Segundo..55

Capítulo Tercero..107

Capítulo Cuarto 159

Capítulo Quinto 209

དཀར་ཆག

ལེའུ་དང་པོ། མངོན་པར་མཐོ་བ་དང་ངེས་པར་ལེགས་པ་བསྟན་པ། 2

ལེའུ་གཉིས་པ། མངོན་པར་མཐོ་བ་དང་ངེས་པར་ལེགས་པ་སྤེལ་མར་བསྟན་པ། 54

ལེའུ་གསུམ་པ། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཚོགས་བསྡུས་པ་བསྟན་པ། 106

ལེའུ་བཞི་པ། རྒྱལ་པོའི་ཚུལ་བསྟན་པ། 158

ལེའུ་ལྔ་པ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་བསྟན་པ། 208

ལེའུ་དང་པོ། མངོན་པར་མཐོ་བ་དང་ངེས་པར་ལེགས་པ་བསྟན་པ།

༄༅། །རྒྱ་གར་སྐད་དུ། རཱ་ཛ་པ་རི་ཀ་ཐཱ་རཏྣ་མཱ་ལཱི།
བོད་སྐད་དུ། རྒྱལ་པོ་ལ་གཏམ་བྱ་བ་རིན་པོ་ཆེའི་ཕྲེང་བ།

སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཐམས་ཅད་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ།

ཉེས་པ་ཀུན་ལས་རྣམ་གྲོལ་ཞིང་། །
ཡོན་ཏན་ཀུན་གྱིས་བརྒྱན་པ་པོ། །
སེམས་ཅན་ཀུན་གྱི་གཉེན་གཅིག་པོ། །
ཐམས་ཅད་མཁྱེན་ལ་བདག་ཕྱག་འཚལ། ། ༡

རྒྱལ་པོ་ཁྱོད་ལ་ཆོས་སྒྲུབ་ཕྱིར། །
གཅིག་ཏུ་དགེ་བའི་ཆོས་བཤད་དེ། །
དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་སྣོད་ལ་ནི། །
ཆོས་འགྲུབ་འགྱུར་ཏེ་གང་ཞིག་ལ། ། ༢

དང་པོར་མངོན་པར་མཐོ་བའི་ཆོས། །
ཕྱིས་ནི་ངེས་པར་ལེགས་འབྱུང་བ། །
གང་ཕྱིར་མངོན་པར་མཐོ་ཐོབ་ནས། །
རིམ་གྱིས་ངེས་པར་ལེགས་པ་འོང་། ། ༣

Título en sánscrito: Raja parikatha ratna vali
Título en tibetano: རྒྱལ་པོ་ལ་གཏམ་བྱ་བ་རིན་པོ་ཆེའི་ཕྲེང་བ།

¡Homenaje a todos los Budas y Bodhisattvas!

Capítulo Primero

1. Del todo libre de cualquier defecto
y adornado con todas las buenas cualidades,
el único amigo de todos los seres:
me postro ante el Omnisciente.

2. ¡Oh, Rey[1]! explicaré las prácticas virtuosas
para que surja en ti la doctrina,
pues es en el seno del Dharma excelente
donde la práctica se vuelve posible.

3. Primero, los medios para un alto renacimiento,
luego, surge el bien definitivo.
Porque, tras lograr un alto renacimiento,
llega gradualmente el bien definitivo.

[1] Escrito para el rey *Satakarni,* de la dinastía *Satavahana*.

དེ་ལ་མངོན་མཐོ་བདེ་བ་སྟེ། །
ངེས་པར་ལེགས་པ་ཐར་པར་འདོད། །
དེ་ཡི་བསྒྲུབ་པ་མདོར་བསྡུ་ན། །
མདོར་ན་དད་དང་ཤེས་རབ་བོ། ། ༤

དད་ཅན་ཉིད་ཕྱིར་ཆོས་ལ་བརྟེན། །
ཤེས་རབ་ལྡན་ཕྱིར་ཡང་དག་རིག །
འདི་གཉིས་གཙོ་བོ་ཤེས་རབ་སྟེ། །
འདི་སྔོན་འགྲོ་བ་དད་པ་ཡིན། ། ༥

འདུན་དང་ཞེ་སྡང་འཇིགས་པ་དང་། །
རྨོངས་པས་གང་ཞིག་ཆོས་མི་འདའ། །
དེ་ནི་དད་པ་ཅན་ཞེས་བྱ། །
ངེས་པར་ལེགས་པའི་སྣོད་མཆོག་ཡིན། ། ༦

གང་ཞིག་ལུས་ངག་ཡིད་ཀྱི་ལས། །
ཐམས་ཅད་ལེགས་པར་ཡོངས་བརྟགས་ཏེ། །
བདག་དང་གཞན་ལ་ཕན་ཤེས་ནས། །
རྟག་ཏུ་བྱེད་པ་དེ་མཁས་པ། ། ༧

4. El alto renacimiento es felicidad
y el bien definitivo es la liberación.
En suma, los medios para alcanzarlos son,
de forma resumida: la fe y la sabiduría.

5. Por tener fe, nos dedicamos al Dharma.
Por tener sabiduría, comprendemos bien.
De estas dos, la sabiduría es principal
y la fe es su requisito previo.

6. De quien no rechaza el Dharma
—debido al deseo, al odio, al miedo
o a la ignorancia— se dice que tiene fe
y es un recipiente supremo para el bien definitivo.

7. Quien, tras analizar bien todas
sus acciones de cuerpo, habla y mente,
identifica cuales lo benefician a él y a otros
y las efectúa siempre: ese es un sabio.

མི་གསོད་པ་དང་རྐུ་སྤོང་དང་། །
གཞན་གྱི་ཆུང་མ་སྤོང་བ་དང་། །
ལོག་དང་ཕྲ་མ་རྩུབ་ཉིད་དང་། །
མ་འབྲེལ་སྨྲ་བ་ཡང་དག་སྡོམ། ། ༨

ཆགས་དང་གནོད་སེམས་མེད་པ་ལ། །
ཉིད་ཀྱི་ལྟ་བ་ཡོངས་སྤོང་བ། །
འདི་དག་ལས་ལམ་དཀར་བཅུ་སྟེ། །
བཟློག་པ་དག་ནི་ནག་པོ་ཡིན། ། ༩

ཆང་མི་འཐུང་དང་འཚོ་བ་བཟང་། །
རྣམ་མི་འཚེ་དང་གུས་སྦྱིན་དང་། །
མཆོད་འོས་མཆོད་དང་བྱམས་པ་སྟེ། །
མདོར་ན་ཆོས་ནི་དེ་ཡིན་ནོ། ། ༡༠

ལུས་གདུང་བྱེད་པ་འབའ་ཞིག་ལས། །
ཆོས་མེད་འདི་ལྟར་དེ་ཡིས་ནི། །
གཞན་ལ་གནོད་པ་སྤོང་མེད་ཅིང་། །
གཞན་ལ་ཕན་འདོགས་ཡོད་མ་ཡིན། ། ༡༡

8. No matar, no robar, renunciar a las mujeres ajenas,
refrenarse de mentir, de las palabras
que siembran discordia, de las palabras
agrias y de las charlas sin sentido,…

9. …la ausencia de envidia y malicia,
y el abandono de la visión nihilista conforman
los diez caminos de acción positivos.
Sus opuestos son negativos.

10. No beber alcohol, ganarse la vida de forma
honesta[2], no dañar, obsequiar con respeto,
honrar a quien lo merece y el amor:
en esto se resume el Dharma.

11. La mera mortificación del cuerpo,
no constituye Dharma, puesto que
no implica dejar de dañar a los demás
ni entraña beneficio alguno para ellos.

---

[2] Los cinco modos de vida deshonestos: 1. hipocresía (ཚུལ་འཆོས་), 2. adulación (ཁ་གསག་), 3. mendicidad indirecta (གཞོགས་སློང་), 4. Expolio (ཐོབ་ཀྱིས་འཇལ་བ་), y 5. Dar para recibir luego (རྙེད་པས་རྙེད་པ་).

སྦྱིན་དང་ཚུལ་ཁྲིམས་བཟོད་གསལ་བ། །
དམ་ཆོས་ལམ་པོ་ཆེ་ལ་གང་། །
མ་གུས་ལུས་གདུང་གནག་ལམ་ལྷའི། །
ལམ་གོལ་དག་ནས་འགྲོ་བ་དེ། ། ༡༢

འཁོར་བའི་འབྲོག་ནི་མི་བཟད་པའི། །
མཐའ་ཡས་སྐྱེ་བོ་ཤིང་ཅན་དུ། །
ཉོན་མོངས་གདུག་པས་འཕྱུད་པའི་ལུས། །
ཤིན་དུ་ཡུན་རིང་འཇུག་པར་འགྱུར། ། ༡༣

གསོད་པ་ཡིས་ནི་ཚེ་ཐུང་འགྱུར། །
རྣམ་པར་འཚེ་བས་གནོད་པ་མང་། །
རྐུ་བ་ཡིས་ནི་ལོངས་སྤྱོད་ཕོངས། །
བྱི་པོ་བྱེད་པས་དགྲ་དང་བཅས། ། ༡༤

བརྫུན་དུ་སྨྲ་བས་སྐུར་བ་སྟེ། །
ཕྲ་མ་ཡིས་ནི་བཤེས་དང་འབྱེ། །
ཚིག་རྩུབ་ཉིད་ཀྱིས་མི་སྙན་ཐོས། །
མ་འབྲེལ་པ་ཡིས་ཚིག་མི་བཙུན། ། ༡༥

12. Quienes no respetan el gran sendero del santo Dharma
que enseña la generosidad, la ética y la paciencia,
y afligen sus cuerpos desviándose del camino
para seguir un sendero semejante al del ganado…

13. …estos seres se involucrarán por mucho tiempo,
en los insufribles pastos de la existencia cíclica,
entre los árboles de los innumerables seres
con sus cuerpos asidos por las víboras de los engaños.

14. Una vida corta proviene de matar,
de la violencia, perjuicios frecuentes.
El robo nos traerá la ruina financiera
y el adulterio, enemigos.

15. Decir mentiras provoca calumnias,
sembrando discordia perdemos amigos,
las palabras agrias, ocasionan que escuchemos
lo irritante y las vanas suscitan el descrédito.

བརྣབ་སེམས་ཡིད་ལ་རེ་བ་འཇོམས། །
གནོད་སེམས་འཇིགས་པ་སྦྱིན་པར་བྱེད། །
ལོག་པར་ལྟ་བས་ལྟ་ངན་ཉིད། །
ཆང་འཐུང་པས་ནི་བློ་འཁྲུལ་ཏེ། ། ༡༦

སྦྱིན་པ་མ་བཏང་དབུལ་བ་ཉིད། །
ལོག་པར་འཚོ་བས་བསླུས་པ་སྟེ། །
ཁེངས་པ་ཡིས་ནི་རིགས་ངན་ཉིད། །
ཕྲག་དོག་གིས་ནི་གཟི་ཆུང་ཉིད། ། ༡༧

ཁྲོ་བས་ཁ་དོག་ངན་པ་ཉིད། །
མཁས་ལ་མི་འདྲི་བླུན་པ་ཉིད། །
མི་ཉིད་ལ་ནི་འབྲས་བུ་འདི། །
ཀུན་གྱི་དང་པོ་ངན་འགྲོར་རོ། ། ༡༨

མི་དགེ་ཞེས་བྱ་དེ་དག་གི །
རྣམ་སྨིན་བསྒྲགས་པ་གང་ཡིན་པ། །
དགེ་བ་དག་ནི་ཐམས་ཅད་ལ། །
འབྲས་བུ་དེ་ནི་བཟློག་སྟེ་འབྱུང་། ། ༡༩

16. La codicia destruye nuestras esperanzas,
los pensamientos maliciosos nos inducen miedo,
las visiones incorrectas originan malos enfoques
y la bebida confunde nuestra mente.

17. Del no dar viene la pobreza,
de un medio de vida incorrecto, el fraude,
de la arrogancia, un mal linaje
y de los celos, la falta de carisma.

18. El odio provoca un mal color,
por no preguntar al sabio, quedamos necios:
para los humanos, antes de todos estos frutos,
acaece una mala transmigración.

19. Para cada «no virtud» hemos
expuesto los frutos que madura,
para todas las virtudes
los frutos son los contrarios.

ཆགས་དང་ཞེ་སྡང་གཏི་མུག་དང་། །
དེས་བསྐྱེད་ལས་ནི་མི་དགེ་བ། །
མ་ཆགས་ཞེ་སྡང་གཏི་མུག་མེད། །
དེས་བསྐྱེད་ལས་དེ་དགེ་བ་ཡིན། ། ༢༠

མི་དགེ་བ་ལས་སྡུག་བསྔལ་ཀུན། །
དེ་བཞིན་ངན་འགྲོ་ཐམས་ཅད་དོ། །
དགེ་ལས་བདེ་འགྲོ་ཐམས་ཅད་དང་། །
སྐྱེ་བ་ཀུན་དུ་བདེ་བ་དག ། ༢༡

ཡིད་དང་ལུས་དང་ངག་གིས་ནི། །
མི་དགེ་ཀུན་ལས་ལྡོག་བྱ་ཞིང་། །
དགེ་ལ་རྟག་ཏུ་འཇུག་བྱ་བ། །
ཆོས་འདི་རྣམ་པ་གཉིས་སུ་བཤད། ། ༢༢

ཆོས་འདིས་དམྱལ་བ་ཡི་དྭགས་དང་། །
དུད་འགྲོ་དག་ལས་རྣམ་གྲོལ་ཞིང་། །
ལྷ་དང་མི་ཡི་ནང་དག་ཏུ། །
བདེ་དཔལ་རྒྱལ་སྲིད་རྒྱས་པ་འཐོབ། ། ༢༣

20. El deseo, el odio, la ignorancia y las acciones
que estos originan son «no virtudes».
Las ausencias de deseo, odio e ignorancia
y las acciones que estas originan son virtudes.

21. De las «no virtudes» proviene todo padecer
así como también, todo mal renacimiento.
Toda buena transmigración y la felicidad
en todas las vidas provienen de las virtudes.

22. Apartar nuestro cuerpo, habla
y mente de todo lo no virtuoso,
y aplicarlos siempre a las virtudes:
el Dharma se expresa en estos dos aspectos.

23. Gracias a este Dharma nos liberamos por completo
de renacer como un ser infernal, un *preta* o un animal,
y obtenemos gran felicidad, gloria y dominio
en los estados humano o divino.

བསམ་གཏན་ཚད་མེད་གཟུགས་མེད་ནི། །
ཚངས་སོགས་བདེ་བ་མྱོང་བར་བྱེད། །
དེ་ལྟར་མངོན་མཐོའི་ཆོས་འདི་དང་། །
དེ་ཡི་འབྲས་བུ་མདོར་བསྡུས་པའོ། ། ༢༤

ངེས་པར་ལེགས་པའི་ཆོས་དག་ཀྱང་། །
ཕྲ་ཞིང་ཟབ་པར་སྣང་བ་དང་། །
བྱིས་པ་ཐོས་དང་མི་ལྡན་ལ། །
སྐྲག་པར་བྱེད་པར་རྒྱལ་བས་གསུངས། ། ༢༥

བདག་ཡོད་མ་ཡིན་ཡོད་མི་འགྱུར། །
བདག་གི་ཡོད་མིན་མི་འགྱུར་ཞེས། །
བྱིས་པ་དག་ནི་དེ་ལྟར་སྐྲག །
མཁས་པ་ལ་ནི་སྐྲག་པ་ཟད། ། ༢༦

སྐྱེ་དགུ་འདི་ནི་མ་ལུས་པ། །
ངར་འཛིན་པ་ལས་བྱུང་བ་དང་། །
ང་ཡིར་འཛིན་ལྡན་སྐྱེ་དགུ་ལ། །
ཕན་པ་གཅིག་ཏུ་གསུང་བས་གསུངས། ། ༢༧

24. La concentración, los inmensurables y la no forma
nos hacen experimentar el gozo de Brahma y demás.
Así hemos resumido este Dharma
del alto renacimiento con sus frutos.

25. El Victorioso dijo que las enseñanzas
para lograr el bien definitivo parecen
profundas y sutiles, y que aterran
a los infantiles que carecen de estudio.

26. El «yo» no existe ni existirá,
tampoco «lo mío» existe ni existirá:
esto asusta a los infantiles
y elimina el miedo en los sabios.

27. Los innumerables seres de nueve tipos
surgen de la noción de un «yo»
—dijo Aquel Cuyas Palabras son Puro Beneficio,
para ayudar a los seres que sostienen un «mío»—.

བདག་ཡོད་བདག་གིར་ཡོད་ཅེས་པ། །
འདི་ནི་དམ་པའི་དོན་དུ་ལོག །
གང་ཕྱིར་ཡང་དག་ཇི་ལྟ་བ། །
ཡོངས་སུ་ཤེས་པས་གཉིས་མི་འབྱུང་། ། ༢༨

ངར་འཛིན་ལས་བྱུང་ཕུང་པོ་རྣམས། །
ངར་མཛིན་དེ་ནི་དོན་དུ་བརྫུན། །
གང་གིས་ས་བོན་བརྫུན་པ་དེའི། །
སྐྱེ་བ་བདེན་པ་ག་ལ་ཞིག ། ༢༩

ཕུང་པོ་དེ་ལྟར་མི་བདེན་པར། །
མཐོང་ནས་ངར་འཛིན་སྤོང་བར་འགྱུར། །
ངར་འཛིན་པ་དག་སྤངས་ནས་ནི། །
ཕྱིས་ནི་ཕུང་པོ་འབྱུང་མི་འགྱུར། ། ༣༠

ཇི་ལྟར་མེ་ལོང་བརྟེན་ནས་སུ། །
རང་བཞིན་གཟུགས་བརྙན་སྣང་མོད་ཀྱི། །
དེ་ནི་ཡང་དག་ཉིད་དུ་ན། །
ཅུང་ཟད་ཀྱང་ནི་ཡོད་མིན་པ། ། ༣༡

28. «Yo existo» y «lo mío existe»
son afirmaciones falsas en sentido último.
Pues ninguna de ellas surge en aquellos
que conocen la realidad tal como es.

29. Los agregados surgen de la noción de un «yo»
y esta noción de un «yo» es en sí falaz.
Aquello que nace de una semilla falsa,
¿cómo podría ser auténtico?

30. Viendo así que los agregados son irreales,
cesamos la noción de un «yo»
y, tras abandonar la noción de un «yo»,
los agregados ya no vuelven a surgir.

31. Así como por medio de un espejo
se muestra el reflejo del propio rostro,
aunque, ni siquiera una fracción de este,
diríamos que existe de manera real,...

དེ་བཞིན་ཕུང་པོ་རྣམས་བརྟེན་ནས། །
ངར་འཛིན་པ་ནི་དམིགས་པར་འགྱུར། །
རང་གི་བཞིན་གྱི་གཟུགས་བརྙན་བཞིན། །
ཡང་དག་ཉིད་དུ་དེ་འགའ་མེད། ། ༣༢

ཇི་ལྟར་མེ་ལོང་མ་བརྟེན་པར། །
རང་བཞིན་གཟུགས་བརྙན་མི་སྣང་ལྟར། །
ཕུང་པོ་རྣམས་ལ་མ་བརྟེན་པར། །
ངར་འཛིན་པ་ཡང་དེ་དང་འདྲ། ། ༣༣

འཕགས་པ་ཀུན་དགའ་བོ་ཡིས་ནི། །
དེ་ལྟ་བུ་ཡི་དོན་ཐོས་ནས། །
ཆོས་ལ་མིག་འཐོབ་བདག་ཉིད་ཀྱིས། །
དགེ་སློང་རྣམས་ལ་བཟླས་ཏེ་སྨྲས། ། ༣༤

ཇི་སྲིད་ཕུང་པོར་འཛིན་ཡོད་པར། །
དེ་སྲིད་དེ་ལ་ངར་འཛིན་ཡོད། །
ངར་འཛིན་ཡོད་ན་ཡང་ལས་ཏེ། །
དེ་ལས་ཡང་ནི་སྐྱེ་བ་ཡིན། ། ༣༥

32. …del mismo modo, la noción de un «yo»
se enfoca en dependencia de los agregados,
pero al igual que en el reflejo del propio rostro
no hay nada en ello que exista de modo real.

33. Así como, sin el medio de un espejo,
el reflejo de nuestra cara no se muestra,
lo mismo le ocurre a la noción de un «yo»
si no se basa en los agregados.

34. Cuando el arya Ananda escuchó
una enseñanza con sentido semejante,
alcanzó el «Ojo del Dharma»,
y habló de ello a los monjes.

35. Mientras exista la noción de «los agregados»,
existirá sobre ellos la noción de un «yo»;
al existir la noción de un «yo», hay acciones
y de estas, a su vez, provienen los renacimientos.

ལམ་གསུམ་ཐོག་མཐའ་དབུས་མེད་པ། །
འཁོར་བའི་དཀྱིལ་འཁོར་མགལ་མེ་ཡི། །
དཀྱིལ་འཁོར་ལྟ་བུར་ཕན་ཚུན་གྱི། །
རྒྱུ་ཅན་འདི་ནི་འཁོར་བར་འགྱུར། ། ༣༦

ད་ནི་རང་གཞན་གཉིས་ཀ་དང་། །
དུས་གསུམ་ཉིད་དུའང་མ་ཐོབ་ཕྱིར། །
ངར་འཛིན་པ་ནི་ཟད་པར་འགྱུར། །
དེ་ནས་ལས་དང་སྐྱེ་བ་ཡང་། ། ༣༧

དེ་ལྟར་རྒྱུ་འབྲས་སྐྱེ་བ་དང་། །
དེ་དག་ཟད་པ་ཉིད་མཐོང་ནས། །
ཡང་དག་ཉིད་དུ་འཇིག་རྟེན་ལ། །
ཡོད་མེད་ཉིད་དུ་མི་སེམས་སོ། ། ༣༨

སྡུག་བསྔལ་ཐམས་ཅད་ཟད་པ་ཡིས། །
ཆོས་འདི་ཐོས་ནས་རྟོག་མེད་པ། །
མི་འཇིགས་གནས་ལ་སྦར་བ[3]་དག །
ཡོངས་སུ་མི་ཤེས་ཕྱིར་སྐྲག་གོ ། ༣༩

3 རིན་ཕྲེང་དར་ཤིག་སྒྲུར་མ་ནས། སྤང་བ།

36. Estos tres procesos de la existencia cíclica[4]
giran, sin principio, medio ni final,
como una rueda de antorchas
originándose mutuamente entre sí.

37. Por no ser estos obtenidos de sí, de otro
ni de ambos, en ninguno de los tres tiempos,
la noción de un «yo» se disipa
y, con ella, el karma y el nacimiento.

38. Tras ver así las causas y los efectos
surgir y consumirse,
ya no se conciben en el mundo
existencia ni inexistencia verdaderas.

39. Quienes, tras escuchar esta Doctrina
que suprime todo dolor, temen al estado
sin conceptos que está más allá del miedo,
se asustan por causa de su ignorancia.

[4] Los vínculos interdependientes aflictivos (1, 8 y 9), los kármicos (2 y 10) y el nacimiento aflictivo (11).

མྱ་ངན་འདས་ལ་འདི་དག་ཀུན། །
མེད་པར་གྱུར་ན་ཁྱོད་མི་འཇིགས། །
འདིར་ནི་མེད་པར་བཤད་པ་ལ། །
ཁྱོད་ནི་ཇི་སྟེ་འཇིགས་པར་བྱེད། ། ༤༠

ཐར་ལ་བདག་མེད་ཕུང་པོ་མེད། །
གལ་ཏེ་ཐར་པ་དེ་འདྲར་འདོད། །
བདག་དང་ཕུང་པོ་བསལ་བ་ལ། །
འདིར་ནི་ཁྱོད་ཀོ་ཅིས་མི་དགའ། ། ༤༡

མྱ་ངན་འདས་པ་དངོས་མེད་པའང་། །
མིན་ན་དེ་དངོས་ག་ལ་ཡིན། །
དངོས་དང་དངོས་མེད་དེར་འཛིན་པ། །
ཟད་པ་མྱ་ངན་འདས་ཞེས་བྱའོ། ། ༤༢

མདོར་ན་མེད་པར་ལྟ་བ་ཉིད། །
ལས་ཀྱི་འབྲས་བུ་མེད་ཅེས་པ། །
བསོད་ནམས་མ་ཡིན་ངན་སོང་བ། །
དེ་ནི་ལོག་པར་ལྟ་ཞེས་བཤད། ། ༤༣

40. Que todo eso deje de existir
en el nirvana, no os causa temor.
¿Por qué os asustáis, entonces,
cuando explicamos aquí su inexistencia?

41. *«En la liberación no hay yo ni agregados».*
Si formulamos así la liberación,
¿por qué os desagrada aquí
la eliminación del yo y de los agregados?

42. Si el nirvana no es siquiera un «no objeto»,
¿cómo podría, entonces, ser un objeto?
Has de saber que el nirvana es la extinción
de las nociones: «objeto» y «no objeto».

43. En suma, la visión nihilista dice
que los frutos de las acciones no existen
y que la afirmación de que las acciones
no meritorias lleven a reinos inferiores es falaz.

མདོར་ན་ཡོད་པར་ལྟ་བ་ཉིད། །
ལས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ཡོད་ཅེས་པ། །
བསོད་ནམས་བདེ་འགྲོ་རྒྱུ་མཐུན་པ། །
ཡང་དག་ལྟ་བ་ཞེས་བཤད་དོ། ། ༤༤

ཤེས་པས་མེད་དང་ཡོད་ཞིའི་ཕྱིར། །
སྡིག་དང་བསོད་ནམས་ལས་འདས་པ། །
དེ་ཡིས་ངན་འགྲོ་བདེ་འགྲོ་ལས། །
དེ་ནི་ཐར་བར་དམ་པས་བཤད། ། ༤༥

རྒྱུ་དང་བཅས་པས་སྐྱེ་མཐོང་བས། །
མེད་པ་ཉིད་ལས་འདས་པ་ཡིན། །
རྒྱུ་དང་བཅས་པས་འགག་མཐོང་བས། །
ཡོད་པ་ཉིད་དུའང་ཁས་མི་ལེན། ། ༤༦

སྔར་སྐྱེས་པ་དང་ལྷན་ཅིག་སྐྱེས། །
རྒྱུ་མིན་དོན་དུ་རྒྱུ་མེད་དོ། །
བཏགས་དང་ཡང་དག་ཉིད་དུ་ན། །
སྐྱེ་བའང་རབ་ཏུ་མ་གྲགས་ཕྱིར། ། ༤༧

44. En suma, la visión existencialista dice
que los frutos de las acciones existen
y que el que las acciones meritorias sean causas
que correspondan a nacimientos felices es cierto.

45. Puesto que la sabiduría pacifica la existencia
y la no existencia, trascendemos mérito y demérito,
y eso, —dijo el Santo— nos libera
de buenos y malos renacimientos.

46. Viendo que surge debido a sus causas
trascendemos la no existencia[5].
Viendo que su cesación se debe a causas
dejamos de aceptar la existencia.

47. Lo que surge previamente o a la vez
no es una causa. En rigor no hay causas,
pues tal producción no se conoce
en absoluto como imputada ni como real.

---

[5] Viendo que el sufrimiento surge debido a sus causas trascendemos la visión de la no existencia de la ley de causalidad kármica.

འདི་ཡོད་པས་ན་འདི་འབྱུང་དཔེར། །
རིང་བོ་ཡོད་པས་ཐུང་ངུ་བཞིན། །
འདི་སྐྱེས་པས་ན་འདི་སྐྱེ་དཔེར། །
མར་མེ་བྱུང་བས་འོད་བཞིན་ནོ། ། ༤༨

རིང་པོ་ཡོད་ན་ཐུང་ངུ་ཉིད། །
རང་གི་ངོ་བོ་ལས་མ་ཡིན། །
མར་མེ་བྱུང་བ་མེད་པའི་ཕྱིར། །
འོད་ཀྱང་འབྱུང་བ་མེད་པ་བཞིན། ། ༤༩

དེ་ལྟར་རྒྱུ་འབྲས་སྐྱེ་མཐོང་ཞིང་། །
འཇིག་རྟེན་འདི་ན་ཇི་བཞིན་དུ། །
སྤྲོས་ལས་བྱུང་བར་ཁས་བླངས་ནས། །
མེད་པ་ཉིད་དུ་ཁས་མི་ལེན། ། ༥༠

འགོག་པ་སྤྲོས་ལས་མ་བྱུང་བ། །
ཡང་དག་ཇི་བཞིན་ཉིད་གྱུར་པ། །
ཁས་ལེན་ཡོད་པ་ཉིད་མི་འགྱུར། །
དེས་ན་གཉིས་མི་བརྟེན་པ་གྲོལ། ། ༥༡

48. Porque esto existe, eso se da. Es como que,
    por ejemplo, al existir lo largo, se da lo corto.
    Porque esto surge, eso se origina. Es como que,
    por ejemplo, al surgir la vela, se da la luz.

49. Si existe lo largo, existe lo corto;
    pero no existe por su propia esencia,
    asimismo, si no surge la llama
    tampoco se origina la luz.

50. Al ver así que las causas generan los efectos,
    aceptamos cómo este mundo
    proviene de elaboraciones mentales
    y no adoptamos la inexistencia.

51. Nuestra refutación[6] no acepta que exista
    sin surgir de elaboraciones mentales
    como una talidad perfecta. Por eso,
    quien no se basa en estas dos se libera.

[6] Nuestra refutación de la existencia verdadera de la causalidad…Por eso, quien no se basa en estas dos visiones erróneas,

ཐག་རིང་ནས་ནི་མཐོང་བའི་གཟུགས། །
ཉེ་བ་རྣམས་ཀྱིས་གསལ་བར་མཐོང་། །
སྨིག་རྒྱུ་གལ་ཏེ་ཆུ་ཡིན་ན། །
ཉེ་བ་རྣམས་ཀྱིས་ཅིས་མི་མཐོང་། ། ༥༢

ཇི་ལྟར་རིང་བ་རྣམས་ཀྱིས་ནི། །
འཇིག་རྟེན་འདི་ནི་ཡང་དག་མཐོང་། །
དེ་ལྟར་དེ་དང་ཉེ་རྣམས་ཀྱིས། །
མི་མཐོང་མཚན་མེད་སྨིག་རྒྱུ་བཞིན། ། ༥༣

ཇི་ལྟར་སྨིག་རྒྱུ་ཆུ་འདྲ་བ། །
ཆུ་མིན་དོན་དུ་མ་ཡིན་པ། །
དེ་བཞིན་ཕུང་པོ་བདག་འདྲ་བ། །
དེ་དག་བདག་མིན་དོན་དུ་མིན། ། ༥༤

སྨིག་རྒྱུ་ལ་ནི་འདི་ཆུ་ཞེས། །
བསམས་ཏེ་དེར་ནི་སོང་བ་ལས། །
གལ་ཏེ་ཆུ་དེ་མེད་དོ་ཞེས། །
འཛིན་པ་དེ་ནི་གླེན་པ་ཉིད། ། ༥༥

52. La forma que se ve allá a lo lejos
los que están cerca la ven con claridad.
Si el espejismo fuese agua,
¿por qué no la ven los que están cerca?

53. Así como quienes miran desde la distancia
perciben este mundo como real,
los que están cerca de él no lo ven tal
sino carente de atributos, como un espejismo.

54. Igual que el espejismo parece agua
pero no es agua, no lo es en realidad,
así, los agregados parecen ser un yo
pero no son un yo, no lo son en realidad.

55. Habiendo tomado el espejismo por agua
y luego de ir hasta allí,
sería un tonto quien pensara:
«¡aquel agua ya no está!».

དེ་བཞིན་སྨིག་རྒྱུ་ལྟ་བུ་ཡི། །
འཇིག་རྟེན་ཡོད་ཅེའམ་མེད་པ་ཞེས། །
འཛིན་པ་དེ་ནི་རྨོངས་པ་སྟེ། །
རྨོངས་པ་ཡོད་ན་མི་གྲོལ་ལོ། ། ༥༦

མེད་པ་པ་ནི་ངན་འགྲོར་འགྲོ། །
ཡོད་པ་པ་ནི་བདེ་འགྲོར་འགྲོ། །
ཡོད་དག་ཇི་བཞིན་ཡོངས་ཤེས་ཕྱིར། །
གཉིས་ལ་མི་བརྟེན་ཐར་བར་འགྱུར། ། ༥༧

ཡང་དག་ཇི་བཞིན་ཡོངས་ཤེས་པས། །
མེད་དང་ཡོད་པར་མི་འདོད་པ། །
དེ་ཕྱིར་མེད་པ་པར་གྱུར་ན། །
ཅི་ཕྱིར་ཡོད་པ་པར་མི་འགྱུར། ། ༥༨

གལ་ཏེ་ཡོད་པ་སུན་ཕྱུང་བས། །
དོན་གྱིས་འདི་ནི་མེད་པར་བསླན། །
དེ་བཞིན་མེད་པ་སུན་ཕྱུང་བས། །
ཡོད་པར་ཅི་ཡི་ཕྱིར་མི་བསླན། ། ༥༩

56. De igual modo, quien sostiene que este mundo,
semejante a un espejismo, existe o que no existe
está confuso, y con confusión
no se llega a la liberación.

57. Los nihilistas van a los reinos inferiores.
Los realistas van a los reinos superiores.
Al conocer en profundidad cómo es la realidad,
no te basas en este dúo y alcanzas la liberación.

58. Si conoces en profundidad cómo es la realidad,
no afirmas la existencia ni la inexistencia.
Si eso te convierte en un nihilista,
¿por qué no habría de volverte un realista?

59. Si decís que por negar la existencia, por definición,
se ingresa al bando de la inexistencia,
¿por qué, al negar la inexistencia,
no se ingresa al bando de la existencia?

གང་དག་དོན་གྱིས་མེད་ཉིད་དུ། །
དམ་མི་འཆའ་ཞིང་མི་སྤྱོད་ལ། །
བྱང་ཆུབ་བརྟེན་ཕྱིར་སེམས་མེད་ལ། །
དེ་དག་ཇི་ལྟར་མེད་པར་བཤད། ། ༦༠

གང་ཟག་ཕུང་པོར་སྨྲ་བ་ཡི། །
འཇིག་རྟེན་གྲངས་ཅན་འུག་ཕྲུག་དང་། །
གོས་མེད་བཅས་པ་གལ་ཏེ་ཞིག །
ཡོད་མེད་འདས་པ་སྨྲས་ན་དྲིས། ། ༦༡

དེ་ཕྱིར་སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱིས་ནི། །
བསྟན་པའི་འཆི་མེད་ཡོད་མེད་ལས། །
འདས་པ་ཟབ་མོ་ཞེས་བཤད་པ། །
ཆོས་ཀྱི་ཁྱད་པ་ཡིན་ཤེས་གྱིས། ། ༦༢

ཞིག་ན་འགྲོ་མེད་འོང་མེད་ཅིང་། །
ད་ཅིག་ཀྱང་ནི་མི་གནས་པ། །
དུས་གསུམ་འདས་པ་བདག་འཇིག་རྟེན་ནི། །
དེ་འདྲ་དོན་དུ་ཅི་ཡོད་དམ། ། ༦༣

60. Quien, en realidad, no enuncia teorías
ni muestra comportamientos nihilistas
y, por basarse en la iluminación, no tiene pensamientos
nihilistas, ¿por qué habría de llamarse nihilista?

61. Pregunta a los que reducen la persona a los agregados,
los mundanos Samkhya, Vaisheshika y Nirgrantha,
si alguna vez enunciaron algo
allende la existencia y la inexistencia.

62. Por eso, de la inmortal enseñanza de los budas
que trasciende la existencia y la inexistencia
se dice que es profunda
y que es la esencia del Dharma.

63. Lo que se desintegra no viene ni va,
ni tampoco permanece ni por un instante,
¿cómo podrían el «yo» y el mundo,
que trascienden los tres tiempos, existir en realidad?

གང་ཕྱིར་གཉིས་ཀ་ཡང་དག་ཏུ། །
འགྲོ་དང་འོང་དང་གནས་མེད་པ། །
དེ་ཕྱིར་འཇིག་རྟེན་མྱ་ངན་འདས། །
དོན་དུ་ཁྱད་པར་ཇི་ལྟ་བུ། ། ༦༤

གནས་པ་མེད་ཕྱིར་སྐྱེ་བ་དང་། །
འགག་པ་ཡང་དག་ཉིད་མིན་ན། །
སྐྱེ་བ་དང་ནི་གནས་པ་དང་། །
འགག་པ་དོན་དུ་ག་ལ་ཞིག ། ༦༥

གལ་ཏེ་རྟག་ཏུ་འགྱུར་ན་ནི། །
ཇི་ལྟར་སྐད་ཅིག་མ་ཡིན་དངོས། །
གལ་ཏེ་འགྱུར་བ་མེད་ན་ནི། །
དོན་དུ་གཞན་ཉིད་ག་ལ་འགྱུར། ། ༦༦

ཕྱོགས་གཅིག་གམ་ནི་ཐམས་ཅད་དུ། །
ཟད་པས་སྐད་ཅིག་འགྱུར་གྲང་ན། །
མི་འདྲ་བ་ཉིད་མི་དམིགས་ཕྱིར། །
དེ་རྣམས་གཉིས་གའང་རིགས་ལྡན་མིན། ། ༦༧

64. Puesto que ambos carecen
de un verdadero ir, venir y permanecer,
¿qué diferencia puede haber
de hecho entre samsara y nirvana?

65. Si el que no haya permanencia implica
que la producción y la cesación no son reales,
¿cómo podrían existir verdaderamente
la producción, la permanencia y la cesación?

66. Si algo está en continuo cambio,
¿cómo podría no ser momentáneo?
Si no cambia, ¿cómo podría,
en realidad, ser alterado?

67. Si lo consideramos momentáneo
por desintegrarse de forma parcial o total,
entonces, puesto que no percibimos una diferencia,
ambas posibilidades son incongruentes.

སྐད་ཅིག་ཡིན་ན་རིལ་མེད་ཕྱིར། །
རྙིང་པ་འགའ་ལྟ་ག་ལ་ཞིག །
བརྟན་ཕྱིར་སྐད་ཅིག་མ་ཡིན་ན། །
རྙིང་པ་འགའ་ལྟ་ག་ལ་ཞིག ། ༦༨

ཇི་ལྟར་སྐད་ཅིག་མཐའ་ཡོད་པ། །
དེ་བཞིན་ཐོག་དང་དབུས་བརྟག་དགོས། །
དེ་ལྟར་སྐད་ཅིག་གསུམ་བདག་ཕྱིར། །
འཇིག་རྟེན་སྐད་ཅིག་གནས་པ་མིན། ། ༦༩

ཐོག་མ་དབུས་དང་ཐ་མ་ཡང་། །
སྐད་ཅིག་བཞིན་དུ་བསམ་བྱས་ན།[7] །
ཐོག་མ་དབུས་དང་ཐ་མ་ཉིད། །
རང་གཞན་ལས་ཀྱང་མ་ཡིན་ནོ། ། ༧༠

ཐ་དད་ཕྱོགས་ཕྱིར་གཅིག་པུ་མིན། །
ཕྱོགས་མེད་པ་ནི་འགའ་ཡང་མེད། །
གཅིག་མེད་པར་ནི་དུ་མ་དང་། །
ཡོད་པ་མེད་ཕྱིར་མེད་པའང་མེད། ། ༧༡

[7] རིང་ཕྲེང་དར་ཏིག་སྤྲུར་མ་ལས། སྐད་ཅིག་བཞིན་དུ་བསམ་པར་བྱ།

68. Si fuera momentáneo no existiría,
¿cómo podría, pues, envejecer?
Si no fuera momentáneo sino constante,
¿cómo podría, pues, envejecer?

69. Igual que el instante tiene un final, también
hemos de analizar si tiene principio y medio.
Así, como el instante consta de tres momentos,
el mundo no perdura ni un instante.

70. Debemos reflexionar sobre esos comienzo, medio
y final del mismo modo que hicimos con el instante.
Comienzo, medio y fin tampoco
provienen de sí ni de otro.

71. Lo que posee diferentes partes no es uno.
No hay nada que carezca de partes.
Si no hay uno, tampoco hay muchos
y al no haber existencia, tampoco hay inexistencia.

ཞིག་པའམ་ནི་གཉེན་པོ་ཡིས། །
ཡོད་ཉིད་མེད་བར་འགྱུར་གྲང་ན། །
ཡོད་པ་སྲིད་པ་མ་ཡིན་ཕྱིར། །
འཇིག་པའམ་གཉེན་པོར་ཇི་ལྟར་འགྱུར། ། ༧༢

དེ་ཕྱིར་མྱ་ངན་འདས་པ་ཡི། །
འཇིག་རྟེན་དོན་དུ་འགྲིབ་མི་འགྱུར། །
འཇིག་རྟེན་མཐའ་དང་ལྡན་ནམ་ཞེས། །
ཞུས་ན་རྒྱལ་བ་མི་གསུང་བཞུགས། ། ༧༣

གང་ཕྱིར་དེ་ལྟར་ཟབ་པའི་ཆོས། །
སྣོད་མིན་འགྲོ་ལ་མི་གསུང་བ། །
དེ་ཉིད་ཕྱིར་ན་མཁས་རྣམས་ཀྱིས། །
ཀུན་མཁྱེན་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པར་ཤེས། ། ༧༤

དེ་ལྟར་ངེས་པར་ལེགས་པའི་ཆོས། །
ཟབ་མོ་ཡོངས་སུ་འཛིན་མེད་ཅིང་། །
གནས་མེད་པ་ནི་རྫོགས་སངས་རྒྱས། །
ཐམས་ཅད་གཟིགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་གསུངས། ། ༧༥

72. Si mediante desintegración o un antídoto,
lo que existe se convierte en inexistente,
entonces, puesto que la existencia es imposible,
¿cómo podría haber desintegración o antídoto?

73. Así pues, por alcanzar el nirvana,
en realidad, el mundo no mengua.
Cuando le preguntaron si el mundo tiene un final,
el Victorioso permaneció en silencio.

74. No impartió el profundo Dharma
a quienes no eran recipientes adecuados
por ello, los sabios comprenden
que la omnisciencia es el conocimiento de todo.

75. Así, los budas perfectos que todo lo ven
dijeron que la doctrina del bien definitivo
es profunda, insondable
y carente de base.

གནས་མིན་ཆོས་འདིས་སྐྲག་པ་ཡི། །
སྐྱེ་བོ་གནས་ལ་མངོན་དགའ་ཞིང་། །
ཡོད་དང་མེད་ལས་མ་འདས་པ། །
མི་མཁས་རྣམས་ནི་ཕུང་བར་འགྱུར། ། ༧༦

འཇིགས་མིན་གནས་འཇིགས་དེ་དག་ནི། །
ཕུང་ལ་གཞན་ཡང་ཕུང་བར་བྱེད། །
རྒྱལ་པོ་ཕུང་བ་དེ་དག་གིས། །
ཅི་ནས་མི་ཕུང་དེ་ལྟར་གྱིས། ། ༧༧

རྒྱལ་པོ་ཁྱོད་ནི་མི་ཕུང་བར། །
བཀྲི་སླད་འཇིག་རྟེན་འདས་ཀྱི་ཚུལ། །
གཉིས་ལ་མི་བརྟེན་ཡང་དག་པ། །
ཇི་བཞིན་ལུང་གི་དབང་གིས་བཤད། ། ༧༨

སྡིག་དང་བསོད་ནམས་བྱ་བ་འདས། །
ཟབ་མོ་བཀྲོལ་བའི་དོན་དང་ལྡན། །
མུ་སྟེགས་གཞན་དང་རང་གི་ཡང་། །
གནས་མེད་འཇིགས་པས་མ་མྱངས་པའོ། ། ༧༩

76. Estas enseñanzas carentes de base aterran
a quienes gustan de un suelo estable.
Sin trascender la existencia ni la inexistencia,
los ignorantes se echan a perder.

77. Los que temen al estado sin miedo
se malogran y arruinan a los demás.
¡Oh, Rey! Actúa de tal forma
que los arruinados no te arruinen.

78. ¡Oh, Rey! Para que no te malogres,
debo, mediante las escrituras,
explicarte los métodos trascendentes
que no se basan en los dos extremos.

79. He de desvelar el sentido de lo profundo,
que trasciende las acciones infames y virtuosas,
no saboreado por quienes temen la carencia de base:
los tirthikas y también alguno de los nuestros.

སྐྱེས་བུ་ས་མིན་ཆུ་མ་ཡིན། །
མེ་མིན་རླུང་མིན་ནམ་མཁའ་མིན། །
རྣམ་ཤེས་མ་ཡིན་ཀུན་མིན་ན། །
དེ་ལས་གཞན་དོན་སྐྱེས་བུ་གང་། ། ༨༠

སྐྱེས་བུ་ཁམས་དྲུག་འདུས་པའི་ཕྱིར། །
ཡང་དག་མ་ཡིན་ཇི་ལྟ་བ། །
དེ་བཞིན་ཁམས་ནི་རེ་རེ་ལའང་། །
འདུས་ཕྱིར་ཡང་དག་ཉིད་དུ་མིན། ། ༨༡

ཕུང་པོ་བདག་མིན་དེར་དེ་མིན། །
དེ་ལ་དེ་མིན་དེ་མེད་མིན། །
ཕུང་བདག་མེ་ཤིང་ལྟར་འདྲེས་མིན། །
དེ་ཕྱིར་བདག་ནི་ཇི་ལྟར་ཡོད། ། ༨༢

འབྱུང་གསུམ་ས་མིན་འདི་ལ་མིན། །
དེ་ལ་འདི་མིན་དེ་མེད་མིན། །
རེ་རེའང་དེ་བཞིན་དེ་ཡི་ཕྱིར། །
འབྱུང་བ་རྣམས་ཀྱང་བདག་བཞིན་བརྫུན། ། ༨༣

80. Si la persona no es tierra ni agua,
y tampoco es fuego, aire, espacio,
consciencia ni todos estos,
¿qué persona hay al margen de ellos?

81. La persona se compone de los seis constituyentes,
por lo tanto no es real.
Asimismo, cada constituyente es un compuesto
y por lo tanto no es real.

82. Los agregados no son el yo ni están en él,
no contienen el yo ni el yo se da sin ellos.
Yo y agregados no se mezclan como fuego y leña,
¿cómo puede, entonces, existir un yo?

83. Tres elementos no son tierra ni están en ella,
no contienen la tierra ni ésta se da sin ellos.
Dado que lo mismo es cierto para cada uno,
los elementos, al igual que el yo, son irreales.

ས་ཆུ་མེ་དང་རླུང་རྣམས་ནི། །
རེ་རེའང་ངོ་བོ་ཉིད་དུ་མེད། །
གང་གསུམ་མེད་པར་རེ་རེ་མེད། །
གཅིག་མེད་པར་ཡང་གསུམ་མེད་དོ། ། ༤༤

གལ་ཏེ་གསུམ་མེད་རེ་རེ་མེད། །
གཅིག་མེད་པར་ཡང་གསུམ་མེད་ན། །
སོ་སོར་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། །
ཇི་ལྟར་འདུས་པ་སྐྱེད་པར་འགྱུར། ། ༤༥

འོན་ཏེ་སོ་སོར་རང་ཡོད་ན། །
བུད་ཤིང་མེད་པར་མེ་ཅིས་མེད། །
གཡོ་དང་ཐོགས་དང་སྡུད་པ་དང་། །
ཆུ་དང་རླུང་དང་ས་དེ་བཞིན། ། ༤༦

འོན་ཏེ་མེ་འདི་གྲགས་ཡིན་ན། །
ཇི་ལྟར་ཁྱོད་ཀྱིས་གསུམ་གཞན་རང་། །
གསུམ་པོ་རྟེན་ཅིང་འབྱུང་བ་དང་། །
ཆོས་མི་མཐུན་པར་རུང་བའང་མིན། ། ༤༧

84. Tierra, agua, fuego y aire, por separado,
tampoco existen por su propia esencia.
Cuando faltan tres, el que queda no existe.
Cuando falta uno, tampoco los otros tres existen.

85. Si cada uno deja de existir cuando faltan tres
y tampoco existen los tres cuando falta uno,
entonces cada uno carece de existencia propia
y así, ¿cómo puede generarse el conjunto?

86. Por otro lado, si cada uno existiera de por sí,
¿por qué no hay fuego sin leña?
Tal ocurre a movimiento, obstrucción y agrupación
con respecto del agua, el aire y la tierra.

87. Si objetaras que el caso del fuego es célebre,
¿cómo dirías que los otros tres son diferentes?
No es sostenible que estos tres existan
al margen del surgimiento dependiente.

སོ་སོར་རང་ཡོད་དེ་དག་ནི། །
ཇི་ལྟ་བུར་ན་ཕན་ཚུན་ཡོད། །
སོ་སོར་རང་ཡོད་མ་ཡིན་པ། །
དེ་དག་ཇི་ལྟར་ཕན་ཚུན་ཡོད། ། ༨༨

གལ་ཏེ་སོ་སོ་རང་མེད་ཀྱི། །
གང་ན་གཅིག་དེར་ལྷག་མ་རྣམས། །
མ་འདྲེས་པ་རྣམས་གཅིག་གནས་མེད། །
འདྲེས་པ་སོ་སོར་རང་ཡོད་མིན། ། ༨༩

སོ་སོར་རང་མེད་འབྱུང་བ་རྣམས། །
སོ་སོའི་རང་མཚན་ག་ལ་ཡོད། །
སོ་སོ་རང་མེད་ཤས་ཆེར་འང་མེད། །
མཚན་ཉིད་དག་ནི་ཀུན་རྫོབ་བཤད། ། ༩༠

ཁ་དོག་དྲི་རོ་རེག་པ་དག །
དེ་དག་ལ་ཡང་ཚུལ་འདི་ཡིན། །
མིག་དང་རྣམ་ཤེས་གཟུགས་རྣམས་དང་། །
མ་རིག་ལས་དང་སྐྱེ་བ་དང་། ། ༩༡

88. Si cada uno existiera de por sí,
¿cómo podrían depender mutuamente?
Si no existiera cada uno de por sí,
¿cómo podrían depender mutuamente?

89. Si no existiera cada uno de por sí,
entonces no podría existir en un estado tal
que no estuviera mezclado con el resto
y si está mezclado, no existe individualmente.

90. Los elementos que no existen de por sí,
¿cómo pueden tener sus propias características?
En la medida que algo carece de existencia propia,
sus características se consideran convencionales.

91. Este principio se aplica bien
a los colores, olores, sabores y texturas,
y también al ojo, a la consciencia y a la forma,
a la ignorancia, al karma y al nacimiento,…

བྱེད་པོ་ལས་དང་བྱ་བ་གྲངས། །
ལྡན་དང་རྒྱུ་འབྲས་དུས་དང་ནི། །
ཐུང་དང་རིང་སོགས་ཤེས་བྱ་དང་། །
མིང་དང་མིང་ཅན་དེ་བཞིན་ནོ། ། ༤༢

ས་དང་ཆུ་དང་མེ་དང་རླུང་། །
རིང་ཐུང་ཕྲ་དང་སྦོམ་ཉིད་དང་། །
དགེ་སོགས་ཉིད་ནི་རྣམ་ཤེས་སུ། །
འགག་པར་འགྱུར་ཞེས་ཐུབ་པས་གསུངས། ། ༤༣

རྣམ་ཤེས་བསྟན་མེད་མཐའ་ཡས་པ། །
ཀུན་དུ་བདག་པོ་དེ་ལ་ནི། །
ས་དང་ཆུ་དང་མེ་དང་ནི། །
རླུང་གིས་གནས་ཐོབ་འགྱུར་མ་ཡིན། ། ༤༤

འདིར་ནི་རིང་དང་ཐུང་བ་དང་། །
ཕྲ་སྦོམ་དགེ་དང་མི་དགེ་དང་། །
འདིར་ནི་མིང་དང་གཟུགས་དག་ཀྱང་། །
མ་ལུས་པར་ནི་འགག་པར་འགྱུར། ། ༤༥

92. …a cognoscibles como el agente, la acción
y el objeto de la acción, el número, la posesión,
la causa y el efecto, el tiempo, lo corto y lo largo,
y también al nombre y a lo nombrado.

93. Tierra, agua, fuego y aire,
largo y corto, grueso y fino,
virtud y demás cesan en la consciencia
—dijo el Conquistador—.

94. Para esa consciencia inasible,
dueña absoluta de toda infinitud,
tierra, agua, fuego y aire
no son dignos objetos de percepción.

95. Aquí, largo y corto, grueso y fino,
virtud y no virtud
y también nombre y forma,
cesan todos, sin excepción.

གང་མ་ཤེས་ཕྱིར་རྣམ་ཤེས་ལ། །
སྲོན་ཆད་འབྱུང་བ་དེ་ཀུན་ནི། །
དེ་ཤེས་ཕྱིར་ན་རྣམ་ཤེས་སུ། །
ཕྱིས་ནི་དེ་ལྟར་འགག་པར་འགྱུར། ། ༤༦

རྣམ་ཤེས་མེ་ཡི་བུད་ཤིང་ནི། །
འགྲོ་ཆོས་འདི་ཀུན་ཡིན་པར་འདོད། །
དེ་དག་ཇི་བཞིན་རབ་འབྱེད་པའི། །
འོད་དང་ལྡན་པས་བསྲེགས་ནས་ཞི། ། ༤༧

མི་ཤེས་པ་ནི་སྲོན་བརྟགས་པ། །
ཕྱིས་ནི་དེ་ཉིད་ངེས་པ་དང་། །
གང་ཚེ་དངོས་པོ་མི་རྙེད་པ། །
དེ་ཚེ་དངོས་མེད་ག་ལ་འགྱུར། ། ༤༨

གཟུགས་ཀྱི་དངོས་པོ་མིང་ཙམ་ཕྱིར། །
ནམ་མཁའ་ཡང་ནི་མིང་ཙམ་མོ། །
འབྱུང་མེད་གཟུགས་ལྟ་ག་ལ་ཡོད། །
དེ་ཕྱིར་མིང་ཙམ་ཉིད་ཀྱང་ཡིན། ། ༤༩

96. Todo aquello que, por no saber,
surgía antes ante la consciencia,
cesará así, por conocerlo,
después en la consciencia.

97. Todos estos fenómenos de los transmigrantes
—leña para el fuego de la consciencia—,
se serenan tras ser calcinados
por la luz de un profundo discernimiento.

98. La eseidad de lo que antes designaba
la ignorancia queda luego verificada.
¿Cómo podría algo devenir
no-objeto por no ser encontrado?

99. Puesto que las formas físicas son tan solo nombres,
también el espacio es tan solo un nombre.
Sin los elementos, ¿cómo puede haber formas?
Por tanto, lo mismo ocurre al «mero nombre».

ཚོར་དང་འདུ་ཤེས་འདུ་བྱེད་དང་། |
རྣམ་ཤེས་འབྱུང་བ་ལྔ་བུ་དང་། |
བདག་བཞིན་[8]དུ་ནི་བསམ་བྱ་སྟེ། |
དེ་ཕྱིར་ཁམས་དྲུག་བདག་མེད་དོ། | ༡༠༠

རིན་པོ་ཆེའི་ཕྲེང་བ་ལས་མངོན་པར་མཐོ་བ་དང་ངེས་པར་ལེགས་པ་བསྟན་པ་སྟེ་ལེའུ་དང་པོའོ།། །།

[8] Corregido siguiendo རིན་ཕྲེང་དར་ཊཱིཀ། antes ponía: «བདག་ཉིད་དུ་»

100. Has de considerar los sentimientos, la discriminación,
los factores formativos y la consciencia
de modo semejante a los elementos y al yo.
Así pues, los seis constituyentes carecen de un yo.

Fin del primer capítulo de la Preciosa Guirnalda: «Alto renacimiento y bien definitivo».

ལེའུ་གཉིས་པ། མངོན་པར་མཐོ་བ་དང་ངེས་པར་ལེགས་པ་སྤྲེལ་མར་བསྟན་པ།

ཇི་ལྟར་རྒྱ་ཤིང་ཡན་ལག་དག །
མ་ལུས་བཅས་ཏེ་བཤིག་བྱས་ན། །
ཅི་ཡང་མེད་ལྟར་སྐྱེས་བུ་ཡང་། །
ཁམས་བཅས་བཤིག་ན་དེ་དང་འདྲ། ། ༡

ཆོས་རྣམས་ཐམས་ཅད་བདག་མེད་ཅེས། །
དེ་ཕྱིར་རྒྱལ་བ་རྣམས་ཀྱིས་གསུངས། །
ཁམས་དྲུག་དེ་ཀུན་བདག་མེད་པར། །
ཁྱོད་ལ་གཏན་ལ་ཕབ་པ་ཡིན། ། ༢

དེ་ལྟར་བདག་དང་བདག་མེད་པར། །
ཡང་དག་ཇི་བཞིན་དམིགས་སུ་མེད། །
བདག་དང་བདག་མེད་ལྟ་བ་དག །
དེ་ཕྱིར་ཐུབ་པ་ཆེན་པོས་བཟློག ། ༣

མཐོང་དང་ཐོས་སོགས་ཐུབ་པ་ཡིས། །
བདེན་མིན་བརྫུན་པ་མིན་པར་གསུངས། །
ཕྱོགས་ལས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་འགྱུར་ན། །
དེ་ནི་གཉི་ག་དོན་དུ་མིན། ། ༤

Capítulo Segundo

1. Igual que si a un banano lo despojas
de todas sus capas, no queda nada;
lo mismo le ocurre a una persona
cuando disgregas sus constituyentes.

2. Por eso, los conquistadores dicen:
«Todo fenómeno carece de un yo».
Te he demostrado cómo los seis
constituyentes carecen de un yo.

3. Así, en realidad, no pueden percibirse
como tales el yo ni su ausencia,
por ello, el Gran Sabio rechazó las teorías
que proponen el yo o su ausencia.

4. Lo visto, oído, etcétera —dijo el Conquistador—
no es verdadero ni falso.
Si de una tesis se deriva su antítesis,
ambas deben ser incorrectas.

དེ་ལྟས་དམ་པའི་དོན་དུ་ན། །
འཇིག་རྟེན་འདི་ནི་བདེན་བརྫུན་འདས། །
དེ་ཉིད་ཕྱིར་ན་ཡང་དག་ཏུ། །
ཡོད་ཅེས་མེད་ཅེས་ཞལ་མི་བཞེས། ། ༥

གང་ཞིག་དེ་ལྟར་རྣམ་ཀུན་དུ། །
ཡོད་མིན་དེ་ནི་ཀུན་མཁྱེན་གྱིས། །
མཐའ་ཡོད་མཐའ་མེད་གཉི་ག་དང་། །
གཉིས་མ་ཡིན་ཞེས་ཇི་སྐད་བསྟན། ། ༦

སངས་རྒྱས་གྲངས་མེད་གཤེགས་དེ་བཞིན། །
བྱོན་ཕྱུར་པ་དང་ད་ལྟར་བཞུགས། །
སེམས་ཅན་མཐའ་ནི་དུས་གསུམ་སྐྱེས། །
བྱེ་བ་དེ་དག་ལས་འདོད་ཅིང་།[9] ། ༧

འཇིག་རྟེན་འཕེལ་བའི་རྒྱུ་མེད་ལ། །
ཟད་པ་དུས་གསུམ་དུ་སྲིད་ན།[10] །
ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པས་ཇི་ལྟར་དེའི། །
ཕྱིན་ཆད་ལུང་མ་བསྟན་པར་མཛད། ། ༨

9 རིན་ཕྲེང་དར་ཏིག་ནས། སེམས་ཅན་རྣམས་ནི་ཕྱེ་བར་འགྱུར། །དེ་ལས་དུས་གསུམ་གནས་པ་དགོངས།

10 རིན་ཕྲེང་དར་ཏིག་ནས། ཟད་པ་དུས་གསུམ་གནས་པ་ནི། །འཇིག་རྟེན་འཕེལ་བའི་རྒྱུ་མ་ཡིན།

5. Así, en realidad, este mundo está
más allá de la verdad y de la falsedad.
Por eso, no aceptamos en realidad
«existencia» ni «inexistencia».

6. Dado que nunca ha existido nada
en absoluto ¿cómo podría
el Omnisciente enseñar que algo
es finito, infinito, ambos o ninguno?

7. «Así como Innumerables budas han venido,
también vendrán o están aquí ahora,
y piensan permanecer en los tres tiempos
en pos de los billones de seres sensibles».

8. «No existen causas que aumenten el mundo,
su agotamiento en los tres tiempos».
¿Entonces, por qué el Omnisciente
no mencionó su principio ni su final?

སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་ལ་གསང་བ། །
གང་ཡིན་དེ་ནི་ཟབ་མོའི་ཆོས། །
འཇིག་རྟེན་སྒྱུ་མ་ལྟ་བུ་ཉིད། །
སངས་རྒྱས་བསྟན་པ་བདུད་རྩི་ཡིན། ། ༩

ཇི་ལྟར་སྒྱུ་མའི་གླང་པོ་ལ། །
སྐྱེ་དང་འཇིག་པ་ཉིད་སྣང་ཡང་། །
དེ་ལ་དོན་གྱི་ཡང་དག་ཏུ། །
སྐྱེ་དང་འཇིག་པ་ཉིད་མེད་ལྟར། ། ༡༠

དེ་བཞིན་སྒྱུ་འདྲའི་འཇིག་རྟེན་ལ། །
སྐྱེ་དང་འཇིག་པ་ཉིད་སྣང་ཡང་། །
དམ་པའི་དོན་དུ་སྐྱེ་བ་དང་། །
འཇིག་པ་ཉིད་ནི་ཡོད་མ་ཡིན། ། ༡༡

ཇི་ལྟར་སྒྱུ་མའི་གླང་པོ་ནི། །
གང་ནས་མ་འོངས་གར་མི་འགྲོ། །
སེམས་རྨོངས་ཙམ་དུ་ཟད་པས་ན། །
ཡང་དག་ཉིད་དུ་གནས་པ་མེད། ། ༡༢

9. Aquello que está oculto para los seres
ordinarios es el Dharma profundo.
Este es el néctar de las enseñanzas del Buda:
«El mundo es semejante a una ilusión.»

10. Igual que percibimos la producción
y la desintegración de un elefante ilusorio,
cuando, en realidad, no tiene
producción ni desintegración,…

11. …asimismo, vemos la producción
y la desintegración, de este mundo semejante
a una ilusión, cuando, en realidad,
no tiene producción ni desintegración.

12. Lo mismo que un elefante ilusorio no viene
de ningún sitio ni a parte alguna va
y, siendo tan sólo una confusión de la conciencia,
en realidad, no permanece en ningún lugar,…

དེ་བཞིན་སྒྱུ་མའི་འཇིག་རྟེན་ནི། །
གང་ནས་མ་འོངས་གར་མི་འགྲོ །
སེམས་རྨོངས་ཙམ་དུ་ཟད་པས་ན། །
ཡང་དག་ཉིད་དུ་གནས་པ་མེད། ། ༡༣

དེ་ལྟར་དུས་གསུམ་འདས་བདག་ཉིད། །
ཐ་སྙད་གདགས་པ་མ་གཏོགས་པར། །
གང་ཞིག་ཡོད་དམ་མེད་འགྱུར་པའི། །
འཇིག་རྟེན་དོན་དུ་ཅི་ཞིག་ཡོད། ། ༡༤

སངས་རྒྱས་ཀྱིས་ནི་རྒྱུ་འདི་ལས། །
མཐའ་ཡོད་པ་དང་མཐའ་མེད་དང་། །
གཉིས་དང་གཉིས་མེད་རྣམ་པ་བཞི། །
ལུང་བསྟན་མ་མཛད་གཞན་ལས་མིན། ། ༡༥

རེ་ཞིག་ལུས་འདི་མི་གཙང་ཉིད། །
རགས་ཤིང་མངོན་སུམ་སྤྱོད་ཡུལ་བ། །
རྟག་ཏུ་སྣང་བ་གང་གི་ཚེ། །
སེམས་ལ་གནས་པ་མ་ཡིན་པ། ། ༡༦

13. …así también, este mundo ilusorio no viene
de ningún sitio ni a parte alguna va
y, siendo tan sólo una confusión de la conciencia,
en realidad, no permanece en ningún lugar.

14. Aparte de con una esencia que trasciende
los tres tiempos y siendo una imputación nominal,
¿cómo podría existir de hecho el mundo
ya sea como existente o como inexistente?

15. Por esta razón y no por otra,
el Buda nunca mencionó
los cuatro aspectos: finitud,
infinitud, ambas juntas o ninguna.

16. Si la suciedad de nuestro cuerpo, aun siendo
obvia y objeto de la percepción directa,
no permanece en nuestra mente
a pesar de percibirla sin cesar,…

དེ་ཚེ་དམ་ཆོས་གནས་མེད་པ། །
ཕྲ་རབ་མངོན་སུམ་མ་ཡིན་པ། །
ཟབ་མོ་དེ་ཀོ་ཊི་ལྟ་བུར། །
སེམས་ལ་བདེ་བླག་འཆར་བར་འགྱུར། ། ༡༧

ཆོས་འདི་ཟབ་ཕྱིར་སྐྱེ་བོ་ཡིས། །
ཤེས་པར་དཀའ་བར་ཐུགས་ཆུད་དེ། །
དེས་ན་ཐུབ་པ་སངས་རྒྱས་ནས། །
ཆོས་བསྟན་པ་ལས་ལོག་པར་གྱུར། ། ༡༨

ཆོས་འདི་ལོག་པར་ཤེས་གྱུར་ན། །
མི་མཁས་རྣམས་ནི་ཆུད་ཀྱང་ཟ། །
འདི་ལྟར་མེད་པར་ལྟ་བ་ཡི། །
མི་གཙང་དེར་ནི་བྱིང་བར་འགྱུར། ། ༡༩

གཞན་ཡང་དེ་ནི་ལོག་བཟུང་ནས། །
བླུན་པ་མཁས་པའི་ང་རྒྱལ་ཅན། །
སྤོང་བས་མ་རུང་བདག་ཉིད་ཅན། །
མནར་མེད་པར་ནི་སྤྱིའུ་ཚུགས་འགྲོ། ། ༢༠

17. …entonces, ¿cómo podría el sagrado
Dharma sin base y en extremo sutil,
imperceptible de modo directo y profundo
aparecerse fácilmente a la mente?

18. Comprendiendo que, por su profundidad,
es difícil que los seres entiendan este Dharma,
el Conquistador, luego de iluminarse,
rehusó enseñar el Dharma.

19. Si este Dharma se malinterpreta,
echa a perder a los incultos
hundiéndolos en la inmundicia
de la visión nihilista.

20. Además, tras malinterpretarlo, los necios
presumen de sabios, por el abandono[11],
su naturaleza se torna incorrecta
y van de cabeza al infierno *Sin Tregua*.

---

[11] Por el abandono de la visión de la vacuidad.

ཇི་ལྟར་ཁ་ཟས་བཟའ་ཉེས་པས། །
ཕུང་བ་དག་ཏུ་འགྱུར་བ་དང་། །
བཟའ་ལེགས་ཚེ་དང་ནད་མེད་དང་། །
སྟོབས་དང་བདེ་བར་འགྱུར་བ་ལྟར། ། ༢༡

དེ་བཞིན་ལོག་པར་བཟུང་བ་དེས། །
ཕུང་བ་དག་ནི་ཐོབ་འགྱུར་ཞིང་། །
ལེགས་པར་ཤེས་པས་བདེ་བ་དང་། །
བྱང་ཆུབ་བླ་ན་མེད་པ་ཐོབ། ། ༢༢

དེ་ཕྱིར་འདི་ལ་སྤྱོང་བ་དང་། །
མེད་པའི་ལྟ་བ་སྤངས་ནས་ན། །
དོན་ཀུན་བསྒྲུབ་ཕྱིར་ཡང་དག་པའི། །
ཤེས་ལ་ནན་ཏན་མཆོག་མཛོད་ཅིག ། ༢༣

ཆོས་འདི་ཡོངས་སུ་མ་ཤེས་ན། །
ངར་འཛིན་པ་ནི་རྗེས་སུ་འཇུག །
དེ་ལས་དགེ་དང་མི་དགེའི་ལས། །
དེ་ལས་སྐྱེ་བ་བཟང་དང་ངན། ། ༢༤

21. Igual que una dieta incorrecta nos destruye,
mientras que comer de manera apropiada
alarga nuestra vida
y nos da salud, fuerza y alegría,…

22. Así, por un mal entendimiento
logramos nuestra ruina, mientras
que con una comprensión correcta obtenemos
felicidad y la iluminación insuperable.

23. Por eso, tras descartar a este respecto
el abandono y la tesis nihilista,
para cumplir todos tus objetivos,
pon tu mejor empeño en comprender bien.

24. Si este Dharma no se comprende en profundidad,
la concepción de un yo acontece,
de ahí surgen las acciones virtuosas y no virtuosas,
y, de éstas, los buenos y malos nacimientos.

དེ་ཕྱིར་ཇི་སྲིད་ངར་འཛིན་པ། །
སེལ་བའི་ཆོས་འདི་མ་ཤེས་པ། །
དེ་སྲིད་སྦྱིན་དང་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་། །
བཟོད་པའི་ཆོས་ལ་གུས་པར་མཛོད། ། ༢༥

ལས་རྣམས་སྔོན་དུ་ཆོས་གཏོང་ཞིང་། །
བར་དུ་ཆོས་ལྡན་ཐ་མར་ཡང་། །
ཆོས་ལྡན་བསྒྲུབ་པའི་ས་བདག་ནི། །
འདི་དང་གཞན་དུ་གནོད་མི་འགྱུར། ། ༢༦

ཆོས་ཀྱིས་འདིར་གྲགས་བདེ་བ་དང་། །
འདི་དང་འཆི་ཀར་འཇིགས་པ་མེད། །
འཇིག་རྟེན་གཞན་དུ་བདེ་བ་རྒྱས། །
དེ་བས་རྟག་ཏུ་ཆོས་བརྟེན་མཛོད། ། ༢༧

ཆོས་ནི་ལུགས་ཀྱི་དམ་པ་སྟེ། །
ཆོས་ཀྱིས་འཇིག་རྟེན་མངོན་དགར་འགྱུར། །
འཇིག་རྟེན་དགའ་བར་གྱུར་པས་ཀྱང་། །
འདི་དང་གཞན་དུ་བསླུས་མི་འགྱུར། ། ༢༨

25. Así que, mientras no comprendas
la doctrina para eliminar la noción de un yo,
conságrate con respeto a la doctrina
de la generosidad, la ética, y la paciencia.

26. Un terrateniente que preceda sus actos
con el Dharma y mantenga el Dharma
también durante las acciones y al acabar
no será dañado en esta ni en otras vidas.

27. El Dharma produce fama y dicha en esta vida,
elimina el miedo ahora y en la hora de la muerte,
y aumenta la felicidad de los próximos renacimientos.
Por lo tanto, encomiéndate al Dharma siempre.

28. El Dharma es el método más eminente.
En virtud del Dharma el mundo es complacido
y, puesto que trae felicidad a este mundo,
no defrauda en esta ni en otras vidas.

ཆོས་མིན་པས་ནི་ལུགས་འདོད་གང་།
དེ་ཡིས་འཇིག་རྟེན་མི་དགར་འགྱུར།
འཇིག་རྟེན་མི་དགའ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར།
འདི་དང་གཞན་དུ་དགའ་མི་འགྱུར། ༢༩

དོན་མེད་རིག་པ་ངན་འགྲོའི་ལམ།
གཞན་བསླུ་ལྷུར་ལེན་མི་བཟད་པ།
ཤེས་རབ་འཆལ་པ་རྣམས་ཀྱིས་ནི།
ཇི་ལྟར་དོན་གྱིས་རིག་པར་བྱས། ༣༠

ཕ་རོལ་སླུ་བ་ལྷུར་ལེན་པ།
དོན་དུ་ཇི་ལྟར་ལུགས་ལྡན་ཡིན།
དེས་ནི་ཚེ་རབས་སྟོང་ཕྲག་ཏུ།
བདག་ཉིད་ཁོ་ན་བསླུས་པར་འགྱུར། ༣༡

དགྲ་ལ་གནོད་པ་བྱ་ན་ཡང་།
སྐྱོན་རྣམས་བཏང་སྟེ་ཡོན་ཏན་བསྟེན།
དེས་ནི་ཁྱོད་ཀྱིས་རང་ཕན་འཐོབ།
དགྲ་བོ་ཡང་ནི་མི་དགར་འགྱུར། ༣༢

29. Cualquier enfoque carente de Dharma,
causará desagrado al mundo,
precisamente por ese desagrado,
no trae gozo en esta ni en otras vidas.

30. Un conocimiento incorrecto es un camino
que lleva a los reinos inferiores. ¿Cómo podrían
comprender la realidad aquellos bárbaros
de saber errado que tratan de engañar a otros?

31. ¿Cómo podrían aquellos dispuestos a embaucar
a los demás tener un enfoque correcto?
Serán, por ende, engañados,
por sí mismos durante miles de vidas.

32. Incluso para dañar a un rival,
abandona tus defectos y cultiva virtudes.
Así, lograrás tu propio bien
y disgustarás a tu adversario.

སྦྱིན་དང་སྙན་པར་སྨྲ་བ་དང་། །
ཕན་དང་དོན་གཅིག་སྤྱོད་པ་སྟེ། །
དེ་དག་རྣམས་ཀྱིས་འཇིག་རྟེན་དང་། །
ཆོས་ཀྱང་བསྡུ་བ་ཉིད་དུ་མཛོད། ། ༣༣

རྒྱལ་པོ་དག་ལ་ཇི་ལྟ་བུར། །
བདེན་གཅིག་ཡིད་ཆེས་བརྟན་བསྐྱེད་པ། །
དེ་ལས་བཟློག་སྟེ་བརྫུན་པ་ནི། །
ཡིད་མི་ཆེས་པར་བྱེད་པའི་མཆོག ། ༣༤

སླུ་བ་མེད་ལྡན་བདེན་མིན་ཏེ། །
སེམས་པས་བསྒྱུར་བ་དོན་དུ་མིན། །
གཞན་ལ་གཅིག་ཏུ་ཕན་པས་བདེན། །
མི་ཕན་ཕྱིར་ན་ཅིག་ཤོས་མིན། ། ༣༥

ཇི་ལྟར་རྒྱལ་པོའི་ཉེས་པ་དག །
སྦྱིན་གསལ་གཅིག་གིས་སྒྲིབ་པ་ལྟར། །
དེ་བཞིན་འཇུངས་པའང་དེ་དག་གི །
ཡོན་ཏན་བདོག་པ་ཐམས་ཅད་འཇོམས། ། ༣༦

33. La generosidad, el habla agradable
y una conducta beneficiosa y consonante,
harán que compagines el Dharma
con la actividad mundana.

34. Igual que una palabra veraz
de los reyes genera confianza firme,
por contra, decir mentiras
es el mejor modo de crear desconfianza.

35. La mera ausencia de engaño no es la verdad,
no es correcto cambiarla a tu gusto.
Aquello que sólo ayuda a los demás es verdad.
Lo contrario, puesto que no beneficia, no lo es.

36. Igual que un solo acto de generosidad pura
solapa las faltas de los reyes,
así, la avaricia destruye
todos sus bienes y virtudes.

ཉེ་བར་ཞི་བ་ཟབ་པའི་ཕྱིར། །
མཆོག་ཏུ་གུས་པ་བྱེད་པར་འགྱུར། །
གུས་པས་བརྗོད་ལ་བཀའ་ཡང་བརྩན། །
དེ་བས་ཉེ་བར་ཞི་བ་བསྟེན། ། ༣༧

ཤེས་རབ་ལྡན་པས་བློ་མི་འཕྲོགས། །
གཞན་གྱི་དྲིང་མི་འཇོག་ཅིང་བརྟན། །
བསླུ་བས་མི་ཚུགས་རྒྱལ་པོ་སྟེ། །
དེ་བས་ཤེས་རབ་ལྷུར་བླང་མཛོད། ། ༣༨

བདེན་གཏོང་ཞི་དང་ཤེས་རབ་དང་། །
བཟང་པོ་བཞི་ལྡན་མི་དབང་ནི། །
ཆོས་བཟངས་རྣམ་པ་བཞི་ལྷ་བུར། །
ལྷ་མི་རྣམས་ཀྱིས་བསྟོད་པར་འགྱུར། ། ༣༩

ཕེབས་པར་སྨྲ་ཞིང་དག་གྱུར་པ། །
ཤེས་རབ་སྙིང་རྗེ་དྲི་མེད་དང་། །
ལྷན་ཅིག་འགྲོགས་ན་རྟག་ཏུ་ཡང་། །
ཤེས་རབ་དང་ནི་ཆོས་ཀྱང་འཕེལ། ། ༤༠

37. La calma absoluta, por ser profunda,
nos brinda el más alto respeto;
el respeto trae carisma y don de mando.
Por tanto, entrena la serenidad.

38. Si tienes sabiduría, no te embaucarán,
no seguirás caminos ajenos, serás firme
y no caerás presa de engaños. ¡Oh, Rey!,
pon, pues, empeño en la sabiduría.

39. Verdad, generosidad, calma y sabiduría:
el rey de hombres que posea estas cuatro
bondades es alabado por dioses y humanos
como lo son en sí las cuatro cualidades.

40. La sabiduría y la práctica siempre crecen
si mantenemos la compañía de personas
puras cuyas palabras son juiciosas
y su sabiduría y compasión inmaculadas.

ཕན་པར་སྨྲ་བ་དཀོན་པ་སྟེ། །
ཉན་པར་བྱེད་པ་ཤིན་ཏུ་དཀོན། །
དེ་དག་བས་ཀྱང་མི་སྙན་ཡང་། །
ཕན་པའི་རྗེས་སུ་བྱེད་པ་དཀོན། ། ༨༡

དེ་ལྟ་བས་ན་མི་སྙན་ཡང་། །
ཕན་པར་མཁྱེན་ནས་མྱུར་དུ་སྤྱོད། །
ནད་གསོའི་དོན་དུ་བདག་བྱམས་པ། །
མི་བཟད་པ་བའི་སྨན་ཡང་འཐུང་། ། ༨༢

སྲོག་དང་ནད་མེད་རྒྱལ་སྲིད་དག །
མི་རྟག་ཉིད་ནི་རྟག་དགོངས་ཏེ། །
དེ་ནས་ཡང་དག་བརྩོན་ལྡན་པར། །
ཆོས་ལ་གཅིག་ཏུ་ནན་ཏན་མཛོད། ། ༨༣

གདོན་མི་ཟ་བར་འཆི་འགྱུར་ཞིང་། །
ཤི་ནས་སྡིག་པས་སྡུག་བསྔལ་བ། །
གཟིགས་ཏེ་འཕྲལ་དུ་བདེ་ན་ཡང་། །
སྡིག་པ་བགྱི་བར་མི་རིགས་སོ། ། ༨༨

41. Son raros quienes hablan de forma provechosa.
Son muy escasos quienes los escuchan.
Son aun más inusuales los que ponen en practica
las palabras que, si bien ásperas, son beneficiosas.

42. En vista de ello, sabiendo que, aunque ásperas,
son de provecho, aplícalas con presteza,
como tomarías una horrenda medicina
de amorosas manos, para sanarte.

43. Considerando siempre la transitoriedad
de la vida, la salud y la soberanía,
aplica un esfuerzo adecuado y
céntrate en el Dharma con tenacidad.

44. La muerte llegará sin duda y, tras ella,
padeceremos por culpa de nuestras faltas.
Viendo esto, no cometas actos inmorales
aunque produzcan placer momentáneo.

ལ་ལར་འཇིགས་པ་མེད་མཐོང་ཞིང་། །
དུས་འགར་འཇིགས་པ་མཐོང་གྱུར་པ། །
གལ་ཏེ་གཅིག་ལ་ཡིད་རྟོན་ན། །
གཅིག་ལ་ཁྱོད་ཀོ་ཅིས་མི་འཇིགས། ། ༢༥

ཆང་གིས་འཇིག་རྟེན་བརྙས་འགྱུར་ཞིང་། །
དོན་ཡལ་ནོར་ཡང་ཟད་པར་འགྱུར། །
རྨོངས་པས་བྱ་བ་མ་ཡིན་བྱེད། །
དེ་བས་ཆང་ནི་རྟག་ཏུ་སྤོངས། ། ༢༦

རྒྱན་པོ་ཆགས་དང་མི་དགའ་དང་། །
ཉེ་སྣང་གཡོ་སྒྲུ་དགོང[12]་པའི་གནས། །
བརྫུན་དང་ཀྱལ་པ་ཚིག་རྩུབ་རྒྱུ། །
དེ་བས་རྟག་ཏུ་སྤང་བར་མཛོད། ། ༢༧

བུད་མེད་ཆགས་པ་ཕལ་ཆེར་ནི། །
བུད་མེད་གཟུགས་བཟང་སེམས་ལས་བྱུང་། །
བུད་མེད་ལུས་ལ་དོན་དུ་ནི། །
གཙང་བ་ཅུང་ཟད་ཡོད་མ་ཡིན། ། ༢༨

[12] En el libro de Jeffry Hopkins se lee: རྙོད་པའི་གནས།

45. A veces, no vemos nada que temer,
en otras ocasiones sí.
Si te confías en las primeras,
¿por qué no te asustas en las otras?

46. La bebida suscita el desprecio del mundo,
tus metas se desvanecen, tu fortuna mengua,
la embriaguez te conduce al desatino:
rechaza, pues, siempre, el licor.

47. El juego causa anhelo, disgusto,
odio, disimulo y pretensión, agitación,
mentira, jactancia y palabras hirientes:
por eso debes siempre evitarlo.

48. El apetito hacia la mujer procede, en gran
medida, de pensar que su cuerpo es bonito,
pero, en realidad, en el cuerpo de una mujer
no hay un ápice de limpieza.

ཁ་ནི་ཁ་ཆུ་རྡུལ་བ་དང་། །
སོ་སྐྱུག་མི་གཙང་སྣོད་ཡིན་ཏེ། །
སྣ་ནི་རྣག་སྣབས་སྣ་ཆུའི་སྣོད། །
མིག་ནི་མིག་རྫུལ་མཆི་མའི་སྣོད། ། ༤༩

ལྟོ་བའི་ཁོང་ནི་བཤང་གཅི་དང་། །
གློ་བ་མཆིན་སྒྲོགས་སྣོད་ཡིན་པར། །
རྨོངས་པས་མུད་མེད་མ་མཐོང་བ། །
དེ་ཡི་ལུས་ལ་ཆགས་པར་བྱེད། ། ༥༠

མི་ཤེས་འགའ་ཞིག་མི་གཙང་བའི། །
བུམ་པ་རྒྱན་ལ་ཆགས་པ་ལྟར། །
འཇིག་རྟེན་མི་ཤེས་རྨོངས་པ་ཡིས། །
བུད་མེད་རྣམས་ལ་དེ་བཞིན་ནོ། ། X

ལུས་ཡུལ་ཤིན་དུ་དྲི་ང་བ། །
ཆགས་བྲལ་རྒྱུ་ནི་གང་ཡིན་པ །
དེ་ལའང་འཇིག་རྟེན་ཆེར་ཆགས་ན། །
གང་གིས་འདོད་ཆགས་བྲལ་བར་བགྲི། ། ༥༢

49. Su boca es un recipiente de inmunda
saliva y sarro entre los dientes.
Su nariz contiene mocos, flema y agüilla.
Sus ojos albergan lágrimas y legañas.

50. Su torso es un recipiente de heces y orina,
de pulmones, hígado y otras vísceras.
La confusión ocasiona que no veamos así
a la mujer y anhelemos su cuerpo.

X. Algunos necios codician una jarra adornada
aunque esté llena de porquería.
Asimismo, los ignorantes mundanos, a causa
de su confusión, desean a las mujeres.

51. Las partes del cuerpo que hieden
son objetos harto desagradables.
Si los mundanos se aferran incluso a estas,
¿qué podría librarlos del apego?

ཇི་ལྟར་བཤད་དང་གཅི་གཞི་ལ། །
ངན་སྐྱུགས་ཕག་རབ་ཆགས་པ་ལྟར། །
དེ་བཞིན་བཤང་དང་གཅི་གཞི་ལ། །
འདོད་ཆགས་ངན་སྐྱུགས་ཕག་རྣམས་ཆགས། ། ༥༢

ལུས་ཀྱི་གྲོང་ཁྱེར་མི་གཙང་བ། །
འབྱུང་བའི་བུ་ག་དོད་པ་གང་། །
དེ་ནི་སྐྱེ་བོ་བླུན་པ་ཡིས། །
དགའ་བའི་དོན་དུ་ཉེ་བར་བརྟགས། ། ༥༣

ཁྱོད་བདག་ཉིད་ཀྱིས་བཤང་གཅི་སོགས །
སོ་སོར་མི་གཙང་མཐོང་ནས་ནི། །
དེ་འདྲེས་ལུས་ལ་ཇི་ལྟ་བུར། །
ཡིད་དུ་འོང་བ་ཉིད་དུ་གྱུར། ། ༥༤

ཁྲག་དང་ཁུ་བ་འདྲེས་པ་ཡི། །
ས་བོན་མི་གཙང་སྙིང་པོས་བསྐྱེད། །
མི་གཙང་ངོ་བོར་ཤེས་བཞིན་དུ། །
འདི་ལ་འདོད་ཅན་གང་ཞིག་ཆགས། ། ༥༥

52. Igual que los cerdos ansían
un lugar con excrementos, orina y vómitos,
así, algunos lujuriosos ansían
un lugar con excrementos, orina y vómitos.

53. Las protuberancias y orificios de donde surgen
excrecencias en esta ciudad del cuerpo
son calificados como objetos de placer
por los seres necios.

54. Una vez que has reconocido la suciedad
de los excrementos, orina y demás,
¿cómo podrías encontrar agradable
un cuerpo compuesto por ellos?

55. Sabiendo que el cuerpo es sucio
y proviene de una semilla impura
—la mezcla de sangre y semen—,
¿por qué lo desean los lascivos?

མི་གཙང་ཕུང་པོ་དེའི་རླན་གྱིས། །
བརླན་པའི་པགས་པས་གཡོགས་པ་གང་། །
ཉལ་བ་དེ་ནི་བུད་མེད་ཀྱི། །
ཆུ་སྲོའི་ཁོང་ནས་ཉལ་བར་ཟད། ། ༥༦

གཟུགས་བཟང་བ་དང་གཟུགས་ངན་ནམ། །
རྒན་ནམ་ཡང་ན་གཞོན་ཡང་རུང་། །
བུད་མེད་གཟུགས་ཀུན་མི་གཙང་ན། །
ཁྱོད་ཆགས་ཁྱད་པར་གང་ལ་བསྐྱེད། ། ༥༧

གལ་ཏེ་མི་གཙང་ཁ་དོག་བཟང་། །
ཤིན་ཏུ་གསར་ལ་དབྱིབས་ལེགས་ཀྱང་། །
དེ་ལ་ཆགས་པར་མི་འོས་ལྟར། །
བུད་མེད་གཟུགས་ལའང་དེ་བཞིན་ནོ། ། ༥༨

ཁོང་རུལ་ཕྱི་རོལ་པགས་བས་གཡོགས། །
རོ་སྐྱུགས་འདི་ཡི་རང་བཞིན་ནི། །
ཤིན་ཏུ་མི་བཟད་སྣང་བཞིན་དུ། །
ཇི་ལྟ་བུར་ན་མཐོང་མ་གྱུར། ། ༥༩

56. Quien se tiende sobre una masa inmunda
cubierta por una piel humedecida
por fluidos corporales,
no yace sino sobre la vejiga de una mujer.

57. Ya pueda ser hermosa o fea,
joven o incluso vieja;
el cuerpo de toda mujer es impuro:
¿qué cualidad, pues, origina tu lujuria?

58. Igual que no procede anhelar
la mierda aunque presente buen color,
sea fresca y tenga una bonita forma:
lo mismo ocurre con el cuerpo de una mujer.

59. Siendo este cadáver —en esencia
entrañas podridas cubiertas de piel por fuera—
de apariencia tan repugnante,
¿cómo es que no nos damos cuenta?

པགས་པ་འདི་ཡང་མི་གཙང་མིན། །
རལ་གུ་བཞིན་དུ་འདུག་ཅེ་ན། །
མི་གཙང་ཕུང་པོའི་པགས་པ་ལྟར། །
ཇི་ལྟ་བུར་ན་གཙང་མར་འགྱུར། ། ༨༠

མི་གཙང་གང་བའི་བུམ་པ་ནི། །
ཕྱི་རོལ་བཀྲ་ཡང་སྨད་པ་ཡིན། །
མི་གཙང་བ་ཡི་རང་བཞིན་ལུས། །
མི་གཙང་གང་བ་ཅིས་མི་སྨད། ། ༨༡

གལ་ཏེ་ཁྱོད་ནི་མི་གཙང་སྨོད། །
དྲི་དང་ཕྲེང་བ་བཟའ་བཏུང་ནི། །
གཙང་མའང་མི་གཙང་བྱེད་པ་གང་། །
ལུས་འདི་ཅི་ཡི་ཕྱིར་མི་སྨད། ། ༨༢

ཇི་ལྟར་རང་ངམ་གཞན་དག་གི །
མི་གཙང་སྨད་པར་བྱ་བ་གང་། །
དེ་བཞིན་རང་དང་གཞན་དག་གི །
མི་གཙང་གཟུགས་ཀོ་ཅིས་མི་སྨད། ། ༨༣

60. «La piel no es sucia, es como un ropaje.», dicen.
Siendo igual que una lona que cubre
un montón de inmundicias,
¿cómo podría considerarse limpia?

61. Despreciamos una jarra llena de desechos,
aunque sea hermosa por fuera.
¿Por qué no despreciamos el cuerpo,
en esencia, sucio y lleno de impurezas?

62. Si desprecias lo sucio,
¿por qué no desprecias este cuerpo
que ensucia perfumes, guirnaldas,
comida y bebida que estaban limpios?

63. Igual que despreciamos
la mierda, ya propia, ya ajena,
¿por qué no despreciamos el sucio cuerpo,
tanto propio como ajeno?

ཇི་ལྟར་བུད་མེད་གཟུགས་མི་གཙང་། །
ཁྱོད་ཀྱི་རང་ལུས་དེ་དང་འདྲ། །
དེ་བས་ཕྱི་དང་ནང་ཉིད་ལ། །
འདོད་ཆགས་བྲལ་བར་རིགས་མིན་ནམ། ། ༦༤

རྣ་དགུ་དག་ནས་འཛག་པ་ཅན། །
བདག་ཉིད་མངོན་སུམ་འགྲུ་བྱེད་ཀྱང་། །
ལུས་མི་གཙང་པར་མི་རྟོགས་ན། །
ཁྱོད་ལ་བཤད་པས་ཅི་ཞིག་ཕན། ། ༦༥

གང་དག་མི་གཙང་ལུས་འདི་ལ། །
སྙིག་ཚོས་སྙན་དངགས་བྱེད་པ་ནི། །
ཨེ་མའོ་གཟུ་ལུམས་ཨེ་མའོ་བླུན། །
ཨེ་མའོ་སྐྱེ་བོས་ཁྲེལ་དུ་རུང་། ། ༦༦

མི་ཤེས་མུན་པས་བསྒྲིབས་པ་ཡི། །
སེམས་ཅན་འདིར་ནི་ཕལ་ཆེར་ཡང་། །
འདོད་པའི་དོན་དུ་རྩོད་འབྱུང་བ། །
མི་གཙང་དོན་དུ་ཁྱི་རྣམས་བཞིན། ། ༦༧

64. Puesto que tu propio cuerpo
es tan impuro como el de una mujer,
¿no te convendría evitar el deseo
hacia lo interno y hacia lo externo?

65. Tú mismo lavas de este cuerpo
las secreciones de los nueve orificios.
Si aún así no percibes su impureza,
¿de qué te sirven estas explicaciones?

66. Luego están los que componen poemas
alabando este sucio cuerpo.
¡Caramba! ¡Qué grosería! ¡Qué necedad!
¡Debería darles vergüenza!

67. Además, estos seres sensibles, en su mayoría,
ofuscados por la oscuridad de la ignorancia,
disputan por aquello que desean,
como lo hacen los perros por inmundicias.

གཡན་པ་ཕྲུགས་ན་བདེར་འགྱུར་བ། །
དེ་བས་གཡན་པ་མེད་ན་བདེ། །
དེ་བཞིན་འཇིག་རྟེན་འདོད་ལྡན་བདེ། །
འདོད་པ་མེད་པ་དེ་བས་བདེ། ། ༦༨

གལ་ཏེ་དེ་ལྟར་བརྟགས་ན་ཁྱོད། །
འདོད་ཆགས་བྲལ་བ་མ་གྲུབ་ཀྱང་། །
འོན་ཀྱང་འདོད་ཆགས་བསྲབས་པ་ཡིས །
བུད་མེད་ཆགས་པར་མི་འགྱུར་རོ། ། ༦༩

ཚེ་ཐུང་འཇིགས་དང་སྡུག་བསྔལ་དང་། །
དམྱལ་བའི་རྒྱུ་ནི་མི་བཟད་པ། །
རི་དྭགས་ལིངས་ཏེ་དེ་ལྟ་བས། །
རྟག་ཏུ་གསོད་མེད་བརྟན་པོར་མཛོད། ། ༧༠

ཡན་ལག་ཐམས་ཅད་མི་གཙང་བས། །
བསྐུས་པའི་སྦྲུལ་གདུག་འཇིགས་པ་ལྟར། །
གང་ལ་བརྟེན་ནས་ལུས་ཅན་རྣམས། །
སྐྲག་པར་འགྱུར་བ་དེ་རེ་ངན། ། ༧༡

68. Al rascar un sarpullido sentimos placer,
pero aun es más gozoso no tener tal sarpullido.
Así, si bien hay placer en los deseos mundanos,
aun es más placentero carecer de tales deseos.

69. Si lo analizas de este modo,
aunque no elimines el deseo,
lo habrás disminuido y ya
no te surgirá deseo hacia las mujeres.

70. La detestable caza es causa
de una vida corta, de miedo,
de sufrimiento y de ir al infierno.
En vista de ello, asegúrate de no matar.

71. Peor que una serpiente venenosa
cubierta, por completo, de porquería,
son aquellos que atemorizan
a los seres corpóreos.

ཆར་སྤྲིན་ཆེན་པོ་ལངས་པ་ན། །
ཞིང་པ་རྣམས་ནི་ཇི་ལྟ་བར། །
གང་ལ་བརྟེན་ནས་ལུས་ཅན་རྣམས། །
དགའ་བར་འགྱུར་བ་དེ་རེ་བཟང་། ། ༧༢

དེ་བས་ཆོས་མིན་སྤང་བྱ་སྟེ། །
གཡེལ་བ་མེད་པར་ཆོས་ལ་བརྟེན། །
བདག་ཉིད་དང་ནི་འཇིག་རྟེན་འདིས། །
བླ་མེད་བྱང་ཆུབ་ཐོབ་འདོད་ན། ། ༧༣

དེ་ཡི་རྩ་བ་བྱང་ཆུབ་སེམས། །
རི་དབང་རྒྱལ་པོ་ལྟར་བརྟན་དང་། །
ཕྱོགས་མཐས་གདུགས་པའི་སྙིང་རྗེ་དང་། །
གཉིས་ལ་མི་བརྟེན་ཡེ་ཤེས་ལགས། ། ༧༤

རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་སྐྱེས་ཆེན་གྱི། །
མཚན་ནི་སུམ་ཅུ་རྩ་གཉིས་ཀྱིས། །
ཇི་ལྟར་ཁྱོད་སྐུ་བརྒྱན་གྱུར་པ། །
དེ་ལྟ་བུ་དག་གསན་པར་མཛོད། ། ༧༥

72. Mejor que, para un labriego, las grandes
nubes de lluvia arremolinándose,
son aquellos que benefician
a los seres corpóreos.

73. Por tanto, practica el Dharma sin distracción
y abandona lo incorrecto.
Si tú y el mundo deseáis alcanzar
la insuperable iluminación…

74. Sabe que sus raíces son una bodichita
firme como el rey de las montañas,
una compasión que llega a todos los confines
y una sabiduría que no se basa en la dualidad.

75. ¡Oh, Gran Rey! Escucha como
será tu cuerpo adornado
con las treinta y dos marcas mayores
de un ser excelente.

མཆོད་རྟེན་མཆོད་བྱ་འཕགས་པ་དང་། །
རྒན་རབས་རྣམས་ནི་ལེགས་བཀུར་བས། །
དཔལ་ལྡན་ཕྱག་ཞབས་འཁོར་ལོ་ཡིས། །
མཚན་པའི་འཁོར་ལོས་སྐྱུར་བར་འགྱུར། ། ༧༦

རྒྱལ་པོ་ཆོས་ལ་རྟག་པར་ནི། །
ཡང་དག་བླངས་པ་བརྟན་པར་མཛོད། །
དེས་ནི་ཤིན་ཏུ་ཞབས་གནས་པའི །
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔར་འགྱུར་བ་ལགས། ། ༧༧

སྦྱིན་དང་སྙན་པའི་ཚིག་དང་ནི། །
ཕན་དང་དོན་གཅིག་སྤྱོད་པ་ཡིས། །
དཔལ་ལྡན་ཕྱག་སོར་དྲ་བ་ཡིས། །
འབྲེལ་བའི་ཕྱག་རིས་ཅན་དུ་འགྱུར། ། ༧༨

བཟའ་བ་དང་ནི་བཏུང་བའི་མཆོག །
རབ་ཏུ་མང་པོ་བྱིན་པ་ཡིས། །
དཔལ་ལྡན་ཕྱག་དང་ཞབས་མཉེན་ཞིང་། །
སྐུ་ཆེ་བདུན་ཡང་མཐོ་བར་འགྱུར། ། ༧༩

76. Honrando de forma apropiada las estupas
y todo lo honorable, a los *aryas* y a los ancianos,
marcas de ruedas en tus gloriosas manos y pies
indicarán que te has erigido en un Monarca Universal.

77. ¡Oh, Rey! Sé siempre firme
con respecto a tu práctica del Dharma,
y así te convertirás en un bodisatva
y tus pies estarán nivelados.

78. La generosidad, el habla agradable,
la ayuda y la corrección
dotarán tus gloriosas manos de
dibujos y membranas interdigitales.

79. Ofrecer opíparas comidas y bebidas
en gran abundancia,
dotará tus gloriosas manos y pies de agilidad
y tu cuerpo de estatura y de siete partes prominentes.

འཆི་མེད་གསང་པ་ཐར་བྱས་པས། །
སྐུ་མཛེས་དྲང་ཞིང་ཆེ་བ་དང་། །
ཚེ་རིང་སོར་མོ་རིང་བ་དང་། །
རྫིང་པ་ཡངས་པ་དག་ཏུ་འགྱུར། ། ༨༠

ཡང་དག་བླངས་པའི་ཆོས་རྣམས་ནི། །
སྤེལ་བས་དཔལ་ལྡན་མདོག་བཟང་ཞིང་། །
ཞབས་ཀྱི་ལོང་བུ་མི་མངོན་དང་། །
བ་སྤུ་གྱེན་དུ་ཕྱོགས་མཚན་འགྱུར། ། ༨༡

རིག་དང་བཟོ་ལ་སོགས་པའི་གནས། །
གུས་པས་ལེན་དང་སྦྱིན་པས་ཕྱོད། །
ཨེ་ན་ཡ་ཡི་བྱིན་པ་དང་། །
ཡིད་རྗེ་ཤེས་རབ་ཆེན་པོར་འགྱུར། ། ༨༢

རང་གི་ནོར་བདོག་བླངས་གྱུར་ན། །
མྱུར་དུ་བཏང་བའི་བརྟུལ་ཞུགས་ཀྱིས། །
ཕྱག་རྒྱ་བདེ་དང་འཇིག་རྟེན་གྱི། །
རྣམ་པར་འདྲེན་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར། ། ༨༣

80. Renunciar a la violencia y salvar vidas
hará tu cuerpo hermoso, erguido, grande
y longevo, tus dedos largos
y tus talones anchos.

81. Difundir las practicas adoptadas
te dará los signos de la gloria y del buen color,
tus tobillos no despuntarán
y tu vello crecerá hacia arriba.

82. Si estudias y enseñas, con respeto,
filosofía, arte y las demás ciencias,
obtendrás las pantorrillas de un ciervo,
una mente aguda y gran sabiduría.

83. La disciplina del dar con premura
tus riquezas y posesiones cuando son solicitadas
te dotará de manos anchas y buena facha
y te convertirá en un guía para el mundo.

གཉེན་བཤེས་ཕན་ཚུན་བྲེ་བ་དག །
ཡང་དག་བསྡུམ་པར་བྱས་པ་ཡིས། །
དཔལ་ལྡན་འདོམས་ཀྱི་སྦྲ་བ་ནི། །
སྦྲུབས་སུ་ནུབ་པའི་དམ་པར་འགྱུར། ། ༤༨

ཁང་བཟངས་གདིང་བ་རྒྱན་དག་ནི། །
བདེ་ཞིང་བཟང་བ་རབ་འབྱིན་པས། །
གསེར་ནི་བཙོམ་དྲི་མེད་པ། །
བཞིན་དུ་འཛམ་པའི་མདོག་འདྲར་འགྱུར། ། ༤༥

བླ་ན་མེད་པའི་དབང་བྱིན་ཞིང་། །
རིགས་པར་བླ་མའི་རྗེས་འཇུག་པ། །
དཔལ་ལྡན་བ་སྤུ་ཉག་རེ་དང་། །
ཞལ་ནི་མཛོད་སྤུས་བརྒྱན་པར་འགྱུར། ། ༤༦

སྙན་ཅིང་དགའ་བར་སྨྲས་པ་དང་། །
ལེགས་པར་སྨྲས་དང་མཐུན་བྱས་པས། །
ཁྱོད་ནི་དཔུང་མགོ་ཟླུམ་པ་དང་། །
རོ་སྟོད་སེང་གེའི་འདྲ་བར་འགྱུར། ། ༤༧

84. Reconciliar a amigos
    y parientes que han reñido
    te proveerá correctamente
    de gloriosos órganos secretos retraídos.

85. Regalar buenas casas
    y asientos cómodos y agradables
    te dará una tez muy suave
    del color del oro puro refinado.

86. Conceder poderes supremos
    y seguir a los maestros en forma debida
    dotará cada uno de tus cabellos de esplendor
    y adornará tu rostro con un tirabuzón.

87. Un habla afable y cortés
    y una conducta conforme a las buenas palabras
    te otorgarán hombros redondeados
    y un torso semejante al de un león.

ནད་པ་རྣམས་ལ་རིམ་གྲོ་དང་། །
གསོས་པས་ཐལ་གོང་རྒྱས་པ་དང་། །
བདག་ཉིད་རྣལ་དུ་གནས་པ་དང་། །
རོ་བྲོ་བ་ཡི་མཆོག་ཏུ་འགྱུར། । ༨༨

ཆོས་དང་མཐུན་པའི་བྱ་བ་ལ། །
ཐོག་དྲངས་ཁྱོད་ཀྱི་དབུ་གཙུག་ཏོར། །
ལེགས་གནས་ཉ་གྲོ་དྷ་ལྟ་བུར། །
ཆུ་ཞེང་གབ་པ་དག་ཏུ་འགྱུར། । ༨༩

ཚིག་ནི་བདེན་པ་འཇམ་པོ་དག །
ཡུན་རིངས་དུས་སུ་བརྗོད་པ་ཡ །
མི་ཡི་དབང་པོ་ལྗགས་ཡངས་ཤིང་། །
ཚངས་པ་ཡི་ནི་དབྱངས་ལྡན་འགྱུར། । ༩༠

རྟག་ཏུ་རྒྱུན་མི་འཆད་པ་རུ། །
བདེན་པའི་ཚིག་ནི་བརྗོད་པ་ཡིས། །
འགྲམ་པ་སེངགེའི་ལྟ་བུ་དང་། །
དཔལ་ལྡན་ཐུབ་པ་དགའ་བར་འགྱུར། । ༩༡

88. Atender y curar a los enfermos
te dará un tórax ancho,
un ánimo sereno
y un paladar esquisito.

89. Emprender actividades acordes con el Dharma
colocará bien una prominencia en tu coronilla
y las medidas de tu cuerpo se volverán
proporcionadas como una higuera de Bengala.

90. La sinceridad, delicadeza, buena longitud
y pertinencia en tu discurso,
¡oh, Señor de la Humanidad!, te darán
una lengua amplia y la melodiosa voz de Brahma.

91. Si dices la verdad
siempre, sin excepciones,
obtendrás la quijada de un león
y te volverás grandioso e invencible.

ལྷག་པར་གུས་དང་བཀུར་སྟི་དང་། |
ཇི་ལྟར་རིགས་རྗེས་འཇུག་པས། |
ཚེམས་ནི་ཤིན་ཏུ་དཀར་བ་དང་། |
མདོག་ལྡན་མཉམ་པའི་ཚེམས་སུ་འགྱུར། | ༨༢

དབྱེན་དང་ཕྲ་མ་མེད་པ་ཡི། |
ཚིག་ནི་ཡུན་རིངས་གོམས་པ་ཡིས། |
དཔལ་ལྡན་ཚེམས་ནི་བཞི་བཅུ་ཐམ། |
མཉམ་པར་ཐགས་ཀྱང་བཟང་བར་འགྱུར། | ༨༣

ཆགས་དང་སྡང་དང་རྨོངས་མེད་ཅིང་། |
བྱམས་པས་སེམས་ཅན་བལྟས་པ་ཡིས། |
སྤྱན་ནི་བཀྲག་ཅན་མཐོན་མཐིང་ལ། |
རྫི་མ་བ་ཡི་ལྟ་བུར་འགྱུར། | ༨༤

དེ་ལྟར་མདོར་ན་རྒྱུར་བྱས་པའི། |
སུམ་ཅུ་རྩ་གཉིས་དེ་དག་ནི། |
སྐྱེས་བུ་སེང་གེ་ཆེན་པོ་ཡི། |
མཚན་རྣམས་ལེགས་པར་མཁྱེན་པར་མཛོད། | ༨༥

92. Mostrar gran respeto, servir a los demás
y hacer lo que es apropiado,
te otorgará una dentadura muy blanca,
reluciente y uniforme.

93. Habituándote por mucho tiempo
a hablar sin sembrar discordia
obtendrás una buena dentadura
con cuarenta gloriosos y uniformes dientes.

94. Contemplar a los seres con amor,
sin deseo, rechazo ni ignorancia
te dotará de ojos brillantes y azules
y de pestañas como las de las vacas.

95. Conoce bien estas treinta y dos marcas,
así expuestas,
de un gran león entre los seres,
junto con sus causas.

དཔེ་བྱད་བཟང་པོ་བརྒྱད་ཅུ་ནི། །
བྱམས་པའི་རྒྱུ་མཐུན་ལས་བྱུང་བ། །
གཞུང་ནི་མངས་སུ་དོགས་པ་ཡིས། །
རྒྱལ་པོ་ཁྱོད་ལ་མ་བཤད་དོ། ། ༩༦

འཁོར་ལོས་སྒྱུར་པ་ཐམས་ཅད་ལ། །
འདི་དག་ཡོད་པར་འདོད་མོད་ཀྱི། །
དག་དང་མཛེས་དང་གསལ་བ་ནི། །
སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་ཆར་མི་ཕོད། ། ༩༧

འཁོར་ལོས་སྒྱུར་བའི་མཚན་དང་ནི། །
དཔེ་བྱད་བཟང་པོ་གང་དག་གཅིག །
ཐུབ་དབང་པོ་ལ་སེམས་དང་བའི། །
ཡན་ལག་གཅིག་ལས་འབྱུང་བཤད་པའི། ། ༩༨

བསྐལ་པ་བྱེ་བ་བརྒྱ་ཕྲག་ནི། །
གཅིག་ཏུ་བསགས་པའི་དགེ་བས་ཀྱང་། །
སངས་རྒྱས་བ་སྤུ་ཉག་གཅིག་ཀྱང་། །
བསྐྱེད་པར་ནུས་པ་མ་ཡིན་ནོ། ། ༩༩

96. Los ochenta signos excelentes surgen
de su causa concordante: el amor.
Por temor a extenderme demasiado,
¡oh, Rey!, no los explicaré aquí.

97. Todos los Emperadores Universales
se dice que tienen estas marcas,
pero su pureza, belleza y prominencia
no pueden compararse con las de un Buda.

98. Dicen que las marcas mayores
y buenas señales de un Emperador Universal
surgen de un solo factor:
una fe profunda en el Señor de los Sabios.

99. Las virtudes acumuladas
durante mil millones de eones
no pueden, empero, producir
uno solo de los cabellos de un Buda.

ཉི་མ་རྣམས་ཀྱི་འོད་བྱེད་པ། །
མེ་ཁྱེར་རྣམས་དང་བག་འདྲ་ལྷར། །
སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་མཚན་ཡང་ནི། །
འཁོར་ལོས་སྒྱུར་བ་རྣམས་དང་འདྲ། ། ༡༠༠

རིན་པོ་ཆེའི་ཕྲེང་བ་ལས་སྤེལ་མ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་ལེའུ་གཉིས་པའོ།། །།

100. La luz de los soles guarda
cierta semejanza con las luciérnagas.
Es de tal modo que las marca de los budas
se parecen a las de un Emperador Universal.

Fin del segundo capítulo de la Preciosa Guirnalda:
«Presentación conjunta del alto renacimiento y el bien definitivo».

ལེའུ་གསུམ་པ། བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཚོགས་བསྡུས་པ་བསྟན་པ།

བསོད་ནམས་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་ལས། །
ཇི་ལྟར་སངས་རྒྱས་མཚན་འབྱུང་བ། །
ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ལུང་ཆེན་ལས། །
རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོ་དེ་བཞིན་གསོན། ། ༡

རང་སངས་རྒྱས་ཀུན་ལས་བྱུང་དང་། །
སློབ་དང་མི་སློབ་ལས་བྱུང་བ། །
འཇིག་རྟེན་མ་ལུས་ཀུན་བསོད་ནམས། །
འཇིག་རྟེན་བཞིན་དུ་དཔག་མེད་གང་། ། ༢

དེ་བཅུར་བསྒྲེས་པར་གྱུར་པ་ཡིས། །
བ་སྤུའི་བུ་ག་གཅིག་འགྲུབ་སྟེ། །
སངས་རྒྱས་བ་སྤུའི་བུ་ག་ནི། །
ཐམསཅད་དེ་དང་འདྲ་བས་འབྱུང་། ། ༣

བ་སྤུའི་བུ་ག་ཐམས་ཅད་ནི། །
སྐྱེད་པར་བྱེད་པའི་བསོད་ནམས་གང་། །
དེ་དག་བརྒྱར་ནི་བསྒྱུར་བ་ཡིས། །
དཔེ་བྱད་བཟང་པོ་གཅིག་ཏུ་བཞེད། ། ༤

Capítulo Tercero

1. Gran Rey, escucha, de las grandes
escrituras del Gran Vehículo,
cómo las marcas de un Buda
surgen de un inconcebible mérito.

2. El mérito que se origina de todos
los Realizadores Solitarios, Aprendices y No Aprendices,
y el de todos los seres del mundo
es infinito, como el propio mundo.

3. En base a ese mérito, elevado a la décima potencia,
se obtiene el poro de un vello de un Buda.
Todos los poros de un Buda
surgen de la misma forma.

4. Multiplicando por cien
el mérito necesario para producir
todos los poros de un Buda,
se adquiere la belleza auspiciosa.

བསོད་ནམས་དེ་སྙེད་དེ་སྙེད་ཀྱིས། །
རྒྱལ་པོ་དཔེ་བྱད་བཟང་པོ་ནི། །
གཅིག་མཐར་ཕྱིན་ཏེ་དེ་ལྟ་བུར། །
བརྒྱད་ཅུའི་བར་དུ་འགྱུར་བར་འགྱུར། ། ༥

དཔེ་བྱད་བཟང་པོ་བརྒྱ་ཅུ་དག །
འགྲུབ་པའི་བསོད་ནམས་ཚོགས་གང་ཡིན། །
དེ་དག་བརྒྱར་ནི་བསྒྱུར་བ་ཡིས། །
སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོའི་མཚན་གཅིག་གོ ། ༦

མཚན་ནི་སུམ་ཅུ་འགྲུབ་པའི་རྒྱུ། །
བསོད་ནམས་རྒྱ་ཆེན་གང་ཡིན་པ། །
དེ་དག་སྟོང་དུ་བསྒྱུར་བ་ཡིས། །
ཟླ་བ་ཉ་འདྲའི་མཛོད་སྤུ་འོ། ། ༧

མཛོད་སྤུ་ཡི་ནི་བསོད་ནམས་དག །
སྟོང་ཕྲ་བརྒྱར་ནི་བསྡོམས་པ་ཡིས། །
སྤྱི་གཙུག་བལྟར་ནི་མི་སྣང་བ། །
སྐྱོབ་པའི་གཙུག་ཏོར་སྐྱེད་པར་བྱེད། ། ༨

5. ¡Oh, Rey! Tanto mérito como se necesita
para la cualidad de la belleza auspiciosa,
es requerido también, una y otra vez,
hasta obtener de las ochenta cualidades.

6. De multiplicar por cien
la acumulación de mérito que produjo
las ochenta bellas señales auspiciosas,
resulta una marca de un Gran Ser.

7. Multiplicando por mil
el extenso mérito que es la causa
del logro de las treinta marcas,
surge, cual luna llena, el rizo de la frente.

8. De multiplicar por mil el mérito
que produjo el rizo en la frente,
se produce la inapreciable prominencia
de la coronilla de un protector.

གཙུག་ཏོར་བསོད་ནམས་བྱེ་བ་ནི། |
འབུམ་ཕྲག་བརྒྱར་ནི་བསྒྱུར་བ་ལས། |
སྟོབས་བཅུ་མངའ་བའི་ཆོས་ཀྱི་དུང་། |
གཅིག་འབྱུང་པར་ནི་ཤེས་པར་བྱ། | X

དེ་ལྟར་བསོད་ནམས་ཚད་མེད་ཀྱང་། |
ཇི་ལྟར་འཇིག་རྟེན་ཕྱོགས་ཀུན་དུ། |
བཅུར་བསྒྲེས་མ་ལུས་བརྗོད་པ་ལྟར། |
ཚད་དང་ལྡན་པར་བག་ཙམ་བརྗོད། | ༩

གང་ཚེ་སངས་རྒྱས་གཟུགས་སྐུ་ཡི། |
རྒྱུ་ཡང་དེ་ལྟར་འཇིག་རྟེན་བཞིན། |
གཞལ་མེད་དེ་ཚེ་ཆོས་སྐུ་ཡི། |
རྒྱུ་ལྟ་ཇི་ལྟར་གཞལ་དུ་ཡོད། | ༡༠

ཐམས་ཅད་ཀྱི་ནི་རྒྱུ་ཆུང་ལས། |
འབྲས་བུ་རྒྱ་ཆེན་སྐྱེད་འགྱུར་ན། |
སངས་རྒྱས་རྒྱུ་ནི་དཔག་མེད་ལས། |
འབྲས་བུ་དཔག་ཡོད་བསམ་ཐག་ཆད། | ༡༡

X. Sabe que has de multiplicar por diez millones
los méritos que producen tal prominencia
para lograr una sola Concha del Dharma
que posea los diez poderes.

9. Aunque tal mérito no tiene medida,
diré que la tiene para simplificar,
igual que se agrupan todas las innumerables
direcciones del mundo en solo diez.

10. Cuando las causas para el *rupakaya* de un Buda
son tan inmensurables como el universo,
¿cómo podrían medirse las causas
que producen el dharmakaya?

11. Si en todo ocurre que de pequeñas causas
crecen vastos efectos,
es seguro que las infinitas causas de un buda
no pueden tener efectos medibles.

སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱིས་གཟུགས་སྐུ་ནི། །
བསོད་ནམས་ཚོགས་ལས་བྱུང་བ་སྟེ། །
ཆོས་ཀྱི་སྐུ་ནི་མདོར་བསྡུ་ན། །
རྒྱལ་པོ་ཡེ་ཤེས་ཚོགས་ལས་འཁྲུངས། ། ༡༢

དེ་ལྟ་བས་ན་ཚོགས་འདི་གཉིས། །
སངས་རྒྱས་ཉིད་ནི་ཐོབ་པའི་རྒྱུ། །
དེ་ལྟར་མདོར་ན་བསོད་ནམས་དང་། །
ཡེ་ཤེས་འདི་ནི་རྟག་བརྟེན་མཛོད། ། ༡༣

རིགས་པ་དང་ནི་ལུང་བསྟན་པ། །
དབུགས་འབྱིན་བྱེད་པའི་རྒྱུ་འདི་ཡིས། །
བྱང་ཆུབ་བསྒྲུབ་པའི་བསོད་ནམས་ནི། །
འདི་ལ་སྒྲིད་ལུག་མི་བྱ་འོ། ། ༡༤

ཕྱོགས་རྣམས་ཀུན་དུ་ནམ་མཁའ་དང་། །
ས་དང་ཆུ་དང་མེ་དང་རླུང་། །
ཇི་ལྟར་མཐའ་ཡས་དེ་བཞིན་དུ། །
སྡུག་བསྔལ་སེམས་ཅན་མཐའ་ཡས་འདོད། ། ༡༥

12. El rupakaya de los Budas
    surge de la acumulación de mérito.
    El dharmakaya en resumen,
    nace, ¡Oh, Rey!, de la acumulación de sabiduría.

13. Por eso, estas dos acumulaciones
    son las causas que logran la budeidad.
    Así pues, en suma, confía siempre
    en estos: mérito y sabiduría.

14. Mediante razones y citas escriturales
    que confirman y corroboran,
    evita el desaliento con respecto
    al mérito para producir la Iluminación.

15. En todas las direcciones, espacio,
    tierra, agua, fuego y aire
    son ilimitados y asimismo consideramos
    los seres que sufren infinitos.

སེམས་ཅན་མཐའ་ཡས་དེ་དག་ནི། །
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྙིང་བརྩེ་བས། །
སྡུག་བསྔལ་དག་ལས་དྲངས་བྱས་ཏེ། །
སངས་རྒྱས་ཉིད་ལ་འགོད་པར་ངེས། ། ༡༦

དེ་ལྟར་བརྟན་པར་གནས་དེ་ནི། །
མི་ཉལ་བ་འམ་ཉལ་ཡང་རུང་། །
ཡང་དག་བླངས་པ་ནས་བཟུང་སྟེ། །
བག་མེད་གྱུར་ཀྱང་སེམས་ཅན་རྣམས། ། ༡༧

མཐའ་ཡས་ཕྱིར་ན་སེམས་ཅན་བཞིན། །
བསོད་ནམས་མཐའ་ཡས་རྟག་སོགས་འགྱུར། །
མཐའ་ཡས་དེས་ན་སངས་རྒྱས་ཉིད། །
མཐའ་ཡས་ཐོབ་མིན་དཀའ་ཞེས་བྱ། ། ༡༨

གང་ཞིག་དཔག་མེད་དུས་གནས་ཏེ། །
ལུས་ཅན་དཔག་ཏུ་མེད་དོན་དུ། །
བྱང་ཆུབ་དཔག་ཏུ་མེད་འདོད་ཅིང་། །
དགེ་བ་དཔག་ཏུ་མེད་འདོད་པ། ། ༡༩

16. Estos infinitos seres sensibles,
serán retirados del sufrimiento
y colocados en el estado del buda
por el amoroso corazón de los bodisatvas.

17. Los que mantienen tal intención
ya despiertos, ya dormidos,
desde que la generan en adelante,
y aunque estuvieran inatentos,...

18. ya que los seres son infinitos, así también,
adquieren sin cesar infinito mérito.
Mediante esta infinitud, se dice no es arduo
alcanzar la infinita budeidad.

19. Permanecen durante un tiempo inmensurable,
por el bien de los inmensurables seres corpóreos,
aspiran a la inmensurable budeidad
y generan inmensurable virtud.

དེས་ཀོ་བྱང་ཆུབ་དཔག་མེད་ཀྱང་།
དཔག་ཏུ་མེད་པ་རྣམ་བཞི་ཡི།
ཚོགས་ཀྱིས་རིང་པོ་མི་ཐོགས་པར།
ཅི་ཡི་ཕྱིར་ན་འཐོབ་མི་འགྱུར། ༢༠

བསོད་ནམས་མཐའ་ཡས་ཞེས་པ་དང་།
ཡེ་ཤེས་མཐའ་ཡས་ཞེས་པ་དེས།
ལུས་དང་སེམས་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་དག
མྱུར་བ་ཉིད་དུ་སེལ་བར་བྱེད། ༢༡

སྡིག་པས་ངན་འགྲོར་ལུས་ཀྱིས་ནི།
སྡུག་བསྔལ་བཀྲེས་སྐོམ་ལ་སོགས་འབྱུང་།
དེས་སྡིག་མ་བྱས་བསོད་ནམས་ཀྱིས།
སྲིད་པ་གཞན་ན་དེ་མེད་དོ། ༢༢

རྨོངས་པས་ཡིད་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་ནི།
ཆགས་སྡང་འཇིགས་དང་འདོད་ལ་སོགས།
དེས་རྟེན་མེད་པའི་ཤེས་པ་ཡིས།
དེ་ནི་མྱུར་བ་ཉིད་དུ་སྤོང་། ༢༣

20. Aunque la iluminación es ilimitada,
con estos cuatro aspectos ilimitados
de la acumulación, ¿como podrían dejar
de obtenerla, sin que pase mucho tiempo?

21. Se dice que el mérito es infinito
y que también infinita es la sabiduría,
y así, disipan con rapidez
el dolor de cuerpo y mente.

22. Por las faltas, en los reinos inferiores,
surgen males físicos como el hambre y la sed.
Ellos no pecan y por sus méritos,
no los sufren en otros renacimientos.

23. La ignorancia origina los males mentales:
deseo, odio, miedo, libido y demás.
Ellos, conociendo su ausencia de base,
los abandonan con prontitud.

ལུས་དང་ཡིད་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་གྱིས། །
དེ་ལྟར་ཤིན་དུ་མ་སྨས་ན། །
གལ་ཏེ་འཇིག་རྟེན་མཐས་གདུགས་པར། །
འཇིག་རྟེན་འདྲེན་ཀྱང་ཅིས་ཏེ་སྐྱོ། ། ༢༤

སྡུག་བསྔལ་བ་ལ་ཡུན་ཐུང་ཡང་། །
བཟོད་དཀའ་ཡུན་རིང་སྨོས་ཅི་དགོས། །
སྡུག་བསྔལ་མེད་ཅིང་བདེ་བ་ལ། །
མཐའ་ཡས་དུས་ཀྱང་ཇི་ཞིག་གནོད། ། ༢༥

དེ་ལ་ལུས་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་མེད། །
ཡིད་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་ག་ལ་ཡོད། །
དེ་ནི་སྙིང་རྗེས་འཇིག་རྟེན་སྡུག །
དེ་ཉིད་ཀྱིས་ནི་ཡུན་རིང་གནས། ། ༢༦

དེ་བས་སངས་རྒྱས་རིང་ཐོགས་ཞེས། །
བློ་དང་ལྡན་པ་སྐྱིད་མི་ལུག །
ཉེས་ཟད་ཡོན་ཏན་དོན་དུ་ནི། །
འདི་ལ་རྟག་ཏུ་འབད་པར་བྱ། ། ༢༧

24. Si no resultan heridos
por mal físico o mental alguno,
¿por qué habrían de desalentarse
al guiar a los seres de los muchos mundos?

25. El dolor, aun si breve, es difícil de soportar,
¿para qué mencionar uno duradero?
¿Qué podría, aun siendo eterno, dañar
a quien es feliz y carece de todo pesar?

26. Ellos no tienen sufrimiento corporal,
y, ¿cómo iban a tener sufrimiento mental?
Su compasión por los pesares del mundo
los mantiene en él durante mucho tiempo.

27. Además, no se desaniman pensando:
«La Budeidad está muy lejos».
Se esfuerzan siempre en estas cosas,
para cesar defectos y obtener virtudes.

ཆགས་དང་ཞེ་སྡང་གཏི་མུག་དག །
ཉེས་པར་མཁྱེན་ནས་ཡོངས་སུ་སྤྱོངས། །
མ་ཆགས་མི་སྡང་གཏི་མུག་མེད། །
ཡོན་ཏན་མཁྱེན་ནས་གུས་པས་བརྟེན། ། ༢༨

ཆགས་པས་ཡི་དྭགས་འགྲོ་བར་འགྲོ། །
ཞེ་སྡང་གིས་ནི་དམྱལ་བར་འཕེན། །
རྨོངས་པས་ཕལ་ཆེར་དུད་འགྲོར་འགྲོ། །
བཟློག་པས་ལྷ་དང་མི་ཉིད་དོ། ། ༢༩

སྐྱོན་སྤངས་ཡོན་ཏན་འཛིན་པ་ནི། །
མངོན་པར་མཐོ་བ་པ་ཡི་ཆོས། །
ཤེས་པས་འཛིན་པ་སྤངས་ཟད་པ། །
ངེས་པར་ལེགས་པ་པ་ཡི་ཆོས། ། ༣༠

སངས་རྒྱས་སྐུ་གཟུགས་མཆོད་རྟེན་དང་། །
གཙུག་ལག་ཁང་དག་གུས་ཚུལ་དུ། །
ཤིན་ཏུ་རྒྱ་ཆེན་གནས་མལ་སོགས། །
རྒྱ་ཆེན་ཕྱུག་པ་བསྒྲུབ་པར་མཛོད། ། ༣༡

28. Sabiendo que deseo, odio e ignorancia
son defectos, los abandonan por completo.
Viendo que la falta de deseo, odio e ignorancia
son virtudes, las acogen con respeto.

29. El deseo lleva a los seres al reino de los *pretas*,
el odio los arroja al infierno,
la ignorancia, a menudo, conduce al reino animal.
Desecharlos nos torna dioses o humanos.

30. Abolir defectos y adquirir virtudes
es la práctica para una alta posición[13].
Extinguir toda noción mediante el conocimiento
es la práctica para el bien definitivo.

31. Deberías, con gran respeto, erigir
efigies de Buda, estupas y templos
con grandes habitaciones y demás,
y prodigar abundantes bienes.

---

[13] «Una alta posición» es un renacimiento como deidad o ser humano. Los dos primeros versos de esta estrofa aluden a la acumulación de mérito y los dos siguientes a la de sabiduría.

རིན་ཆེན་ཀུན་ལས་བགྱིས་པ་ཡིས། |
སངས་རྒྱས་སྐུ་གཟུགས་དབྱིབས་མཛེས་ཤིང་། |
ལེགས་པར་བྲིས་པ་པདྨ་ལ། |
བཞུགས་པ་དག་ཀྱང་བགྱིད་དུ་སྩོལ། | ༣༢

དམ་ཆོས་དགེ་སློང་དགེ་འདུན་དག |
ནན་ཏན་ཀུན་གྱིས་བསྲུང་བར་མཛོད། |
གསེར་དང་རིན་ཆེན་དྲ་བ་དག |
ཉིད་ཀྱིས་མཆོད་རྟེན་རྣམས་ལ་ཐོགས། | ༣༣

གསེར་དང་དངུལ་གྱི་མེ་ཏོག་དང་། |
རྡོ་རྗེ་བྱི་རུ་མུ་ཏིག་དང་། |
ཨི་ནྡྲ་ནཱིལ་དང་བཻ་ཌཱུརྱ། |
མཐོན་ཀ་ཆེན་པོས་མཆོད་རྟེན་མཆོད། | ༣༤

དམ་ཆོས་སྨྲ་ལ་མཆོད་པ་ནི། |
སྙིང་དང་བཀུར་སྟི་དང་ལྡན་པ། |
དགའ་བར་འགྱུར་བ་རྣམས་བགྱི་ཞིང་། |
ཆོས་དྲུག་གུས་པར་བསྙེན་པར་མཛོད། | ༣༥

32. Usando solo materias preciosas,
fabrica también imágenes de Buda
de bellas formas, bien perfiladas
y colocadas sobre flores de loto.

33. El Dharma y la Shanga de los *bhikshus*[14]
has de proteger con esmero.
Corona las estupas
con oro y celosías de joyas.

34. Ofrece a las estupas
flores de oro y plata,
diamantes, corales, perlas,
esmeraldas, ojos de gato y zafiros.

35. Para obsequiar a los exponen la Doctrina
debemos hacer lo que les agrade,
prodigarles bienes y atenciones
y profesar con respeto los seis dharmas.

14 Monjes con ordenación completa.

བླ་མ་རིམ་གྲོ་གུས་ཉན་དང་། །
ཞམ་རིང་དང་ནི་མདོངས་གསོལ་དང་། །
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ལ་ཡང་། །
རྟག་ཏུ་གུས་པས་མཆོད་པར་མཛོད། ། ༣༦

མུ་སྟེགས་གཞན་ལ་གུས་པ་ཡིས། །
མཆོད་དང་ཕྱག་ཀྱང་མི་བགྱི་སྟེ། །
མི་ཤེས་པ་རྣམས་དེའི་རྐྱེན་གྱིས། །
སྐྱོན་དང་བཅས་པ་ཆགས་འགྱུར་གདའ། ། ༣༧

ཐུབ་དབང་གསུང་དང་དེས་བྱུང་བའི། །
གཞུང་རྣམས་བྲི་དང་གླེགས་བམ་ནི། །
སྣག་ཚ་དག་དང་སྨྱུ་གུ་དག །
སྟོན་དུ་འགྲོ་བ་སྦྱིན་པར་མཛོད། ། ༣༨

ཡུལ་དུ་ཡི་གེ་གྲྭ་ཁང་དུ། །
སློབ་དཔོན་འཚོ་བའི་བྱ་བ་དག །
ཞིང་སྐྱལ་བ་ཡི་ངེས་པ་ནི། །
ཡེ་ཤེས་སྤེལ་བའི་སླད་དུ་མཛོད། ། ༣༩

36. Escucha con reverencia y respeto
a tus maestros, sírvelos y encúmbralos.
Y a todos los Bodhisattvas también
hónralos siempre con respeto.

37. No te inclines ni hagas obsequios
por respeto a maestros no budistas.
Los ignorantes, por esa causa,
podrían apreciar lo que es deficiente.

38. Provee de utensilios, como plumas, tinta
y papel para elaborar y escribir volúmenes
que contengan las palabras de Munindra
y las obras que estas han suscitado.

39. Para incrementar la sabiduría,
allí donde exista una escuela,
provee de recursos a los maestros
y dales tierras para su sustento.

རྒན་དང་བྱིས་པ་ནད་པ་དང་། །
སེམས་ཅན་སྡུག་བསྔལ་བསལ་སླད་དུ། །
ཡུལ་དུ་སྨན་པ་འདྲེག་མཁན་དག །
ཞིང་གི་ཇན་པ་འཇོག་ཏུ་སྐྱོལ། ། ༨༠

འགྲོན་གནས་ཀུན་དགའ་ཆུ་ལོན་དང་། །
རྫིང་དང་མདུན་ཁང་ཆུ་ར་དག །
མལ་ཟས་རྩྭ་དང་ཤིང་ལྡན་པ། །
ཤེས་རབ་བཟང་པོ་བཀྱེད་དུ་སྐྱོལ། ། ༨༡

གྲོང་དང་གཙུག་ལག་ཁང་དག་དང་། །
གྲོང་ཁྱེར་ཀུན་དུ་འདུན་ཁང་དང་། །
ཆུ་དགོན་ལམ་རྣམས་ཐམས་ཅད་དུ། །
ཆུ་ར་དང་དག་ནི་བཀྱེད་དུ་སྐྱོལ། ། ༨༢

ནད་པ་མགོན་མེད་སྡུག་བསྔལ་ཀྱིས། །
ཉམ་ཐག་དམན་ངན་པ་དག །
སྙིང་རྗེས་རྟག་ཏུ་ཡོངས་བཟུང་ཞིང་། །
དེ་དག་གསོ་ཕྱིར་གུས་བསྟེན་མཛོད། ། ༨༣

40. Para calmar el sufrimiento de los seres
ancianos, niños y enfermos,
regala tierras a médicos
y barberos lugareños.

41. ¡Oh, Inteligente! Prepara
hostales, jardines, puentes,
estanques, asilos, fuentes,
lechos, viandas, pasto y leña.

42. Construye asilos en cada
pueblo, templo y ciudad,
y coloca fuentes con agua
en todos los caminos áridos.

43. Vela siempre con piedad por los enfermos,
los desamparados, los afligidos,
los humildes y los míseros,
y atiéndelos, también, con respeto.

དུས་སུ་འབྱུང་བའི་ཟས་སྐོམ་དང་། |
བཅའ་བ་འབྲུ་དང་ཤིང་ཏོག་དང་། |
དེ་དག་སློང་བའི་སྐྱེ་བོ་ལ། |
མ་སྔུལ་བར་དུ་གསོལ་མི་རིགས། | ༤༤

ལྷམ་དང་གདུགས་དང་ཆུ་ཚགས་དང་། |
ཚེར་མ་དབྱུང་བའི་ཆ་སྐ་དང་། |
ཁབ་དང་སྐུད་དང་བསིལ་ཡབ་དང་། |
ཆུ་ར་ཡི་ནི་གནས་སུ་བཞག | ༤༥

འབྲས་བུ་གསུམ་དང་ཚ་བ་གསུམ། |
མར་དང་སྦྲང་རྩི་མིག་སྨན་དང་། |
དུག་སེལ་ཆུ་རར་བཞག་བགྱི་ཞིང་། |
གྲུབ་པའི་སྨན་དང་སྔགས་ཀྱང་བྲི། | ༤༦

ལུས་དང་རྐང་པ་མགོ་བཀྲུ་དང་། |
བལ་དང་ཁྲིའུ་དང་སྐྱོ་མ་དང་། |
བུམ་པ་ཟངས་དང་དགྲ་སྟ་སོགས། |
ཆུ་ར་དག་ཏུ་འཛོག་ཏུ་སྩོལ། | ༤༧

44. No es apropiado disfrutar de comidas
y bebidas de temporada, guisos, cereales
ni frutas sin haberlos ofrecido antes
a los bhikshus mendicantes.

45. Coloca calzado, sombrillas y filtros,
pinzas para extraer espinas,
agujas, hilo y abanicos
junto a las fuentes de agua.

46. Coloca los tres frutos y los tres remedios para la fiebre,
mantequilla, miel, ungüentos para los ojos
y contravenenos cerca del agua,
y escribe también mantras y recetas médicas.

47. Dispón también en las fuentes
pomadas para el cuerpo, los pies y la cabeza,
lana, sillas, gachas,
cuencos, ollas, hachuelas y otras cosas.

དྲིལ་དང་འབྲས་དང་འབྲུ་དང་ཟས། །
བུ་རམ་སྣུམ་དང་ལྡན་པ་ཡི། །
ཆུ་ར་ཆུང་དུ་བསིལ་གྲིབ་དུ། །
རུང་བའི་ཆུས་བཀང་བཀྲིད་དུ་སྩོལ། ། ༤༨

གྲོག་སྦུར་ཚང་གི་སྒོ་དག་དུ། །
ཟས་དང་ཆུ་དང་བུམ་རམ་འབྲུ་མར་དང་། །
འབྲུ་ཡི་ཕུང་པོ་རྟག་པར་ནི། །
ཐུགས་བརྟན་མི་རྣམས་བཀྲིད་དུ་སྩོལ། ། ༤༩

བཞོས་གསོལ་སྔོན་དང་འོག་དག་དུ། །
ཡི་དྭགས་ཁྱི་དང་གྲོག་སྦུར་དང་། །
བྱ་ལ་སོགས་པ་ཅི་བདེ་བར། །
རྟག་དུ་ཟས་དག་སྩལ་བར་མཛོད། ། ༥༠

གཙེས་པ་དང་ནི་ལོ་ཉེས་དང་། །
གནོན་པ་དང་ནི་ཡམས་ནད་དང་། །
ཕམ་གྱུར་ཡུལ་དུ་འཇིག་རྟེན་པ། །
རྗེས་སུ་བཟུང་བ་རྒྱ་ཆེན་མཛོད། ། ༥༡

48. Coloca a la sombra
pequeños recipientes
con sésamo, arroz, cereales,
viandas, azúcar y agua fresca.

49. Haz que personas de fiar
pongan siempre comida, agua,
azúcar y montones de grano
en la boca de los hormigueros.

50. Antes y después de comer, ofrece
siempre un bocado apropiado
a los *pretas*, perros,
hormigas, pájaros y demás.

51. Protege con mayor celo a los oprimidos,
a los que perdieron su cosecha,
a los asolados, a los infecciosos
y a los habitantes de terrenos ocupados.

ཞིང་པ་ཉམ་ཐག་ཕྱུར་རྣམས་ལ། |
ས་བོན་ཟས་ཀྱིས་རྗེས་སུ་ཟུང་། |
ནད་ཀྱིས་དཔྱ་ཁྲལ་བཏང་བ་དང་། |
ཤས་རྣམས་ཀྱང་ནི་བསྐྱུར་བ་དང་། | ༥༢

ཆགས་ཉེན་པ་ལས་ཡོངས་བསྐྱབ་དང་། |
ཤོ་གམ་བཏང་དང་ཤོ་གམ་དབྲི། |
དེ་དག་སྐྲོ་ན་སྡོད་པ་ཡི། |
ཉོན་མོངས་ལས་ཀྱང་བཟློག་པར་མཛོད། | ༥༣

རང་གི་ཡུལ་དང་ཡུལ་གཞན་གྱི། |
ཚོམ་རྐུན་རྣམས་ཀྱང་ཞི་བར་མཛོད། |
དབྱིག་གི་སྒྲོགས་ནི་མཉམ་པ་དང་། |
རིན་ཐང་རིགས་པར་བགྱིད་དུ་སྩོལ། | ༥༤

བློན་པོས་ཅི་དང་ཅི་གསོལ་བ། |
ཉིད་ཀྱིས་ཀུན་ཏུ་མཁྱེན་མཛོད་ལ། |
འཇིག་རྟེན་སྨན་པ་གང་དང་གང་། |
དེ་དང་དེ་ཀུན་རྟག་ཏུ་མཛོད། | ༥༥

52. A los agricultores que se hayan arruinado
dales semillas y sustento.
Suprime los impuestos opresivos y
reduce los tributos agrarios.

53. Protege de la ambición amarga[15],
deja de gravar de las aduanas o grava menos:
libera a los que se hallan en las lindes
también de emociones destructivas.

54. Modera en tu patria y otras tierras
los robos y los asaltos.
Mantén los beneficios estables
y los precios razonables.

55. Conociendo tú mismo todo
lo que tus ministros te solicitan,
realiza todo aquello
que sane al mundo.

15 Se refiere al deseo que ambiciona los bienes reales.

བདག་ཕན་ཅི་དང་ཅི་བྱ་ཞེས། །
ཇི་ལྟར་ཁྱེད་ལ་གུས་ཡོད་པ། །
གཞན་ཕན་ཅི་དང་ཅི་བྱ་ཞེས། །
དེ་བཞིན་ཁྱོད་ནི་གུས་པར་མཛོད། ། ༥༦

ས་དང་ཆུ་དང་མེ་དང་རླུང་། །
སྨན་དང་ནགས་ཀྱི་ཤིང་བཞིན་དུ། །
བདག་ཉིད་ཡུད་ཙམ་གཅིག་ཏུ་ཡང་། །
འདོད་དགུར་སྤྱད་པ་ཉིད་དུ་མཛོད། ། ༥༧

གོམ་པ་བདུན་པའི་དུས་སུ་ཡང་། །
བདོག་པ་ཀུན་གཏོང་སེམས་འཆང་བའི། །
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ལ་ནི། །
བསོད་ནམས་མཁའ་འདྲ་དཔག་མེད་སྐྱེ། ། ༥༨

བུ་མོ་གཟུགས་བཟང་ལུས་མཛེས་ལ། །
དེ་དོན་གཉེར་བ་རྣམས་སྐྱལ་ན། །
དེས་ནི་དམ་ཆོས་ཡོངས་འཛིན་པའི། །
གཟུངས་ནི་སོ་སོར་ཐོབ་པར་འགྱུར། ། ༥༩

56. El mismo interés que pones
en qué hacer por tu propio bien
debes ponerlo también
en qué hacer por el bien ajeno.

57. Como la tierra, el agua, el fuego,
el viento, la medicina o los bosques,
ponte a disposición de sus anhelos
aunque sea por un instante.

58. Incluso en la séptima meditación,
la mente que asume dar toda fortuna
hace generar a los bodisatvas
un mérito inmensurable como el espacio.

59. Si ofreces a quienes las buscan
lindas damas bien engalanadas,
lograrás la capacidad
de recordar bien el santo Dharma.

རྒྱན་རྣམས་ཀུན་དང་ལྡན་པ་ཡི། །
བུ་མོ་སྟོང་ཕྲག་བརྒྱད་ཅུ་དག །
ཡོ་བྱད་ཀུན་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ། །
ཐུབ་པ་ཡིས་ནི་ཛོན་སྐུལ་ཏོ། ། ༥༠

སྣ་ཚོགས་པ་དང་འོད་གསལ་བའི། །
བགོ་བ་དག་དང་རྒྱན་རྣམས་དང་། །
དྲི་དང་ཕྲེང་བ་ལོངས་སྤྱོད་དག །
སློང་བ་རྣམས་ལ་བརྩེ་བས་སྩོལ། ། ༥༡

གང་ལ་ཆོས་དོན་གང་མེད་ན། །
ཤིན་ཏུ་ཉམ་ཐག་གྱུར་བ་དེ། །
དེ་ཡི་མོད་ལ་བདེ་སྐུལ་ན། །
དེ་ལས་སྦྱིན་མཆོག་མ་མཆིས་སོ། ། ༥༢

གང་ལ་དུག་ནི་ཕན་འགྱུར་ན། །
དེ་ལ་དུག་ཀྱང་སྦྱིན་པར་བགྱི། །
ཁ་ཟས་མཆོག་ཀྱང་མི་ཕན་ན། །
དེ་ལ་དེ་ནི་སྦྱིན་མི་བགྱི། ། ༥༣

60. Ochenta mil mujeres
con todos sus adornos
y provisiones incluidos
regaló antaño el Conquistador.

61. Ofrece con cariño a los mendigos
diversas y brillantes ropas,
adornos, perfumes, rosarios
y todo tipo de cosas.

62. No existe mayor generosidad
que facilitarles la Doctrina
a aquellos tan asaz míseros
que carecen de ella.

63. Aún veneno debes obsequiar
a quienes el veneno convenga.
Mas no des, si no beneficia,
ni la mejor de las comidas.

སྦྲུལ་གྱིས་ཟིན་ལ་ཇི་ལྟ་བུར། །
སོར་མོ་བཅད་ལ་ཕན་བཤད་པ། །
དེ་བཞིན་ཐུབ་པས་གཞན་ཕན་པ། །
མི་བདེ་བ་ཡང་བྱ་བར་གསུངས། ། ༦༤

དམ་པའི་ཆོས་དང་ཆོས་སྨྲ་ལ། །
ཉིད་ཀྱིས་བཀུར་སྟི་མཆོག་དང་ནི། །
གུས་པར་བྱས་ཏེ་ཆོས་ཉན་ཞིང་། །
ཆོས་ཀྱི་སྦྱིན་པ་དག་ཀྱང་མཛོད། ། ༦༥

འཇིག་རྟེན་གཏམ་ལ་དགའ་མ་མཛད། །
འཇིག་རྟེན་འདས་ལ་དགྱེས་པར་མཛོད། །
བདག་ལ་ཇི་ལྟར་དེ་བཞིན་དུ། །
གཞན་ལ་ཡོན་ཏན་བསྐྱེད་པར་མཛོད། ། ༦༦

གསན་པའི་ཆོས་ཀྱིས་མི་ངོམས་ཤིང་། །
དོན་བཟུང་རྣམ་པར་དབྱེ་བ་དང་། །
བླ་མ་དག་ལ་ཡོན་དབུལ་བ། །
རྟག་ཏུ་གུས་པར་མཛད་དུ་གསོལ། ། ༦༧

64. Igual que dicen que conviene cortar
un dedo si lo ha mordido una serpiente,
el Conquistador dijo que también procede
ocasionar molestias por el bien ajeno.

65. Reverencia en extremo
el Dharma y a quien lo enseña.
Escucha la Doctrina con respeto
y compártela con generosidad.

66. No te deleites con charlas mundanas,
gusta de lo trascendente,
y, así como generas virtudes propias,
haz que también las engendren otros.

67. No te contentes con escuchar el Dharma,
retén su significado y discierne bien.
Ofrece a los maestros siempre
con respeto sus honorarios.

འཇིག་རྟེན་རྒྱང་ཕན་སོགས་མི་གདོན། །
རྩོད་པའི་དོན་གྱི་ང་རྒྱལ་སྤང་། །
རང་གི་ཡོན་ཏན་མི་བསྔགས་ཤིང་། །
དགྲ་ལའང་ཡོན་ཏན་བརྗོད་པར་མཛོད། ། ༦༨

གནོད་ལ་དབབ་པར་མི་བགྱི་ཞིང་། །
ངན་སེམས་ཀྱིས་ནི་གླེང་མི་བགྱི། །
གཞན་རྣམས་ཀྱི་དང་བདག་ཉིད་ཀྱི། །
འཁྲུལ་པ་སོ་སོར་བརྟག་པར་བྱ། ། ༦༩

ཉེས་པ་གང་གིས་གཞན་དག་ལ། །
མཁས་པས་རྟག་ཏུ་ཁ་བྱ་བ། །
དེ་ནི་རང་གིས་ཡོངས་སྤང་ཞིང་། །
ནུས་པས་གཞན་ཡང་བཟློག་པར་མཛོད། ། ༧༠

གཞན་གྱིས་གནོད་པ་བགྱིས་པ་ལ། །
སྔོན་གྱི་ལས་དགོངས་ཁྲོ་མི་བགྱི། །
སྡུག་བསྔལ་ཡང་འབྱུང་མི་འགྱུར་བར། །
རང་གི་ཉེས་པ་མེད་པར་བགྱི། ། ༧༡

68. No recites textos de mundanos como *charvakas*
ni debatas movido por orgullo.
No alabes tus propias cualidades
y aclama cada virtud, aun de los enemigos.

69. No pongas el dedo en la llaga
ni argumentes con mala intención.
Analiza tus propios errores
y los de los demás.

70. Erradica en ti, por completo, las faltas
que los sabios censuran siempre en otros,
y, mediante tal influencia, haz
que también las desechen los demás.

71. No te enfades por el daño que te hagan otros,
piensa que proviene de tu karma previo.
Evita tus propias faltas
para que no surja dolor de nuevo.

ལན་ལ་རེ་བ་མ་མཆིས་པར།
གཞན་དག་ལ་ནི་ཕན་པར་མཛོད།
སྡུག་བསྔལ་གཅིག་པུས་གནག་བགྱི་ཞིང་།
བདེ་བ་སྐྱོང་དང་ལྷན་ཅིག་སྤྱད། ༧༢

ལྷ་ཡི་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པས་ཀྱང་།
ཁེངས་པ་ཉིད་དུ་མི་བྱ་ཞིང་།
ཡི་དྭགས་བཞིན་དུ་དབུལ་བ་ཡི།
རྒུད་པས་ཀྱང་ནི་ཞུམ་མི་བགྱི། ༧༣

བདེན་པ་གང་གིས་རང་དོན་ལ།
རྒྱལ་སྲིད་ཉམས་པར་གྱུར་ན་ཡང་།
རང་གི་དོན་ལ་རྟག་བརྗོད་ཅིང་།
དེ་ལས་གཞན་སྨྲ་མི་བགྱིའོ། ༧༤

ཇི་སྐད་གསུངས་པ་དེ་བཞིན་དུ།
མཛད་པའི་བརྟུལ་ཞུགས་རྟག་བརྟེན་མཛོད།
དེས་ན་དཔལ་ལྡན་ས་སྟེངས་སུ།
ཚད་མ་ཡི་ནི་དམ་པར་འགྱུར། ༧༥

72. Sin esperar nada a cambio,
ayuda a los demás.
Soporta el sufrimiento en soledad
y comparte el bienestar con los mendigos.

73. Aunque disfrutes de una abundancia divina,
no te muestres arrogante.
Y no te hundas aunque declines
hasta ser tan pobre como un *preta.*

74. Por tu bien, di siempre la verdad,
aun a costa de tu muerte
o del declive de tu gobierno.
Nunca hables de otra forma.

75. Observa siempre la disciplina
tal como fue enunciada,
de hacerlo así, glorioso, devendrás
el ser más lícito sobre la tierra.

ཁྱོད་ནི་རྟག་ཏུ་ཐམས་ཅད་ལ། །
ལེགས་པར་བརྟགས་ཏེ་མཛད་པ་དང་། །
ཡང་དག་ཇི་བཞིན་དོན་གཟིགས་པས། །
གཞན་གྱི་དྲིང་མི་འཇོག་པར་མཛོད། ། ༧༦

ཆོས་ལས་རྒྱལ་སྲིད་བདེ་བ་དང་། །
ཕྱོགས་རྣམས་ཀུན་དུ་གྲགས་པ་ཡི། །
བླ་རེ་རྒྱ་ཆེན་འབྱུང་འགྱུར་ཞིང་། །
བློན་པོ་རྣམས་ཀྱང་ཀུན་དུ་འདུད། ། ༧༧

འཆི་བའི་རྐྱེན་ནི་མང་བ་སྟེ། །
གསོན་པ་ཡི་ནི་ཉུང་ཟད་ཅིག །
དེ་དག་ཉིད་ནི་འཆི་བ་ཡིན། །
དེ་བས་རྟག་ཏུ་ཆོས་མཛོད་ཅིག ། ༧༨

འདི་ལྟར་རྟག་ཏུ་ཆོས་མཛད་ན། །
འཇིག་རྟེན་ཀུན་དང་བདག་ཉིད་ལ། །
ཉམས་བདེར་འགྱུར་བ་གང་ལགས་པ། །
དེ་ཉིད་རེ་ཞིག་ལྷོག་མོ་ལགས། ། ༧༩

76. Analiza todo correctamente
siempre antes de actuar.
Mira bien los asuntos, tal y como son,
y no te confíes a los demás.

77. El Dharma traerá felicidad a tu reino,
su gran fama se extenderá
por todas direcciones
y tus ministros te acatarán en todo.

78. Las causas de muerte son muchas
y las pocas que propician la vida
pueden también llegar a causar la muerte.
Por ello, practica siempre la Doctrina.

79. Si te dedicas siempre a tus prácticas,
la felicidad mental que surge
en el mundo y en tu mente
es la más favorable.

ཆོས་ཀྱིས་བདེ་བར་གཉིད་ལོག་ཅིང་། །
བདེ་བར་སང་བ་དག་ཏུ་འགྱུར། །
ནང་གི་བདག་ཉིད་སྐྱོན་མེད་པས། །
རྨི་ལམ་དག་ཀྱང་བདེ་བ་མཐོང་། ། ༨༠

ཕ་མ་སྲི་ཞུ་ལྷུར་ལེན་དང་། །
རིགས་ཀྱི་གཙོ་ལ་རིམ་གྲོ་དང་། །
ལོངས་སྤྱོད་ལེགས་སྤྱོད་བཟོད་གཏོང་དང་། །
ཚིག་འཇམ་ཕྲ་མ་མེད་བདེན་པའི། ། ༨༡

བརྟུལ་ཞུགས་རྗེ་གཅིག་བྱས་པ་དེས། །
ལྷ་ཡི་དབང་པོ་ཉིད་ཐོབ་ནས། །
ད་དུང་དུ་ཡང་ལྷ་དབང་བགྱིད། །
དེ་བས་དེ་འདྲའི་ཆོས་བསྟེན་མཛོད། ། ༨༢

རྗེའུ་ཆོས་སུམ་བརྒྱའི་ཁ་ཟས་དག །
ཉིན་རེ་དུས་གསུམ་བྱིན་པ་བས། །
བྱམས་པ་ཡུད་ཙམ་ཐང་ཅིག་གི །
བསོད་ནམས་དག་ལ་ཆར་མི་ཕོད། ། ༨༣

80. El Dharma te hará dormir feliz
y despertarte con felicidad.
Al no tener tu esencia interna defectos,
tus sueños serán también felices.

81. Esfuérzate en honrar a tus padres,
respeta a los principales de tu estirpe,
administra bien tus bienes, sé paciente y generoso,
habla con cortesía, sin malquistar y di la verdad.

82. Si practicas tal disciplina durante una vida,
tras lograr ser el señor de los dioses,
continuarás siendo rey entre los dioses.
Por ello, conságrate a tal Doctrina.

83. Trescientas marmitas llenas
ofrecidas tres veces cada día
no alcanzan el mérito
de un solo instante de amor.

ལྷ་མི་བྱམས་པར་འགྱུར་བ་དང་། །
དེ་དག་ཀྱང་ནི་བསྲུང་བ་དང་། །
ཡིད་བདེ་བ་དང་བདེ་མང་དང་། །
དུག་དང་མཚོན་གྱིས་གནོད་མེད་དང་། ། ༤༤

འབད་པ་མེད་པར་དོན་ཐོབ་དང་། །
ཚངས་པའི་འཇིག་རྟེན་སྐྱེ་འགྱུར་ཏེ། །
གལ་ཏེ་གྲོལ་བར་མ་གྱུར་ཀྱང་། །
བྱམས་ཆོས་ཡོན་ཏན་བརྒྱད་འཐོབ་བོ། ། ༤༥

སེམས་ཅན་རྣམས་ནི་བྱང་ཆུབ་ཏུ། །
སེམས་བསྐྱེད་བཙུག་ཅིང་བརྟན་བྱས་ན། །
རི་དབང་རྒྱལ་པོ་ལྟར་བརྟན་ཞིང་། །
བྱང་ཆུབ་སེམས་ནི་རྟག་ཏུ་འཐོབ། ། ༤༦

དད་པས་མི་ཁོམ་འགྲོ་མི་འགྱུར། །
ཁྲིམས་ཀྱིས་འགྲོ་བ་བཟང་པོར་འགྲོ། །
སྟོང་པ་ཉིད་ལ་གོམས་པ་ཡིས། །
ཆོས་རྣམས་ཀུན་ལ་ཆགས་མེད་འཐོབ། ། ༤༧

84. Deidades y humanos te querrán
y además te protegerán,
tu mente estará contenta y serás más feliz,
el veneno y las armas no podrán dañarte,…

85. alcanzarás tus propósitos sin esfuerzo,
renacerás en el reino de Brahma
y, aunque no te brinde la liberación,
lograrás las ocho virtudes del dharma del amor[16].

86. Si haces crecer en los seres
la bodichita y la estabilizas,
obtendrás siempre una bodichita
tan firme como el rey de las montañas.

87. La fe hará que no te falte tiempo,
la ética, que renazcas en buen lugar,
y la meditación en la vacuidad te otorgará
la ausencia de deseo por los fenómenos.

16 Las estrofas 84 y 85 ponderan las ventajas de la meditación en el amor.

གཡོ་མེད་པས་ནི་དྲན་ལྡན་འཐོབ། །
སེམས་པར་བྱེད་པས་བློ་གྲོས་འཐོབ། །
བཀུར་སྟི་བྱེད་པས་དོན་རྟོགས་ལྡན། །
ཆོས་སྲུང་ཞེས་རབ་ཅན་དུ་འགྱུར། ། ༨༨

ཆོས་མཉན་པ་དང་སྦྱིན་པ་དག །
སྒྲིབ་པ་མེད་པར་བྱས་པ་ཡིས། །
སངས་རྒྱས་རྣམས་དང་འགྲོགས་པ་ཉིད། །
འདོད་པ་མྱུར་དུ་འཐོབ་པར་འགྱུར། ། ༨༩

མ་ཆགས་པས་ནི་དོན་འགྲུབ་སྟེ། །
སེར་སྣ་མེད་པས་ལོངས་སྤྱོད་འཕེལ། །
ང་རྒྱལ་མེད་པས་གཙོ་བོར་འགྱུར། །
ཆོས་ལ་བཟོད་པས་གཟུངས་འཐོབ་པོ། ། ༩༠

སྙིང་པོ་ལྔ་རྣམས་བྱིན་པ་དང་། །
འཇིགས་ལ་མི་འཇིགས་བྱིན་པ་ཡིས། །
བདུད་རྣམས་ཀུན་གྱིས་མི་ཚུགས་ཤིང་། །
སྟོབས་པོ་ཆེ་ཡི་མཆོག་ཏུ་འགྱུར། ། ༩༡

88. Si no te distraes, tendrás memoria,
reflexionar te dará inteligencia,
mediante el respeto, comprenderás el sentido,
y observar el Dharma te hará sabio.

89. Volver faltos de obstrucciones
el estudio y la generosidad del Dharma
hará que acompañes a los budas
y que alcances tus fines sin demora.

90. Sin apego, lograrás tus objetivos,
sin avaricia, tu peculio aumentará,
la falta de orgullo te dará el primer puesto
y la paciencia con la Doctrina, el don de la memoria.

91. Gracias a obsequiar las cinco esencias[17]
y a liberar del miedo a quienes lo sufren
los espíritus no podrán dañarte
y devendrás el mejor entre los poderosos.

17 Azúcar cruda, mantequilla derretida, miel, aceite de sésamo y sal de roca.

མཆོག་རྟེན་མར་མེ་ཕྲེང་བ་དང་། །
མུན་པ་དག་ཏུ་སྒྲོན་མ་དང་། །
མར་མེ་འབྲུ་མར་བྱིན་པ་ཡིས། །
ལྷ་ཡི་མིག་ནི་འཐོབ་པར་འགྱུར། ། ༨༢

མཆོད་རྟེན་མཆོད་པར་རོལ་མོ་དང་། །
དྲིལ་བུ་དག་ནི་ཕུལ་བ་དང་། །
དུང་དང་ཛ་ནི་རབ་ཕུལ་པས། །
ལྷ་ཡི་རྣ་བ་འཐོབ་པར་འགྱུར། ། ༨༣

གཞན་གྱི་འཁྲུལ་པ་མི་གླེང་ཞིང་། །
ཡན་ལག་ཉམས་པ་རྣམས་མི་བརྗོད། །
སེམས་ནི་རྗེས་སུ་བསྲུངས་པས་ན། །
གཞན་གྱི་སེམས་ནི་ཤེས་པ་འཐོབ། ། ༨༤

ལྷམ་དང་བཞོན་པ་བྱིན་པ་དང་། །
ཉམ་ཆུང་བཀུར་བ་བྱས་པ་དང་། །
བཞོན་པས་བླ་མ་བཀུར་བ་ཡིས། །
མཁས་པས་རྫུ་འཕྲུལ་ཐོབ་པར་འགྱུར། ། ༨༥

92. Donar ristras de velas para las estupas,
candiles para los lugares oscuros
y mantequilla como como combustible,
te otorgará el Ojo Divino.

93. Ofrecer instrumentos musicales
para los ritos monásticos:
campanas, tambores y conchas,
te traerá el Oído Divino.

94. Evitar comentarios sobre errores ajenos,
no mentar sus defectos físicos
y vigilar tu mente,
causará que veas la mente de otros.

95. Dar calzado y cabalgadura,
apoyar a los débiles
y servir a los maestros transportándolos,
concede a los sabios poderes milagrosos.

ཆོས་ཀྱི་ཆེད་དང་དེ་བཞིན་དུ། །
ཆོས་གཞུང་དོན་དག་དྲན་པ་དང་། །
ཆོས་ཀྱི་སྦྱིན་པ་དྲི་མེད་པས། །
ཚེ་རབས་དྲན་པ་འཐོབ་པར་འགྱུར། ། ༨༦

དངོས་རྣམས་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པར། །
ཡང་དག་ཇི་བཞིན་ཡོངས་ཤེས་པས། །
མངོན་ཤེས་དྲུག་པ་ཟག་པ་ཀུན། །
ཟད་པ་མཆོག་ནི་འཐོབ་པར་འགྱུར། ། ༨༧

སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་དགྲོལ་བའི་ཕྱིར། །
དེ་བཞིན་ཉིད་ཤེས་མཉམ་ལྡན་པ། །
སྙིང་རྗེས་བརླན་པ་བསྒོམས་པ་ཡིས། །
རྣམ་པའི་མཆོག་ལྡན་རྒྱལ་པར་འགྱུར། ། ༨༨

སྨོན་ལམ་སྣ་ཚོགས་དག་པ་ཡིས། །
སངས་རྒྱས་ཞིང་ནི་དག་པར་འགྱུར། །
ཐུབ་དབང་རིན་ཆེན་ཕུལ་བ་ཡིས། །
མཐའ་ཡས་འོད་ནི་རྣམ་པར་འཕྲོ། ། ༨༩

96. Actuar conforme al Dharma y además
recordar el sentido de los textos
unido a una generosidad sin tacha
te traerán el recuerdo de tus vidas pasadas.

97. Saber bien, de forma correcta y exhaustiva
que los objetos carecen de esencia,
te hará lograr la sexta clarividencia:
«la suprema extinción de toda corrupción».

98. Meditar en el saber equilibrado de la talidad,
impregnado con la compasión que desea liberar
a todos los seres, te convertirá en un conquistador
dotado de los aspectos supremos.

99. La pureza de las distintas oraciones
irá purificando tu tierra búdica.
Ofrecer joyas a Munindra
te hará emitir infinitos rayos de luz.

དེ་བས་དེ་ལྟར་ལས་འབྲས་དག །
མཐུན་པར་མཁྱེན་མཛད་དོན་དུ་ནི། །
འགྲོ་ལ་ཕན་པ་རྟག་ཏུ་མཛོད། །
དེ་ཉིད་ཁྱོད་ལ་ཕན་པ་ལགས། ། ༡༠༠

རིན་པོ་ཆེའི་ཕྲེང་བ་ལས་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ཚོགས་བསྡུས་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་ལེའུ་གསུམ་པའོ།།
། །

100. Así, en virtud de conocer la correspondencia
de las acciones con sus efectos,
ayuda a los seres siempre,
pues será en tu propio beneficio.

Fin del tercer capítulo de la Guirnalda Preciosa: «Acumulación de los factores para la iluminación».

ལེའུ་བཞི་པ། རྒྱལ་པོའི་ཚུལ་བསྟན་པ།

གང་ཕྱིར་བཟོད་དམ་མི་བཟོད་པ། །
ཞེས་པར་དཀའ་བས་རྒྱལ་པོ་ནི། །
ཆོས་མིན་རིགས་པ་མིན་སྤྱོད་ཀྱང་། །
རྗེས་སུ་འཚོ་བ་ཕལ་ཆེར་སྟོན། ། ༡

རེ་ཞིག་གཞན་སུའང་རུང་བ་ལའང་། །
མི་སྙན་ཕན་པ་བརྗོད་དཀའ་ན། །
ས་ཆེན་མངའ་བའི་རྒྱལ་ཁྱོད་ལ། །
དགེ་སློང་བདག་ལྟ་སྨོས་ཅི་དགོས། ། ༢

ཁྱོད་ཀྱིས་དགྱེས་པ་མཛད་སླད་དང་། །
འགྲོ་བ་ལ་ཡང་བརྩེ་སླད་དུ། །
ཁྱོད་ལ་མི་སྙན་ཡང་སྨན་པ། །
བདག་ལྟ་གཅིག་པུས་ཏེ་པོར་གསོལ། ། ༣

བདེན་འཇམ་དོན་ལྡན་འཕྲོད་པ་ནི། །
བརྩེ་བས་དུས་སུ་སློབ་མ་ལ། །
བརྗོད་པར་བྱ་ཞེས་བཅོམ་ལྡན་གསུང་། །
དེ་ལྟ་བས་ན་དེ་སྐད་བརྗོད། ། ༤

Capítulo Cuarto

1. Rey, es difícil saber qué podrás tolerar
y qué no, y por ello, aunque tu conducta
sea indigna o no conforme con el Dharma,
tus empleados, probablemente, te adulen.

2. Si a cualquiera, sea quien sea,
le cuesta expresar palabras duras para bien,
a ti rey, señor de esta gran tierra,
¡cómo podría decírtelas un bhikshu como yo!

3. Solo yo, para complacerte
y por piedad hacia todos los seres,
te expondré con crudeza
lo que es útil, aunque sea molesto.

4. «La verdad, suave, con sentido y apropiada
pertinente y con amor al estudiante
ha de contarse», dijo el Bhagavan,
por ello, te dirijo estas palabras.

བརྟན་པ་ཁྲོ་བ་མེད་གྱུར་པ། །
བདེན་པའི་ཚིག་ནི་བསྒྲགས་པ་ན། །
ཁྲུས་བྱེད་བཟང་པོའི་ཆུ་བཞིན་དུ། །
མཉན་འོས་ཉམས་སུ་ལེན་པར་བགྱིད། ། ༥

ཁྱོད་ལ་བདག་གིས་འདི་དང་ནི། །
གཞན་དུ་ཕན་པ་བརྗོད་བགྱིད་པ། །
མཁྱེན་པར་མཛོད་དེ་བདག་ཉིད་དང་། །
གཞན་ལ་སྨན་པར་འགྱུར་དེ་མཛོད། ། ༦

སློང་ལ་སྔོན་ཆད་སྦྱིན་བགྱིས་པས། །
ནོར་བརྙེས་གྱུར་ན་མི་སྦྱིན་ན། །
བྱས་མི་གཟོ་དང་ཆགས་པ་ཡིས། །
ཕྱི་ནས་ནོར་རྣམས་འཐོབ་མི་འགྱུར། ། ༧

འཇིག་རྟེན་འདི་ནི་ལས་བྱེད་པ། །
གླ་མེད་ལམ་བརྒྱགས་ཁྱེར་མི་བདུབ། །
སློང་བ་དམན་པ་མ་ཇན་པར། །
ཕྱི་མའི་ཆོན་བརྒྱ་འགྱུར་ཏེ། ། ༨

5. Firme caballero, las palabras verdaderas
proclamadas sin inquina,
como un agua dulce que nos lava,
debemos aceptarlas como adecuadas.

6. Lo que yo te explico aquí
y otros consejos beneficiosos
has de conocer y realizar
para ayudarte a ti y a los demás.

7. Si no compartes los bienes obtenidos mediante
tu dadivosidad previa con los mendigos,
por ingrato y por avaro,
no obtendrás riquezas en adelante.

8. En este mundo no lograrás que porteadores,
sin jornal, lleven por el camino tus provisiones.
Lo que das a los desposeídos lo cargan,
sin pagar, a tu vida futura multiplicado por cien.

རྟག་ཏུ་ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་དང་། །
མཛད་པ་རྒྱ་ཆེན་ལས་དགྱེས་མཛོད། །
རྒྱ་ཆེན་ལས་ལས་འབྲས་བུ་ནི། །
ཐམས་ཅད་རྒྱ་ཆེན་འབྱུང་བར་འགྱུར། ། ༩

རྒྱལ་པོ་དམན་པ་རྣམས་ཀྱིས་ནི། །
ཡིད་ལའང་བསམས་པར་མ་གྱུར་བའི། །
ཆོས་བཞིན་དཀོན་མཆོག་གསུམ་གྱི་རྟེན། །
གྲབས་པ་དཔལ་དང་ལྡན་བའི་མཛོད། ། ༡༠

ཆོས་བཞིན་གང་ཞིག་ཀུན་འབྱོར་བའི། །
རྒྱལ་པོ་བ་སྤུ་མི་ལྡང་བ། །
ཤི་ནའང་སྙན་པར་མི་འགྱུར་བས། །
རྒྱལ་པོ་དེ་ནི་མ་བྱས་བླ། ། ༡༡

རྒྱ་རབ་ཆེ་ཕྱིར་རྒྱ་ཆེན་རྣམས། །
སྙེམས་བྲལ་སྤྲོ་བ་སྐྱེད་བྱེད་ཅིང་། །
དམན་རྣམས་སྤྲོ་བ་འཇོམས་བྱེད་པ། །
བདོག་པ་ཐམས་ཅད་གཏུགས་ཏེ་མཛོད། ། ༡༢

9. Gusta siempre de una mente extensa
y de actividades extensas.
De las acciones extensas surgen
todos los frutos que son extensos.

10. Construye lugares para el Dharma,
bases para las tres joyas, de fama
y gloria tales que sean inconcebibles
para los monarcas menores.

11. Mejor no crear, ¡Oh rey!,
lugares para el Dharma que no ericen
el vello de opulentos reyes,
pues no ensalzarán tu fama póstuma.

12. Gasta incluso toda tu fortuna
para librar así de orgullo a los excelentes,
generar gozo en los iguales
y evitar celos de los inferiores.

ཁྱོད་ནི་བདོག་པ་ཀུན་བོར་ནས།
དབང་མེད་གཤེད་གཤེགས་འཚལ་བས།
ཆོས་ཀྱི་སླད་དུ་སྤྱད་པ་ཀུན།
ཁྱོད་ཀྱི་མདུན་དུ་འདོར་པ་ཉིད། ༡༣

མི་དབང་སྔ་མའི་བདོག་པ་ཀུན།
སར་པ་ཡིས་ནི་དབང་གྱུར་ན།
སྔ་མའི་ཆོས་སམ་བདེ་བ་འམ།
གྲགས་པ་དག་ཏུ་འགྱུར་རམ་ཅི། ༡༤

ནོར་སྤྱད་པ་ཡིས་འདི་ལ་བདེ།
བྱིན་པས་གཞན་དུ་བདེ་བར་འགྱུར།
མ་སྤྱད་མ་སྦྱིན་ཆུད་ཟོས་པས།
སྡུག་བསྔལ་འབའ་ཞིག་ག་ལ་བདེ། ༡༥

འཆི་ཁར་བློན་པོ་རྗེས་ངན་ཅན།
གཅེས་པར་མི་འཛིན་རྒྱལ་པོ་གསར།
བྲམས་པར་འདོད་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་།
དབང་མེད་བྲུས་པས་སྦྱིན་མི་སྤྱོད། ༡༦

13. Tras dejar atrás toda tu riqueza,
indefenso, habrás de ir hacia lo incierto.
Todas las acciones en pos del Dharma
te precederán.

14. De toda la fortuna del antiguo soberano
toma posesión el nuevo,
¿se convierte esta acaso en Dharma,
en placer o en fama, para el primero?

15. El disfrute de los bienes es gozo en esta vida,
compartirlos deviene gozo para la próxima,
derrocharlos sin dar ni tomar
no tiene gozo, solo pena.

16. In articulo mortis, tus ministros canallas
te ignorarán, buscando el beneplácito
de tu sucesor y no podrás ya obsequiar
por carecer de poder.

དེ་བས་རྣལ་གནས་མྱུར་དུ་ནི། །
བདོག་པ་ཀུན་གྱིས་ཆོས་གཞི་མཛོད། །
འཆི་བདག་རྐྱེན་གྱི་ནང་གནས་པ། །
རླུང་དམར་ནང་འདུག་མར་མེ་བཞིན། ། ༡༧

སྔོན་གྱི་རྒྱལ་པོས་ཆོས་ཀྱི་གཞི། །
ལྷ་ཁང་ལ་སོགས་གཞན་བགྱིས་པ། །
གང་དག་ལགས་པ་དེ་དག་ཀྱང་། །
སྔ་ལུགས་བཞིན་དུ་སྐྱོང་བར་མཛོད། ། ༡༨

དེ་དག་འཚོ་མེད་དགེ་སྦྱོང་ཅིང་། །
བརྟུལ་ཞུགས་ལ་གནས་གློ་བུར་བྱམས། །
བདེན་བཟོད་འཐབ་ཀྲོལ་མ་མཆིས་པ། །
རྟག་ཏུ་བརྩོན་རྣམས་སྦྱོད་དུ་གསོལ། ། ༡༩

ཡོང་བ་ནད་པ་དམན་པ་དང་། །
མགོན་མེད་སྡུག་ཡོངས་ཡན་ལག་ཉམས། །
དེ་དག་ཀྱང་ནི་ཟས་དང་སྨོམ། །
དགག་པ་མེད་པར་སློམས་ཐོབ་མཛོད། ། ༢༠

17. Construye Instituciones de Dharma
pronto y usando todo tu capital,
pues, como un candil en medio de un huracán,
habitas entre las causas del Señor de la Muerte.

18. Mantén también tal como eran antes
las instituciones de Dharma,
templos y demás
construidos por monarcas previos.

19. Haz que las atiendan quienes sean
inofensivos, virtuosos, disciplinados,
amables con los peregrinos, sinceros,
pacientes, no combativos y siempre dispuestos.

20. Procura que las personas ciegas,
enfermas, míseras, indefensas, afligidas
o mutiladas puedan también obtener
comida y bebida sin obstáculos.

ཆོས་ལྡན་དོན་དུ་མི་གཉེར་བ། །
རྒྱལ་པོ་གཞན་ཡུལ་གནས་རྣམས་ལའང་། །
རྗེས་སུ་གཟུང་བར་བགྱིད་པ་དང་། །
ཅི་རིགས་པ་ནི་རབ་ཏུ་མཛོད། ། ༢༡

ཆོས་ཀྱི་གཞི་ནི་ཐམས་ཅད་དུ། །
ཆོས་འཁོར་སྣ་བོས་མི་གཡེལ་བ། །
མི་གཟན་མཁས་ཤིང་ཆོས་མཐུན་པ། །
དེ་དག་རྣམས་ལ་མི་གནོད་སྐོས། ། ༢༢

ལུགས་ཤེས་ཆོས་དང་ལྡན་ལ་འབྱར། །
གཙང་ཞིང་སྙིང་རྗེ་མི་སྡང་བ། །
རིགས་བཟང་ངང་ཚུལ་ཕུན་སུམ་ཚོགས། །
བྱས་པ་གཟོ་བའི་བློན་པོ་སྐོས། ། ༢༣

གཏོང་ཕོད་མ་ཆགས་དཔའ་བ་དང་། །
འཇམ་ཞིང་རན་སྨྲོད་བརྟན་པ་དང་། །
རྟག་ཏུ་བག་ནི་ཡོད་པ་དང་། །
ཆོས་དང་ལྡན་པའི་དམག་དཔོན་སྐོས། ། ༢༤

21. Aunque no lo soliciten
o vivan en otro reino,
protege y provee
a los practicantes de Dharma.

22. Para las instituciones de Dharma,
elige un jefe que no las dañe,
que no se distraiga ni sea codicioso,
que sea experto y religioso.

23. Nombra ministros que conozcan la ley,
que sean religiosos, honrados,
cercanos, no coléricos, de buen linaje,
de noble caracter y agradecidos.

24. Escoge generales magnánimos,
desprendidos, heróicos y corteses,
buenos administradores, fiables,
siempre despiertos y religiosos.

ཆོས་ཀྱི་ངང་ཚུལ་གཙང་ལ་གཟོ།	།	
དོན་ཤེས་གཙུག་ལག་ལ་མཁས་པ།	།	
ཚུལ་ལྡན་སྐྱོམས་ཤིང་ངང་འཇམ་པ།	།	
ཤན་རབས་རྣམས་ནི་སྣ་བོར་སྐོས།	།	༢༥
ཐྲ་རེ་ཞིང་ནི་དེ་དག་ལས།	།	
ཉིད་ཀྱིས་འདུ་འགོད་ཀུན་གསོན་ཏེ།	།	
གསན་ནས་ཆོས་ཀྱི་གཞི་སོགས་ཀྱི།	།	
དོན་ཀུན་ཉིད་ཀྱིས་བཀའ་སྩོལ་ཅིག	།	༢༦
ཁྱོད་ཀྱི་རྒྱལ་སྲིད་ཆོས་དོན་དུ།	།	
གྲགས་དོན་འདོད་སླད་མ་ལགས་ན།	།	
དེ་ནི་ཤིན་ཏུ་འབྲས་བུར་བཅས།	།	
དེ་ལས་གཞན་དུ་འགྱུར་མ་མཆིས།	།	༢༧
མི་དབང་ད་ལྟ་འཇིག་རྟེན་ན།	།	
ཕལ་ཆེར་ཕན་ཚུན་ལྷོར་འཇུད་པས།	།	
ཇི་ལྟར་ཁྱོད་ཀྱིས་རྒྱལ་སྲིད་དང་།	།	
ཆོས་སུ་འགྱུར་བ་དེ་བཞིན་གསོན།	།	༢༨

25. De temperamento religioso, puro y eficaz,
conocedor, experto en los manuales,
con modales, imparcial, suave y de cierta edad:
son las cualidades de un ministro a designar.

26. Cada mes revisa con ellos
sus gastos y sus ingresos,
y, después, explícales todo
sobre las instituciones de Dharma y demás.

27. Si tu reino se destina al Dharma,
no a la fama ni al deseo,
ello dará gran fruto.
Si ocurre el otro caso, no tendrá sentido.

28. Rey de los hombres, en el mundo de hoy
la mayoría se destruyen entre sí.
Escucha, pues, cómo debes encauzar
tu política y tu religión.

ཤེས་པས་རྒྱན་ཞིང་རིགས་བཟང་བ། |
རིག་པ་ཤེས་ལ་སྡིག་ལ་འཛེམ། |
ནང་གཞིན་དགོས་པ་མཐོང་འགྱུར་བ། |
མང་པོ་རྟག་ཏུ་ཁྱོད་ཀྱིས་སོགས། | ༢༩

ཆད་པ་གཟུང་དང་བརྟེག་ལ་སོགས། |
རིགས་པའང་ཁྱོད་ཀྱིས་མི་བགྱི་སྟེ། |
སྙིང་རྗེས་བརླན་པར་བགྱིས་ནས་ནི། |
རྟག་ཏུ་རྗེས་སུ་གཟུང་བར་མཛོད། | ༣༠

མི་བཟད་སྡིག་པ་བྱེད་པ་ཡི། |
ལུས་ཅན་དག་ནི་ཐམས་ཅད་ལའང་། |
རྒྱལ་པོ་ཁྱོད་ཀྱིས་རྟག་པར་ཡང་། |
སྙིང་རྗེ་ཕན་སེམས་ཁོ་ན་སྐྱེད། | ༣༡

མི་བཟད་སྡིག་ཅན་གསོད་བྱེད་ལ། |
ཁྱད་པར་དུ་ཡང་སྙིང་རྗེ་བགྱི། |
བདག་ཉིད་ཉམས་པ་དེ་བདག་ཉིད། |
བདག་ཉིད་ཆེན་པོའི་སྙིང་རྗེའི་གནས། | ༣༢

29. Rodéate siempre de muchas personas
sabias, maduras, de buen linaje,
hábiles, que se abstengan de pecar,
agradables y que vean lo que es menester.

30. Multar, fustigar y demás,
aunque proceda, no lo hagas,
con tu corazón impregnado por la piedad,
debes protegerlos siempre.

31. También hacia los seres corpóreos
que cometen actos nefandos,
majestad, genera siempre
piedad y deseo de ayudar.

32. Enfoca tu piedad, en especial,
en asesinos y pecadores infames.
Aquellos cuyo ser es la decadencia
son objeto de piedad de los magnánimos.

ཉིན་གཅིག་བཞིན་ནམ་ཞག་ལྔ་བར། །
ཉམ་ཆུང་བཙོན་རྣམས་གཏོང་བར་མཛོད། །
ལྷག་མ་རྣམས་ཀྱང་ཅི་རིགས་མཛོད། །
འགའ་ཡང་མི་དགྲོལ་མིན་པར་མཛོད། ། ༣༣

ཁྱོད་ནི་འགའ་ལའང་གཏང་སེམས་མེད། །
དེ་ལས་སྡོམ་པ་མིན་པ་སྐྱེ། །
སྡོམ་པ་མ་ཡིན་དེ་ལས་ནི། །
རྒྱུན་མི་འཆད་པར་སྡིག་པ་སོགས། ། ༣༤

བཙོན་ནི་ཇི་སྲིད་མ་བཏང་བ། །
དེ་ཡི་བར་དུ་འདྲེག་མཁན་དང་། །
ཁྲུས་དང་བཟའ་དང་བཏུང་བ་དང་། །
སྨན་དང་ལྡན་པས་བདེ་བར་བགྱི། ། ༣༥

སྣོད་མེད་བ་ཡི་བུ་དག་ལ། །
སྣོད་དུ་རུང་བར་བྱ་འདོད་ལྟར། །
སྙིང་རྗེ་ཡིས་ནི་ཆར་གཅད་བྱའི། །
སྡང་བས་མ་ཡིན་ནོར་ཕྱིར་མིན། ། ༣༦

33. Tras dos o cinco días,
libera a los presos livianos.
No tengas al resto, de variados delitos,
sin excarcelar en caso alguno.

34. La intención de no liberar a alguno
causará ruptura de tus votos
y la ruptura de tus votos hará
que acumules faltas sin parar.

35. Mientras no liberes a los presos
debes procurar su bienestar
con barberos, baños, comida,
bebida y también con medicina.

36. Igual que los niños revoltosos
se pueden volver atentos,
debes ajusticiar por piedad,
no por odio ni por enriquecerte.

རབ་སྣང་གསོད་པར་བྱེད་པའི་མི། །
བརྟགས་ཏེ་ལེགས་པར་ཤེས་བགྱིས་ནས། །
མི་གསད་གནོད་པར་མི་བགྱི་བར། །
ཡུལ་ནས་བསྐྲད་པ་དག་ཏུ་མཛོད། ། ༣༧

རང་དབང་ཡོད་པར་ཡུལ་ཀུན་ཡང་། །
བྱ་མ་རྟ་ཡི་སྤྱན་གྱིས་གཟིགས། །
རྟག་ཏུ་བག་ཡོད་དྲན་ལྡན་པས། །
ཆོས་དང་མཐུན་པའི་དོན་མཛོད་ཅིག ། ༣༨

ཡོན་ཏན་གནས་ལ་བདག་ཉིད་ཀྱིས། །
རབ་སྦྱིན་བཀུར་སྟི་རིམ་གྲོ་དག །
རྒྱ་ཆེན་རྗེས་སུ་མཐུན་སྦྱོར་ཞིང་། །
ལྷག་མ་རྣམས་ལའང་ཅི་རིགས་བགྱི། ། ༣༩

རྒྱལ་པོའི་ལྗོན་ཤིང་བཟོད་གྲིབ་ཅན། །
བཀུར་སྟིའི་མེ་ཏོག་རྒྱས་གྱུར་ཅིང་། །
རབ་སྦྱིན་འབྲས་བུ་ཆེ་ལྡན་ལ། །
དམངས་ཀྱི་བྱ་རྣམས་བསྟེན་པར་འགྱུར། ། ༤༠

37. Tras analizar y conocer bien
al los muy furiosos homicidas,
sin ejecutarlos ni agredirlos,
destiérralos del reino.

38. Para mantener el control, vigila todo el país
a través de los ojos de los mensajeros.
Siempre con atención e introspección,
actúa conforme al dharma.

39. Sirve, respeta y obsequia bien
a quienes tienen buenas cualidades,
honrándolos en gran manera
y haz también lo propio con todos los demás.

40. El árbol real que da la sombra de la paciencia
forma flores de respeto y engendra
grandes frutos de generosidad correcta
se volverá un asiento para las aves del pueblo.

རྒྱལ་པོ་གཉོང་བའི་ངང་ཚུལ་ཅན། |
བརྩེད་དང་ལྷན་ན་དགའ་འགྱུར་ཏེ། |
སུག་སླེལ་ན་ལེ་ཤམ་རྒྱུབ་པའི། |
ཤ་ཁ་ར་ཡི་ལ་དུ་བཞིན། | ༨༡

དེ་ལྟར་རིགས་པས་དཔྱད་ན་ནི། |
ཁྱོད་ཀྱི་རྒྱལ་སྲིད་འགོད་མི་འགྱུར། |
རིགས་པ་མ་ཡིན་མི་འགྱུར་ཞིང་། |
ཆོས་མིན་མ་ཡིན་ཆོས་སུ་འགྱུར། | ༨༢

རྒྱལ་སྲིད་འཇིག་རྟེན་ཕ་རོལ་ནས། |
བསྣམས་ཏེ་མ་བྱོན་བསྣམས་མི་འགྱུར། |
ཆོས་ཀྱིས་སྙེམས་པས་དེའི་སླད་དུ། |
ཆོས་མིན་ཁྱོད་ཀྱིས་བགྱི་མི་རིགས། | ༨༣

འཚོག་ཆས་ཐོད་ནི་རྒྱལ་སྲིད་ཀྱིས། |
སྡུག་བསྔལ་འཚོག་ཆས་བརྒྱུད་པ་དག |
ཅི་ནས་བསྒྲུབ་པར་མི་འགྱུར་བར། |
རྒྱལ་པོ་དེ་ལྟར་ནན་ཏན་མཛོད། | ༨༨

41. Un monarca de carácter generoso,
es querido y visto con esplendor,
de modo semejante a un pastel de
melaza, cardamomo y pimienta.

42. Si analizas así usando la razón,
tu reinado no perecerá,
ni se volverá deshonesto
y lo que no es dharma se volverá dharma.

43. No has traído tu reino desde
tu existencia anterior ni te lo llevarás.
Lo obtuviste debido al dharma y por eso
no conviene que por él te comportes mal.

44. Majestad, con respecto
a los recursos reales
asegúrate de que no ocurre
un continuo de malversaciones.

འཚོག་ཆས་གྲོང་ནི་རྒྱལ་སྲིད་ཀྱིས། །
རྒྱལ་སྲིད་འཚོག་ཆས་བརྒྱུད་པ་དག །
རྒྱལ་པོ་ཅི་ནས་མཉེས་འགྱུར་བ། །
དེ་ལྟར་བྱུར་ནི་ནན་ཏན་མཛོད། ། ༨༥

གླིང་བཞི་པ་ཡི་ས་གྲོབ་ཀྱང་། །
འཁོར་ལོས་སྒྱུར་བའི་བདེ་བ་ནི། །
ལུས་ཀྱི་དག་དང་སེམས་ཀྱི་སྐྱེ། །
འདི་གཉིས་ཁོ་ནར་ཟད་པར་འདོད། ། ༨༦

ལུས་ཀྱི་ཚོར་བ་བདེ་བ་ནི། །
སྡུག་བསྔལ་ཕྱིར་ན་བཅོས་མ་ཙམ། །
སེམས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་རང་བཞིན་ཏེ། །
རྟོག་པས་བྱས་པ་ཁོ་ནར་ཟད། ། ༨༧

འཇིག་རྟེན་བདེ་བས་བཏོག་པ་ཀུན། །
སྡུག་བསྔལ་ཕྱིར་ནི་བཅོས་ཙམ་དང་། །
རྟོག་པ་ཙམ་ཉིད་ཡིན་དེའི་ཕྱིར། །
དེ་ནི་དོན་དུ་དོན་མེད་དོ། ། ༨༨

45. Enfatiza también que el reino
debe utilizar sus recursos
de manera apropiada
para que fluyan de continuo hacia el reino.

46. Aunque obtenga el territorio de los cuatro
continentes, el placer de un monarca
universal es físico o mental
hay solo estos dos y no más.

47. La sensación de placer físico
es un mero alivio del dolor.
El mental, de la naturaleza del pensar,
es una mera creación conceptual.

48. Toda riqueza en placeres mundanos
por ser meros alivios del dolor
y meros conceptos
su sentido es un sinsentido.

གླིང་དང་ཡུལ་དང་གནས་དང་ཁྱིམ། །
ཁྲོགས་དང་སྟན་དང་གོས་རྣམས་དང་། །
མལ་ཆ་བཟའ་བཏུང་གླང་པོ་རྟ། །
བུད་མེད་སྤྱད་བྱ་རེ་རེར་ཟད། ། ༤༩

གང་ཚེ་གང་ལ་སེམས་འཇུག་པ། །
དེ་ཚེ་དེ་ཡིས་བདེ་ཞེ ས་གྲག །
ལྷག་མ་ཡིད་ལ་མི་བྱེད་པས། །
དེ་ཚེ་དོན་དུ་དོན་མེད་ཉིད། ། ༥༠

མིག་ལ་སོགས་པའི་དབང་པོ་ལྔས། །
ཡུལ་ལྔ་འཛིན་ཚེ་གང་གི་ཕྱིར། །
རྟོག་པར་མི་བྱེད་དེ་ཡི་ཕྱིར། །
དེ་ཚེ་དེ་ལ་བདེ་བ་མེད། ། ༥༡

གང་ཚེ་ཡུལ་ནི་གང་དང་གང་། །
དབང་པོ་གང་གིས་ཤེས་གྱུར་པ། །
དེ་ཚེ་ལྷག་མས་ལྷག་མ་མིན། །
གང་ཚེ་དེ་ཕྱིར་དོན་མེད་ཉིད། ། ༥༢

49. Los placeres se agotan en el disfrute de cada
isla, país, región, hogar y cabalgadura,
asiento, ropa, cama, comida y bebida,
elefante, caballo y mujer, de manera individual.

50. Cuando de estos surge una mente,
es sabido que entonces proveen placer.
No se posa nuestra atención en el resto, en ese
momento, por ello, su sentido es un sinsentido.

51. Al asir los cinco sentidos, el ojo, etcétera
sus cinco objetos, puesto que en ese momento
no hay una consciencia conceptual,
tampoco hay, en tal momento, placer.

52. Cuando este y aquel objeto es aprehendido
por su correspondiente órgano sensorial,
En ese momento, los demás no asen lo otro
y, por ello, en tal momento no tienen sentido.

དབང་པོ་ཡིས་ནི་མིག་གྱུར་པ། །
འདས་པའི་ཡུལ་གྱི་རྣམ་པ་ལ། །
ཡིད་ཀྱིས་དམིགས་ནས་རྟོགས་པ་ན། །
བདེའོ་སྙམ་དུ་རློམ་པར་བྱེད། ། ༥༣

འདི་ནི་དབང་པོ་གཅིག་གིས་ནི། །
དོན་གཅིག་ཤེས་པ་གང་ཡིན་པ། །
དེ་ཡང་དོན་མེད་པར་དོན་མེད། །
དོན་ཡང་དེ་མེད་པར་དོན་མེད། ། ༥༤

ཇི་ལྟར་ཕ་དང་མ་དག་ལ། །
བརྟེན་ནས་བུ་ནི་འབྱུང་བཤད་པ། །
དེ་བཞིན་མིག་དང་གཟུགས་བརྟེན་ནས། །
རྣམ་པར་ཤེས་པ་འབྱུང་བར་བཤད། ། ༥༥

ཡུལ་ནི་འདས་དང་མ་འོངས་རྣམས། །
དབང་པོ་དང་བཅས་དོན་མེད་ལ། །
དེ་གཉིས་ལས་ཐ་དད་མེད་ཕྱིར། །
གང་དག་ད་ལྟར་ཡང་དོན་མེད། ། ༥༦

53. Los aspectos del objeto que ya han sido
enfocados por los sentidos
la mente los enfoca y los conceptos
los desean, pensando «son placer».

54. Aquí, el sentido
que conozca un objeto
no tiene sentido sin el objeto
y tampoco el objeto lo tiene sin él.

55. Así como decimos que un hijo surge
por medio del padre y de la madre,
asimismo se dice que la consciencia surge
por medio del ojo y de la forma.

56. Los objetos del pasado o del futuro
junto con los sentidos carecen de sentido.
Por no ser diferentes de ellos dos,
tampoco tienen los del presente sentido.

ཇི་ལྟར་མིག་ནི་འཁྲུལ་བ་ཡིས།
མགལ་མེའི་འཁོར་ལོ་འཛིན་བྱེད་པ།
དེ་བཞིན་དབང་པོ་རྣམས་ཀྱིས་ནི།
དེ་ལྟའི་ཡུལ་དག་འཛིན་པར་བྱེད། ༥༧

དབང་པོ་རྣམས་དང་དབང་དོན་རྣམས།
འབྱུང་བ་རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་འདོད།
འབྱུང་བ་སོ་སོར་དོན་མེད་པས།
འདི་དག་དོན་དུ་དོན་མེད་དོ། ༥༨

འབྱུང་རྣམས་སོ་སོར་ཐ་དད་ན།
བུད་ཤིང་མེད་པའི་མེར་ཐལ་འགྱུར།
འདུས་ན་མཚན་ཉིད་མེད་འགྱུར་ཏེ།
ལྷག་མ་ལ་ཡང་དེ་ལྟར་ངེས། ༥༩

དེ་ལྟར་འབྱུང་རྣམས་རྣམ་གཉིས་སུའང་།
དོན་མེད་པས་ན་འདུས་དོན་མེད།
འདུས་པ་དོན་མེད་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར།
གཟུགས་ཀྱང་དོན་དུ་དོན་མེད་དོ། ༦༠

57. Así como el ojo percibe por confusión
un aro en el girar de una antorcha de fuego,
así es también como los sentidos
aprehenden los objetos del presente.

58. Los sentidos y los objetos de los sentidos
afirmamos que son de la naturaleza de los elementos.
Los elementos, uno por uno, carecen de sentido
y, por ello, estos objetos son un sinsentido.

59. Si cada uno de los elementos fuera diferente,
se derivaría que habría fuego sin leña
o, si estuvieran unidos, no tendrían características
definitorias, al resto, por cierto, les ocurre lo mismo.

60. Por carecer de sentido los elementos también
en ambos aspectos, su reunión no tiene sentido.
Por ser lo compuesto en sí un sinsentido,
también la forma carece, en realidad, de sentido.

རྣམ་ཤེས་ཚོར་དང་འདུ་ཤེས་དང་། །
འདུ་བྱེད་རྣམས་ཀྱང་ཐམས་ཅད་དུ། །
སོ་སོར་བདག་ཉིད་དོན་མེད་ཕྱིར། །
དམ་པའི་དོན་དུ་དོན་མེད་དོ། ། ༦༡

ཇི་ལྟར་སྡུག་བསྔལ་ཕྱིར་བཅོས་ལ། །
དོན་དུ་བདེ་བར་ང་རྒྱལ་བྱེད། །
དེ་བཞིན་བདེ་འཇོམས་འབྱུང་བ་ལ། །
སྡུག་བསྔལ་དུ་ཡང་ང་རྒྱལ་བྱེད། ། ༦༢

ད་ལྟར་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་ཕྱིར། །
བདེ་དང་ཕྲད་པའི་སྲེད་པ་དང་། །
སྡུག་བསྔལ་བྲལ་བའི་སྲེད་པ་སྤོང་། །
དེ་ཕྱིར་དེ་ལྟར་མཐོང་བ་གྲོལ། ། ༦༣

གང་གིས་སེམས་མཐོང་འགྱུར་ཞེ་ན། །
ཐ་སྙད་དུ་ནི་སེམས་བརྗོད་དེ། །
སེམས་བྱུང་མེད་པར་སེམས་མི་འབྱུང་། །
དོན་མེད་ལྷན་ཅིག་མི་འདོད་དོ། ། ༦༤

61. Puesto que la consciencia, la sensación,
la discriminación y la composición todas ellas,
una a una, carecen, en esencia, de sentido,
en sentido último, no existe sentido.

62. Así como el alivio del dolor es lo que
en realidad idealizamos como placer,
asimismo la destrucción de la felicidad
es lo que idealizamos como sufrimiento.

63. Así, puesto que carecen de esencia,
el apego a encontrar placer
y el apego a alejarse del dolor se han de
abandonar, por eso, verlo así es la liberación.

64. Si te preguntas quién ve, decimos
de manera convencional, que es la mente,
que no surge sin factores mentales, no tendría sentido,
luego no afirmamos que ambos sean simultáneos.

དེ་ལྟར་ཡང་དག་ཇི་བཞིན་དུ། །
འགྲོ་བ་དོན་མེད་ཤེས་ནས་ནི། །
རྒྱུ་མེད་པ་ཡི་མེ་བཞིན་དུ། །
གནས་མེད་ལེན་མེད་མྱ་ངན་འདའ། ། ༨༥

ད་ལྟར་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔས་ཀྱང་། །
མཐོང་ནས་བྱང་ཆུབ་ངེས་པར་འདོད། །
དེ་ནི་སྙིང་རྗེ་འབའ་ཞིག་གིས། །
བྱང་ཆུབ་བར་དུ་སྲིད་མཚམས་སྦྱོར། ། ༨༦

དེ་བཞིན་གཤེགས་པས་ཐེག་ཆེན་ལས། །
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཚོགས་བསྟན་ན། །
དེ་ལ་ཀུན་དུ་རྨོངས་བ་དང་། །
རབ་ཏུ་སྡང་བས་སྨོད་པར་བྱེད། ། ༨༧

ཡོན་ཏན་སྐྱོན་དག་མི་ཤེས་པའམ། །
ཡོན་ཏན་སྐྱོན་དུ་འདུ་ཤེས་པའམ། །
ཡང་ན་ཡོན་ཏན་སྡང་བ་ཞིག །
ཐེག་པ་ཆེ་ལ་སྨོད་བྱེད་གྲང་། ། ༨༨

65. Al comprender bien así, tal cual es,
que los seres errantes carecen de sentido,
así como ocurre al fuego sin causa,
sin morar ni tomar, trascendemos el sufrimiento.

66. Al verlo de este modo, también los bodisatvas
ansían, a ciencia cierta, la iluminación,
y debido solo a su piedad, enlazan
existencias hasta la iluminación.

67. El Tathagata, en el Gran Vehículo,
enseñó sobre las acumulaciones de los bodisatvas.
Los completamente obtusos
las desprecian con gran enfado.

68. Los que desconocen las virtudes y los defectos,
toman las virtudes por defectos,
o desprecian las virtudes,
denigran el Gran Vehículo.

གཞན་ལ་གནོད་པ་སྐྱོན་དང་ནི། |
གཞན་ལ་ཕན་པ་ཡོན་ཏན་ཏུ། |
ཤེས་ན་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ། |
སྨོད་བྱེད་ཡོན་ཏན་སྡང་ཞེས་བརྗོད། | ༦༩

རང་གི་དོན་ལ་མི་ལྟ་ཞིང་། |
གཞན་དོན་རོ་གཅིག་དགའ་བ་གང་། |
ཡོན་ཏན་འབྱུང་གནས་ཐེག་ཆེན་ཏེ། |
དེ་ལ་སྡང་བས་བསྲེགས་པར་འགྱུར། | ༧༠

དད་པ་ཅན་ནི་བཟུང་ཉེས་པས། |
ཅིག་ཤོས་སྡང་ཞེད་ཁྲོས་པ་ཡིས། |
དད་པ་ཅན་ཡང་བསྲེག་བཤད་ན། |
སྡང་པས་ཕྱིར་ཕྱོགས་སྨོས་ཅི་དགོས། | ༧༡

དུག་གིས་དུག་ནི་བསལ་བྱ་བར། |
ཇི་ལྟར་སྨན་དཔྱད་ལས་བཤད་བཞིན། |
སྡུག་བསྔལ་གྱིས་ཀྱང་མི་ཕན་པ། |
བསལ་བར་བྱ་བ་ཅི་ཞིག་འགལ། | ༧༢

69. Quienes desprecian el Gran Vehículo
sabiendo que dañar a otros es un defecto
y que ayudarlos es una virtud
decimos que detestan las virtudes.

70. Quienes aborrecen el Gran Vehículo,
fuente de virtudes, que se deleita
con el solo sabor del altruismo sin mirar
por su propio interés, arderán.

71. El que tiene fe, por una noción incorrecta,
el otro, por enfado, debido a su hostilidad.
Si se ha dicho que arderán también los devotos,
para qué mencionar a los motivados por el odio.

72. Que el veneno elimina el veneno
lo explica la medicina y así también,
¿por qué habría de ser contradictorio
que el dolor elimine lo no beneficioso?

ཆོས་རྣམས་སྔོན་དུ་ཡིད་འགྲོ་ཞིང་། །
ཡིད་ནི་གཙོ་བོ་ཞེས་གྲགས་པས། །
སྡུག་བསྔལ་གྱིས་ཀྱང་ཕན་ཡིད་ཀྱིས། །
ཕན་པར་བྱེད་པ་ཅིས་མི་ཕན། ། ༧༣

མི་བདེའང་ཕྱིས་རྗེས་ཕན་འགྱུར་བ། །
བྱ་ན་བདག་དང་གཞན་དག་ལ། །
བདེ་ཕན་ལྟ་ཞིག་ཅི་སྨོས་ཏེ། །
ཆོས་འདི་གནའ་ཡི་ལུགས་ཡིན་ནོ། ། ༧༤

གལ་ཏེ་བདེ་ཆུང་ཡོངས་བཏང་བས། །
བདེ་བ་རྒྱ་ཆེན་མཐོང་འགྱུར་ན། །
བརྟན་པས་བདེ་ཆེན་ཡངས་གཟིགས་ལ། །
བདེ་བ་ཆུང་དུ་བཏང་བར་མཛོད། ། ༧༥

གལ་ཏེ་དེ་ཡང་མི་བཟོད་ན། །
དེས་ན་སྨན་པ་ལ་སོགས་པ། །
མི་ཞིག་སྨན་ནི་སྦྱིན་བྱེད་པ། །
བཙེམ་འགྱུར་འདི་ནི་རྟད་མ་ཡིན། ། ༧༦

73. «Antes de cada dharma va la mente, la mente
es lo principal», esto es algo sabido y por eso,
¿por qué no habría de beneficiar aun el sufrimiento
si ayudamos desde el deseo de beneficio?

74. Si practicamos lo que, aunque molesto,
trae ventajas en el futuro, ¿para qué mencionar
que será beneficioso para nosotros y para los demás?
Este dharma es el modo de los veteranos.

75. Si por renunciar a pequeños placeres
contemplaremos gran felicidad,
los tenaces, al ver la felicidad completa,
dejan de lado los pequeños placeres.

76. Si tampoco soportamos eso,
entonces, se acabarían los médicos
que dan medicinas de mal sabor,
no es algo que deba ser evitado.

གནོད་པར་འགྱུར་བ་གང་ཡིན་དེ། །
ལ་ལར་མཁས་པས་ཕན་པར་མཐོང་། །
སྤྱིར་བཏང་དམིགས་ཀྱིས་བསལ་བ་དག །
བསྟན་བཅོས་དག་ནི་ཀུན་ལ་བརྟགས། ། ༧༧

ཐེག་པ་ཆེན་པོ་གང་ཞིག་ལས། །
སྙིང་རྗེ་སྔོན་བཏང་སྤྱོད་ཡུལ་དང་། །
ཡེ་ཤེས་དྲི་མ་མེད་བཤད་པ། །
སེམས་ཡོད་སུ་ཞིག་དེ་ལ་སྨོད། ། ༧༨

ཤིན་ཏུ་རྒྱ་ཆེ་རབ་ཟབ་ལ། །
སྐྲིད་ལུག་བདག་ཉིད་མ་སྦྱངས་པས། །
བདག་གཞན་དགྲ་རྣམས་རྨོངས་པ་ཡིས། །
འདི་ན་ཐེག་པ་ཆེ་ལ་སྨོད། ། ༧༩

སྦྱིན་དང་ཚུལ་ཁྲིམས་བཟོད་བརྩོན་འགྲུས། །
བསམ་གཏན་ཤེས་རབ་སྙིང་རྗེའི་བདག །
ཐེག་ཆེན་ཡིན་ན་དེ་ཡི་ཕྱིར། །
འདི་ལ་ཉེས་བཤད་ཅི་ཞིག་ཡོད། ། ༨༠

77. Aquello que vemos como nocivo,
a veces, el sabio lo tiene por bueno.
Las excepciones a lo general
se elogian bien en todos los tratados.

78. En el Gran Vehículo se habla de
acciones precedidas por la piedad
y de la gnosis carente de manchas,
¿qué persona juiciosa lo desdeñaría?

79. Los que por posponer no se entrenan
en lo muy extenso y bien profundo,
enemigos de sí mismos y de otros, debido
a la ignorancia, desprecian aquí el Gran Vehículo.

80. La generosidad, la ética, la paciencia, el esfuerzo,
la concentración, la sabiduría y la piedad
son la naturaleza del Gran Vehículo, por ello,
¿cómo podría contener enseñanzas negativas?

ཚུལ་ཁྲིམས་སྦྱིན་པས་གཞན་གྱི་དོན། །
བརྩོན་འགྲུས་བཟོད་པས་བདག་ཉིད་ཀྱི། །
བསམ་གཏན་ཤེས་རབ་ཐར་པའི་རྒྱུ། །
ཐེག་ཆེན་དོན་ནི་བསྡུས་པ་ཡིན། ། ༨༡

བདག་དང་གཞན་ཕན་ཐར་པའི་དོན། །
མདོར་སངས་རྒྱས་བསྟན་དེ་དག་ནི། །
ཕ་རོལ་ཕྱིན་དྲུག་ཁོ་ན་ཡིན། །
དེ་བས་འདི་ནི་སངས་རྒྱས་བཀའ། ། ༨༢

བྱང་ཆུབ་ལམ་ཆེན་བསོད་ནམས་དང་། །
ཡེ་ཤེས་རང་བཞིན་སངས་རྒྱས་ཀྱིས། །
གང་ལས་བསྟན་པའི་ཐེག་ཆེན་དེ། །
མི་ཤེས་ལྡོངས་རྣམས་མི་བཟོད་དོ། ། ༨༣

ཡོན་ཏན་མཁའ་ལྟར་བསམ་ཡས་པས། །
རྒྱལ་པོའི་ཡོན་ཏན་བསམ་ཡས་གསུངས། །
གང་ཕྱིར་སངས་རྒྱས་བདག་ཉིད་ཆེ། །
ཐེག་ཆེན་ལས་བཤད་འདིར་བཟོད་ཀྱི། ། ༨༤

81. La generosidad y la ética para el bien ajeno,
la paciencia y el esfuerzo para el propio,
la concentración y la sabiduría que causan la liberación
sintetizan el sentido del Gran Vehículo.

82. Los sentidos de la liberación, el beneficio propio
y ajeno, resumiendo, las enseñanzas del Buda,
están contenidos en las Seis Perfecciones,
por ello, estas son la Palabra del Buda.

83. El gran camino a la iluminación
de la esencia del mérito y la gnosis,
este Gran Vehículo enseñado por el Buda
los cegados por la ignorancia no lo soportan.

84. Por ser las virtudes inconcebibles como el espacio,
se dice que las virtudes de los budas son inconcebibles.
Por ello, tolerad aquí esta gran naturaleza
de los budas descrita en el Gran Vehículo.

འཕགས་པ་ཤཱ་ར་དྭ་ཏིའི་བུས།
ཚུལ་ཁྲིམས་ཙམ་ཡང་མི་ཤེས་པས།
དེས་ན་སངས་རྒྱས་བདག་ཉིད་ཆེ།
དེ་བསམ་ཡས་པར་ཅི་མི་བཟོད། ༨༥

ཐེག་པ་ཆེ་ལས་སྐྱེ་མེད་བསྟན།
གཞན་གྱི་ཟད་པ་སྟོང་པ་ཉིད།
ཟད་དང་མི་སྐྱེ་དོན་དུ་ནི།
གཅིག་པས་དེ་ཕྱིར་བཟོད་པར་གྱིས། ༨༦

སྟོང་ཉིད་སངས་རྒྱས་ཆེ་བདག་ཉིད།
དེ་ལྟར་རིགས་པས་རྗེས་བལྟས་ན།
ཐེག་ཆེན་ཅིག་ཤོས་ལས་གསུངས་པ།
མཁས་པ་རྣམས་ལ་ཅིས་མི་མཉམ། ༨༧

དེ་བཞིན་·····གཤེགས་དགོངས་གསུངས་པ་རྣམས།
ཤེས་པར་བླ་མིན་དེ་ཡི་ཕྱིར།
ཐེག་གཅིག་ཐེག་པ་གསུམ་གསུངས་པས།
བཏང་སྙོམས་ཀྱིས་ནི་བདག་བསྲུང་བྱ། ༨༨

85. Su mera ética ni siquiera el arya
Shariputra la pudo ponderar,
¿porqué no toleráis pues que la gran naturaleza
de los budas está más allá de nuestro pensamiento?

86. En la ausencia de generación que se enseña
en el Gran Vehículo y en la vacuidad de la extinción
de los otros, el sentido de extinción y
de no-generación es el mismo, por ello, toleradlo.

87. Si a través de razonamientos vemos así
la vacuidad y la gran naturaleza de un Buda,
¿cómo podría, para los sabios, no ser igual
lo dicho ya en el Gran Vehículo ya en el otro?

88. La intención de las distintas enseñanzas del Tathagata
no es fácil de comprender y, por ello,
como enseñó un vehículo y tres vehículos,
debes usar la imparcialidad para protegerte.

བཏང་སྙོམས་ཀྱིས་ནི་སྡིག་མི་འགྱུར། །
སྡང་བས་སྡིག་འགྱུར་དགེར་མི་འགྱུར། །
དེ་བས་ཐེག་ཆེན་ཞེ་སྡང་བ། །
བདག་ལེགས་འདོད་པས་བྱར་མི་རིགས། ། ༨༩

ཉན་ཐོས་ཐེག་པ་དེ་ལས་ནི། །
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྨོན་ལམ་དང་། །
སྤྱོད་པ་ཡོངས་བསྔོ་མ་བཤད་དེས། །
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔར་ག་ལ་འགྱུར། ། ༩༠

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བྱང་ཆུབ་ཕྱིར། །
བྱིན་རླབས་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་མ་བཤད། །
དོན་འདི་ལ་ནི་རྒྱལ་བ་ལས། །
ལྷག་པའི་ཚད་མ་གཞན་སུ་ཡོད། ། ༩༡

བྱིན་རླབས་འཕགས་པའི་བདེན་དོན་དང་། །
བྱང་ཆུབ་ཕྱོགས་མཐུན་ལྡན་པ་ཡི། །
ལམ་ནི་ཉན་ཐོས་ཐུན་མོང་ལས། །
སངས་རྒྱས་འབྲས་བུ་གང་གིས་ལྷག ། ༩༢

89. La imparcialidad no trae pecado,
el odio trae pecado y no virtud.
Por eso, quienes quieren para sí lo bueno
no deben aborrecer el Gran Vehículo.

90. En el Vehículo de los Oyentes no se habló
de las oraciones de los bodisatvas,
de su conducta ni de sus dedicaciones,
¿cómo podríamos volvernos bodisatvas mediante él?

91. Allí no explicó Buda las bases
para la iluminación de un Bodhisattva,
¿quién tiene otra cognición válida sobre
este asunto mejor que la del Victorioso?

92. Si naciera del camino común con los oyentes,
que es afín a las bases, al sentido de las nobles
verdades y a los factores de la iluminación,
¿cómo podría el fruto de la budeidad ser superior?

བྱང་ཆུབ་སྤྱོད་ལ་གནས་པའི་དོན། །
མདོ་སྡེ་ལས་ནི་བཀའ་མ་སྩལ། །
ཐེག་པ་ཆེ་ལས་བཀའ་སྩལ་པས། །
དེ་ཕྱིར་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་བཟུང་། ། ༨༣

བརྡ་སྤྲོད་པ་དག་ཇི་ལྟ་བུར། །
ཡི་གེའི་ཕྱི་མོའང་ཀློག་འཇུག་ལྟར། །
དེ་བཞིན་སངས་རྒྱས་གདུལ་བྱ་ལ། །
ཇི་ཙམ་བཟོད་པའི་ཆོས་སྟོན་ཏོ། ། ༨༤

ཁ་ཅིག་ལས་ནི་སྡིག་པ་ལས། །
རྣམ་པར་བཟློག་ཕྱིར་ཆོས་སྟོན་ཏེ། །
ཁ་ཅིག་བསོད་ནམས་འགྲུབ་བྱའི་ཕྱིར། །
ཁ་ཅིག་ལ་ནི་གཉིས་བརྟེན་པ། ། ༨༥

ཁ་ཅིག་ལ་ནི་གཉིས་མི་བརྟེན། །
ཟབ་མོ་ཁུ་འཕྲིགས་ཅན་འཇིགས་པ། །
སྟོང་ཉིད་སྙིང་རྗེའི་སྙིང་པོ་ཅན། །
བྱང་ཆུབ་སྒྲུབ་པ་ཁ་ཅིག་ལ། ། ༨༦

93. El sentido de la conducta de los bodisatvas
no lo expuso a los sautrántikas,
lo expuso en el Gran Vehículo,
por eso deben sostenerlo los sabios.

94. Tal como los gramáticos se aplican
a leer las bases de la escritura,
así también Buda enseñó a sus discípulos
solo los dharmas que podían tolerar.

95. A unos enseñó el dharma para
abandonar toda falta,
a algunos, para lograr méritos,
a algunos, para basarse en la dualidad.

96. A unos, para basarse en la no dualidad,
a algunos el dharma profundo que asusta al vacilante,
de la esencia de la vacuidad y la compasión,
que otorga la iluminación.

དེ་ལྟར་མཁས་པས་ཐེག་ཆེན་ལ། །
ཁོང་ཁྲོ་བ་ནི་ཟད་བྱ་ཞིང་། །
རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་འགྲུབ་བྱའི་ཕྱིར། །
ལྷག་པར་རབ་ཏུ་དང་བར་བྱ། ། ༩༧

ཐེག་པ་ཆེ་ལ་རབ་དང་ཞིང་། །
དེ་ལས་བཤད་པ་སྒྲུབ་པ་ཡིས། །
བླ་མེད་བྱང་ཆུབ་ཐོབ་འགྱུར་ཞིང་། །
བདེ་བ་ཀུན་ཀྱང་ཞར་ལ་འགྲུབ། ། ༩༨

དེར་ནི་སྦྱིན་དང་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་། །
བཟོད་པའི་ཆོས་ནི་ཁྱད་པར་དུ། །
ཁྱིམ་པ་ལ་བཤད་སྙིང་རྗེ་ཡི། །
སྙིང་པོ་ཅན་དེ་བསྟན་གོམས་མཛོད། ། ༩༩

འོན་ཏེ་འཇིག་རྟེན་མི་སྲུན་ཕྱིར། །
ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་སྲིད་བསྐྱིད་དཀའ་ན། །
དེས་ན་ཆོས་དང་གྲགས་དོན་དུ། །
ཁྱོད་ཀྱིས་རབ་བྱུང་ཐོབ་མཛད་རིགས། ། ༡༠༠

རིན་པོ་ཆེའི་ཕྲེང་བ་ལས་རྒྱལ་པོའི་ཚུལ་བསྟན་པ་སྟེ་ལེའུ་བཞི་པའོ།། ། །

97. Por eso, los sabios deben acabar
con el enfado hacia el Gran Vehículo,
y para lograr la completa iluminación
en especial, generar una fe correcta.

98. Con admiración por el Gran Vehículo
y actuando conforme a lo dicho en él,
se alcanza la iluminación insuperable
y toda felicidad también por añadidura.

99. Allí debes adiestrarte con firmeza
en los dharmas de la generosidad,
la ética y la paciencia, enseñadas en especial
para laicos, y cuya esencia es la compasión.

100. Mas si por ser el mundo insolente,
es difícil gobernar mediante el dharma,
entonces conviene que tomes los votos
en aras del dharma y del honor.

Fin del cuarto capítulo de la Guirnalda Preciosa: «Las maneras de un rey».

ལེའུ་ལྔ་པ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་བསྟན་པ།

དེ་ནས་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་ཡིས། །
དང་པོར་བསླབ་ལ་རབ་གུས་བྱ། །
སོ་སོར་ཐར་པ་འདུལ་བཅས་དང་། །
མང་ཐོས་དོན་གཏན་དབབ་ལ་བསྒྲིམ། ། ༡

དེ་ནས་ཉེས་པ་ཕྲན་ཚེགས་ཤེས། །
ཉེས་པའི་གཞི་རྣམས་སྤང་བར་བྱ། །
ལྔ་བཅུ་རྩ་བདུན་བསྒྲགས་པ་རྣམས། །
འབད་དེ་ངེས་པར་བརྟག་པར་བྱ། ། ༢

ཁྲོ་བ་སེམས་ཀྱི་འཁྲུགས་པ་སྟེ། །
དེ་དང་རྗེས་འབྲེལ་ཁོན་དུ་འཛིན། །
འཆབ་པ་སྡིག་པ་འཆབ་པ་སྟེ། །
འཚིག་པ་སྡིག་ལ་ཞེན་པའོ། ། ༣

གཡོ་ནི་ཤིན་ཏུ་སླུ་བ་སྟེ། །
སྒྲུ་ནི་སེམས་རྒྱུད་གྱི་གྱུ་ལ། །
ཕྲག་དོག་གཞན་གྱི་ཡོན་ཏན་གདུང་། །
སེར་སྣ་གཏོང་བས་འཇིགས་པ་ཉིད། ། ༤

Capítulo Quinto

1. Luego, tras haber tomado los votos debes, primero,
   consagrarte a los entrenamientos, a la disciplina
   de la liberación individual, y estudiar mucho
   concentrándote en comprender el sentido.

2. Después, debes abandonar las bases
   llamadas «faltas menores» y esforzarte
   en comprender con seguridad
   los célebres «cincuenta y siete».

3. La inquina es una perturbación de la mente,
   obstinarse en ella es rencor.
   El encubrimiento es ocultar las malas acciones.
   La malicia es el deseo de pecar.

4. El disimulo es un gran engaño.
   La pretensión es la corrupción de la mente.
   Los celos son el desagrado por las virtudes de otros.
   La avaricia es el miedo mismo a dar.

ངོ་ཚ་མེད་དང་ཁྲེལ་མེད་པ། །
རང་དང་གཞན་ལ་མི་འཇེམ་པའོ། །
ཁེངས་པ་འདུད་པར་མི་བྱེད་པ། །
ཉེས་རྩོམ་ཁྲོས་པས་བསླད་པའོ། ། ༥

རྒྱགས་པ་དྲེགས་པ་བག་མེད་པ། །
དགེ་བ་རྣམས་ལ་མི་སྦྱོར་བའོ། །
ང་རྒྱལ་རྣམ་པ་བདུན་ཡིན་ཏེ། །
དེ་ནི་རབ་ཏུ་ཕྱེ་སྟེ་བཤད། ། ༦

དེ་ལ་མངོན་པར་རློམ་བྱེད་པ ། །
དམན་པ་དམན་ཞིང་མཉམ་དང་མཉམ། །
མཉམ་པས་ལྷག་པ་མཉམ་སྙམ་པ། །
བདག་ཉིད་ང་རྒྱལ་ཞེས་པའོ། ། ༧

ཆོས་གང་བདག་ཉིད་ཁྱད་འཕགས་དང་། །
མཉམ་པར་རློམ་པ་གང་ཡིན་དེ། །
ལྷག་པའི་ང་རྒྱལ་ཁྱད་འཕགས་པས། །
ཁྱད་པར་འཕགས་པར་རློམ་པ་གང་། ། ༨

5. El cinismo y la desfachatez son la falta
de pudor ante ti y ante otros.
La soberbia es no mostrar respeto.
El esfuerzo errado está contaminado por la inquina.

6. La arrogancia es tiranía.
La imprudencia es no aplicarse a las virtudes.
El orgullo tiene siete aspectos
los cuales clasificaré y explicaré.

7. Asumir con arrogancia ya ser
inferior al inferior o igual al igual,
ya superior o igual al inferior
se llama orgullo del yo.

8. Cualquier arrogancia de creerse igual
a quien nos supera en algún dharma
se llama orgullo excedido.
Creerse superior al extraordinario…

ཤིན་ཏུ་མཐོ་བས་མཐོ་སྙམ་པ། |
ང་རྒྱལ་ལས་ཀྱང་ང་རྒྱལ་ཏེ། |
འབྲས་ཀྱི་སྟེང་དུ་ཕོལ་མིག་དག |
བྱུང་བ་བཞིན་དུ་ཐུ་བ་ཡིན། | ༩

ཉེ་བར་ལེན་པ་ཞེས་བྱ་བ། |
ལྔ་པོ་སྟོང་པ་དེ་དག་ལ། |
རློངས་པས་ང་སྙམ་འཛིན་པ་གང་། |
དེ་ནི་ངའོ་སྙམ་པར་བཤད། | ༡༠

འབྲས་མ་ཐོབ་པར་ཐོབ་སྙམ་པ། |
གང་ཡིན་མངོན་པའི་ང་རྒྱལ་ཏེ། |
སྡིག་ལས་བྱེད་ལ་བསྟོད་པ་ནི། |
མཁས་པས་ལོག་པའི་ང་རྒྱལ་རྟོགས། | ༡༡

བདག་དགོས་མེད་པ་ཉིད་དོ་ཞེས། |
བདག་ཉིད་སྨོད་པ་གང་ཡིན་དེས། |
དམན་པའི་ང་རྒྱལ་ཞེས་བྱ་སྟེ། |
དེ་དག་མདོར་བདུན་བཤད་པའོ། | ༡༢

9. …o de igual nivel al muy alto
es más orgullo que el orgullo.
Como cuando surgen úlceras sobre
un absceso, es muy violento.

10. Cualquier concepción de un yo, por ignorancia
sobre los llamados «tomados por cercanía»,
—estos cinco agregados vacíos—
se llama el pensamiento de: «yo».

11. Juzgar que has obtenido frutos que no has logrado
es el orgullo evidente.
Alabarte por acciones negativas
lo tienen los sabios por orgullo opuesto.

12. Todo auto desprecio de pensar:
«no sirvo para nada»
se llama orgullo de menosprecio.
Estos han sido, en breve, los orgullos.

ཚུལ་འཆོས་ཉིད་དང་བཀུར་སྟིའི་ཕྱིར། །
དབང་པོ་སྡོམ་པར་བྱེད་པ་སྟེ། །
ཁ་གསག་ཉིད་དང་བཀུར་སྟིའི་ཕྱིར། །
ཚིག་འཇམ་སྤར་ནི་སྨྲ་བའོ། ། ༡༣

གཞོགས་སློང་དེ་ནི་ཐོབ་བྱའི་ཕྱིར། །
གཞན་གྱི་རྫས་ལ་བསྔགས་བྱེད་པའོ། །
ཐོབ་ཀྱིས་འཇལ་བ་ཉིད་པའི་ཕྱིར། །
མངོན་སུམ་གཞན་ལ་སྨོད་བྱེད་པ། ། ༡༤

ཉིད་པས་ཉིད་པ་རྣམ་འདོད་པ། །
སྔར་ཐོབ་པ་ལ་བསྔགས་བྱེད་པའོ། །
སྐྱོན་ཟློས་གཞན་གྱི་འཁྲུལ་གྱུར་པ། །
དེ་དང་དེ་ནི་གང་ཟློས་པའོ། ། ༡༥

སྤྱངས་མེད་སོ་སོར་མ་བརྟགས་པར། །
ནད་ལས་གྱུར་པའི་སློང་བའམ། །
བདག་གི་ཡོ་བྱད་ངན་པ་ལ། །
ཆགས་ངན་ལེ་ལོ་ཅན་གྱི་ཡིན། ། ༡༦

13. Hipocresía es la contención de los sentidos
en busca de bienes y respeto.
Adulación es decir palabras agradables
en busca de bienes y respeto.

14. Mendicidad encubierta es la alabanza
de posesiones ajenas para adquirirlas.
Mendicidad por comparación es menospreciar
abiertamente a otros en busca de ganancias.

15. El deseo de volver a obtener lo ya recibido
es alabar lo que que antes se obtuvo.
Acusar es enumerar, esta y aquella,
las equivocaciones ajenas.

16. La intranquilidad es la perturbación
que proviene de la enfermedad sin analizar.
El aferramiento es el apego a las propias
malas posesiones con pereza.

ཐ་དད་འདུ་ཤེས་འདུ་ཤེས་གང་། །
ཆགས་སྡང་མུན་གྱིས་བསྒྲིབས་པའོ། །
ཡིད་ལ་མི་བྱེད་གང་ཡིན་དེ། །
སེམས་ལ་ལྟ་བ་མེད་པར་བཤད། ། ༡༧

མཐུན་པར་བྱ་བ་རྣམས་ལ་ནི། །
ལེ་ལོས་བཀུར་སྟི་ཉམས་པ་གང་། །
བླ་མར་བཙོས་ལྡན་ཚུལ་མིན་ཏེ། །
སྐྱེ་བོ་ངན་པ་ཡིན་པར་འདོད། ། ༡༨

ཞེན་པས་ཀུན་ནས་དཀྲིས་པ་ཆུང་། །
འདོད་པའི་འདོད་ཆགས་ལས་བྱུང་བའོ། །
ཡོངས་ཞེན་འདོད་པ་ལས་བྱུང་བའི། །
ཀུན་ནས་དཀྲིས་པ་ཆེ་རབ་ཡིན། ། ༡༩

ཆགས་པ་རང་གི་རྫས་ལ་ནི། །
ཆགས་པས་འདོད་ཆགས་ལྡན་པའི་ཡིད། །
གཞན་གྱི་རྫས་ལ་ཞེན་པ་ནི། །
མི་རིགས་ཆགས་པ་ཞེས་བྱའོ། ། ༢༠

17. La discriminación que distingue lo diferente
    obstruida por la oscuridad del deseo y el odio.
    Toda falta de atención: esta se dice
    que es no mirar a la mente.

18. El decline del respeto por las acciones
    concordantes debido a la pereza.
    Un maestro que no sigue los métodos
    del Bhagavan es un ser negativo.

19. El anhelo es un pequeño impulso
    que surge del deseo ávido.
    La obsesión, es un gran impulso
    que surge del deseo.

20. El apego es la actitud dotada
    de deseo por los objetos propios.
    La codicia por lo ajeno
    es el apego inapropiado.

སྤྲང་བྱ་བུད་མེད་ཆགས་སྟོན་པ། །
ཆགས་པ་མ་ཡིན་འདོད་ཆགས་སོ། །
སྡིག་འདོད་ཡོན་ཏན་མེད་བཞིན་དུ། །
ཡོན་ཏན་ལྡན་པར་ཚུལ་འཆོས་པའོ། ། ༢༡

འདོད་ཆེན་ཤིན་ཏུ་བརྐམ་པ་སྟེ། །
ཚོག་ཤེས་དཔལ་ལས་འདའ་བའོ། །
ཐོབ་འདོད་བདག་ཉིད་ཅི་ནས་ཀྱང་། །
ཡོན་ཏན་ཡང་དག་ལྡན་ཤེས་འདོད། ། ༢༢

མི་བཟོད་གནོད་པ་བྱེད་པ་དང་། །
སྡུག་བསྔལ་དག་ཀྱང་མི་བཟོད་པའོ། །
ཚུལ་མེད་སློབ་དཔོན་བླ་མ་ཡི། །
བྱ་བ་རྣམས་ལ་མ་གུས་པའོ། ། ༢༣

བཀའ་གློ་བདེ་བ་མ་ཡིན་གང་། །
ཆོས་མཐུན་ཚིག་སླས་མ་གུས་པའོ། །
ཉེ་དུ་དང་འབྲེལ་རྣམ་རྟོག་ནི། །
ཉེ་དུ་ལ་བྱམས་ཆགས་པའོ། ། ༢༤

21. La alabanza al deseo por el objeto a abandonar
que son las mujeres es el deseo laico.
Con deseo de pecar y sin virtudes,
pretender ser virtuoso.

22. El gran deseo ansía mucho
y trasciende la gloria del contento.
El deseo de triunfar es el deseo de que digan,
a toda costa, que tenemos buenas cualidades.

23. Falta de paciencia es no soportar
el daño recibido ni el sufrimiento.
Incorrección es no respetar
las acciones del maestro.

24. Disgustarse con las instrucciones es una falta
de respeto a las palabras conformes con la doctrina.
La idea de reunirse con los amados
es apego al cariño de los amados.

དེ་བཞིན་ཡུལ་སྲིད་དེ་དོན་དུ། །
དེ་ཡི་ཡོན་ཏན་བརྗོད་པའོ། །
དེ་བཞིན་མི་འཆི་རྟོགས་པ་གང་། །
འཆི་བའི་འཇིགས་པས་མི་དོགས་པའོ། ། ༢༥

རྗེས་རྣམ་རིགས་དང་ལྡན་རྟོག་ནི། །
བདག་ཉིད་ཅི་ནས་གཞན་དག་གི །
ཡོན་ཏན་བདོག་པའི་རྣམ་པ་ཡིས། །
བླ་མར་བྱེད་པར་འགྱུར་སྙམ་པའོ། ། ༢༦

གཞན་རྗེས་ཆགས་དང་ལྡན་པ་ཡི། །
རྣམ་རྟོག་གང་ཡིན་གཞན་དག་ལ། །
ཆགས་དང་གནོད་སེམས་རེག་པ་ཡིས། །
ཕན་དང་མི་ཕན་རྣམས་སེམས་པའོ། ། ༢༧

མི་དགའ་བརྟན་པ་མེད་པ་ཡིད། །
ཕྲག་དོག་རྟོགས་པའི་ཡིད་ཡིན་ནོ[18]། །
སྙོམས་པ་བརྩོན་པ་མེད་པའི་ལུས། །
སྒྲིད་ལུག་དོན་གྱི་ལེ་ལོ་ཡིན། ། ༢༨

[18] En la versión de Snow Lion (Nagarjuna’s Precious Garland), que usan la edición ཞོལ། dice: ཕད་འདོད་བརྟོགས་པའི་ཡིད་ཡིན་ནོ། y en རིན་ཆེན་དར་ཏེ་ཀ་མ། dice: འདོད་པས་རྟོགས་པའི་ཡིད་ཡིན་ནོ།

25. Asimismo, el apego a los objetos
es referir sus virtudes para obtenerlos.
Además, todo pensamiento sobre no morir
es la falta de dudas debido a no temer la muerte.

26. Escrutar qué huella dejamos en otros
es el pensamiento de que, a toda costa,
nos van a tomar como sus maestros
debido a las virtudes que poseemos.

27. El pensamiento que se aferra a otros
es la intención, motivada por un propósito
de deseo o por uno dañino,
de beneficiar o no a los demás.

28. El disgusto es una mente inestable.
La envidia es una mente sucia.
La indiferencia es la pereza de posponer
de un cuerpo que no se esfuerza.

འགྱུར་བ་ཉོན་མོངས་དབང་གིས་ནི། །
ལུས་དང་ཁ་དོག་འགྱུར་པའོ། །
ཟས་མི་འདོད་པ་བཟའ་དགས་པས། །
ལུས་མི་བདེ་བ་ཡིན་པར་བཤད། ། ༢༩

སེམས་ནི་ཤིན་ཏུ་དམའ་བ་ཉིད། །
སེམས་ཞུམ་ཡིན་པ་ཉིད་དུ་བསྟན། །
འདོད་འདུན་ཡོན་ཏན་ལྔ་དག་པ། །
འདོད་པ་དོན་དུ་གཉེར་བ་ཉིད། ། ༣༠

གནོད་སེམས་བདག་དང་གྲོགས་དང་དགྲའི། །
ཕྱོགས་ལ་དུས་གསུམ་དོན་མེད་པ། །
གནོད་བྱས་གནོད་པ་གནོད་དོགས་ཕྱོགས། །
དོགས་པའི་གཞན་ལ་གནོད་པའི་སེམས། །
ཀྱུ་དགུ་ལས་ནི་བྱུང་བ་ཡིན། ། ༣༡

ལུས་སེམས་ལྟི་ཕྱིར་ལས་བྲལ་བ། །
གང་ཡིན་པ་ནི་རྨུགས་པའོ། །
གཉིད་ནི་གཉིད་ཉིད་ཆོད་པ་ནི། །
ལུས་སེམས་རབ་ཏུ་མ་ཞི་བའོ། ། ༣༢

29. Mutación es la transformación de cuerpo
y color, debido a las emociones nocivas.
La falta de apetito es una incomodidad
corporal por haber comido demasiado.

30. Una mente muy alicaída, se enseñó
que es una mente desanimada.
el anhelo por los cinco atributos
es el afán por los deseos.

31. El deseo de dañar viene de nueve causas:
los pensamientos de dañar a otros porque
han dañado, están dañando o dañarán
sin sentido a mí o a mis amigos o por su ayuda,
en los tres tiempos, a mis enemigos.

32. El aturdimiento es la ausencia de actividad
que proviene de la pesadez de mente y cuerpo.
El sueño es sueño mismo. La excitación
es inquietud de cuerpo y mente.

འགྲོད་པ་ངན་པར་བྱས་ལ་འགྲོད། །
ཕྱིས་གདུང་བ་ལས་བྱུང་བའོ། །
བདེན་དང་དཀོན་མཆོག་གསུམ་སྩོགས་ལ། །
བློ་རྣམ་གཉིས་ནི་ཐེ་ཚོམ་མོ། ། ༣༣

དེ་དག་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔས་སྤང་། །
སྒོམ་བརྩོན་ཅན་གྱིས་ལྷག་པར་སྤང་། །
ཉེས་པ་དེ་རྣམས་དང་བྲལ་བ། །
ཡོན་ཏན་རྣམས་ལ་བདེ་བླག་བསྟེན། ། ༣༤

དེ་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡི། །
ཡོན་ཏན་མདོར་བསྟན་བྱ་བ་ནི། །
སྦྱིན་དང་ཚུལ་ཁྲིམས་བཟོད་བརྩོན་འགྲུས། །
བསམ་གཏན་ཤེས་རབ་སྙིང་བརྩེ་སོགས། ། ༣༥

སྦྱིན་པ་རང་ནོར་ཡོངས་གཏོང་བ། །
ཚུལ་ཁྲིམས་གཞན་ཕན་བྱ་བའོ། །
བཟོད་པ་ཁྲོ་བ་སྤངས་པ་སྟེ། །
བརྩོན་འགྲུས་དགེ་ལ་སྤྲོ་བ་ཉིད། ། ༣༦

33. El remordimiento es arrepentirse de malas acciones
que surge del pesar posterior a la acción.
La duda es tener la mente dividida con respecto
a las verdades, las Tres Joyas y demás.

34. Todas estas son evitadas por los bodisatvas.
Los que con esfuerzo guardan votos evitan más.
Cuando nos liberamos de esos defectos
es sencillo practicar las virtudes.

35. Las acciones virtuosas de los bodisatvas
son, de manera resumida:
la generosidad, la ética, la paciencia, el esfuerzo,
la concentración, la sabiduría, la piedad y demás.

36. Generosidad es dar la riqueza propia.
Ética es beneficiar a los demás.
Paciencia es haber dejado de enfadarse.
Esfuerzo es gustar de las buenas acciones.

བསམ་གཏན་རྩེ་གཅིག་ཉོན་མོངས་མེད།
ཤེས་རབ་བདེན་དོན་གཏན་ལ་འབེབས།
སྙིང་བརྩེས་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ།
སྙིང་རྗེ་རོ་གཅིག་བློ་གྲོས་སོ། ༣༧

སྦྱིན་པས་ལོངས་སྤྱོད་ཁྲིམས་ཀྱིས་བདེ།
བཟོད་པས་མདངས་ལྡན་བརྩོན་པས་བརྗིད།
བསམ་གཏན་གྱིས་ཞི་བློ་ཡིས་གྲོལ།
སྙིང་བརྩེ་བས་ནི་དོན་ཀུན་འགྲུབ། ༣༨

བདུན་པོ་འདི་དག་མ་ལུས་པར།
ཅིག་ཅར་ཕ་རོལ་ཕྱིན་པ་ཡིས།
ཡེ་ཤེས་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་ཡུལ།
འཇིག་རྟེན་མགོན་པོ་ཉིད་ཐོབ་འགྱུར། ༣༩

ཇི་ལྟར་ཉན་ཐོས་ཐེག་པ་ལ།
ཉན་ཐོས་ས་ནི་བརྒྱད་བཤད་པ།
དེ་བཞིན་ཐེག་པ་ཆེན་པོ་ལ།
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ས་བཅུའོ། ༤༠

37. Concentración es enfocar un solo punto sin engaños,
Sabiduría es precisar el significado de las Verdades.
Piedad es un intelecto que no se distingue
de la compasión por todos los seres.

38. La generosidad trae riqueza, la moral: felicidad.
La paciencia trae resplandor, el esfuerzo: eminencia.
La concentración trae calma, la mente: liberación.
El amor y la ternura traen el logro de todo fin.

39. La perfección simultanea
de estas siete sin excepción
es el objeto de la gnosis inconcebible,
el estado de protector del universo.

40. Así como en el vehículo de los oyentes
se describen ocho tierras de los oyentes,
en el gran vehículo hay asimismo
las diez tierras de los bodisatvas.

དེ་དག་དང་པོར་རབ་དགའ་བ། །
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དགའ་བྱེད་ཕྱིར། །
ཀུན་དུ་སྦྱོར་བ་གསུམ[19]སྤངས་ཤིང་། །
དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་རིགས་སྐྱེས་ཕྱིར། ། ༥༡

དེ་ཡི་རྣམ་པར་སྨིན་པས་ན། །
སྦྱིན་པའི་ཕ་རོལ་ཕྱིན་མཆོག་འགྱུར། །
འཇིག་རྟེན་ཁམས་ནི་བརྒྱ་གཡོ་ཞིང་། །
འཛམ་གླིང་དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོར་འགྱུར། ། ༥༢

གཉིས་པ་དྲི་མ་མེད་ཅེས་བྱ། །
ལུས་དང་ངག་དང་སེམས་ཀྱི་ལས། །
བཅུ་ཆར་དྲི་མ་མེད་པའི་ཕྱིར། །
ངང་གིས་དེ་དག་ལ་གནས་ཕྱིར། ། ༥༣

དེ་ཡི་རྣམ་པར་སྨིན་པས་ན། །
ཚུལ་ཁྲིམས་ཕ་རོལ་ཕྱིན་མཆོག་འགྱུར། །
དཔལ་ལྡན་རིན་ཆེན་བདུན་གྱི་བདག །
འགྲོ་ཕན་འཁོར་ལོས་སྒྱུར་བར་འགྱུར། ། ༥༤

[19] མཐོང་སྤང་ཀུན་སྦྱོར་གསུམ། མཐོང་ལམ་གྱིས་སྤང་བྱར་གྱུར་པའི་ཀུན་ཏུ་སྦྱོར་བ་གསུམ། འཇིག་ལྟ་ཀུན་བཏགས་ཀྱིས་ཐར་བ་ལ་སྒྲིབ་ནས་འགྲོ་མི་འདོད་ཀུན་སྦྱོར་དང་། ཚུལ་ཁྲིམས་དང་བརྟུལ་ཞུགས་མཆོག་འཛིན་གྱིས་ལམ་མ་ཡིན་པ་ལ་ལམ་དུ་འཛིན་པས་ལམ་ནོར་གྱི་ཀུན་སྦྱོར། ལམ་ལ་ཐེ་ཚོམ་བྱས་ནས་ཐར་པའི་གེགས་བྱེད་པས་ཐེ་ཚོམ་གྱི་ཀུན་སྦྱོར་བཅས་གསུམ་མོ། །

41. De ellas, la primera es Gozo Perfecto
porque los bodisatvas se alegran
de haber abandonado las tres almadrabas
y de haber nacido al linaje de los Budas.

42. Cuando ésta madura por completo, se convierte
en la suprema perfección de la generosidad,
cien mundos se estremecen y ellos
se vuelven grandes soberanos del mundo.

43. La segunda se llama: «Inmaculada»
porque las diez acciones virtuosas
de cuerpo, habla y mente son impolutas
y se dan en ellos de modo espontáneo.

44. Cuando ésta madura por completo, se convierte
en la suprema perfección de la ética,
ellos se vuelven emperadores benéficos,
amos de la gloria y de los siete objetos preciosos.

(སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་འཆལ་བའི་ཁྲིམས། །
སྤྱོང་བར་བྱེད་ལ་མཁས་པར་འགྱུར། །)

ས་གསུམ་པ་ནི་འོད་བྱེད་པ། །
ཡེ་ཤེས་ཞི་བའི་འོད་འབྱུང་ཕྱིར། །
བསམ་གཏན་མངོན་ཤེས་སྐྱེ་བ་དང་། །
འདོད་ཆགས་ཞེ་སྡང་ཡོངས་ཟད་ཕྱིར། ། ༨༥

དེ་ཡི་རྣམ་པར་སྨིན་པས་ནི། །
བཟོད་དང་བརྩོན་འགྲུས་ལྷག་པར་སྤྱོད། །
ལྷ་ཡི་དབང་ཆེན་མཁས་པ་སྟེ། །
འདོད་པའི་འདོད་ཆགས་ཟློག་པ་ཡིན། ། ༨༦

བཞི་པ་འོད་འཕྲོ་ཅན་ཞེས་བྱ། །
ཡང་དག་ཡེ་ཤེས་འོད་འབྱུང་ཕྱིར། །
བྱང་ཆུབ་ཕྱོགས་མཐུན་མ་ལུས་པ། །
ཁྱད་པར་དུ་ནི་བསྒོམས་པ་ཡིས། ། ༨༧

དེ་ཡི་རྣམ་པར་སྨིན་པས་ནི། །
རབ་འཐབ་བྲལ་གནས་ལྷ་རྒྱལ་འགྱུར། །
འཇིག་ཚོགས་ལྟ་བ་རབ་འབྱུང་བ། །
ཀུན་ནས་འཇོམས་བྱེད་མཁས་པ་ཡིན། ། ༨༨

45. La tercera tierra es «Luminosa» porque emite
la calma luz de la sabiduría, y porque
aquí surgen las concentraciones y clarividencias,
y se disipan del todo el deseo y el odio.

46. Cuando ésta madura por completo, disfrutan
de la paciencia y el esfuerzo de modo supremo.
Se vuelven grandes y sabios dirigentes divinos
y rechazan los deseos del reino del deseo.

47. La cuarta se llama «Radiante»
porque emite la luz de la gnosis correcta.
Todo lo acorde con la iluminación sin excepción
lo cultivan ellos de forma excelente.

48. Cuando ésta madura por completo, se vuelven
monarcas de los dioses en el *paraíso sin disputas,*
son expertos en derrotar por completo
y liberarse de la visión del cúmulo transitorio.

ལྔ་པ་ཤིན་ཏུ་སྦྱོང་དཀའ་བདུད། །
ཀུན་གྱིས་ཤིན་ཏུ་ཐུབ་དཀའི་ཕྱིར། །
འཕགས་པའི་བདེན་སོགས་ཕྲ་མོའི་དོན། །
ཤེས་ལ་མཁས་པ་འབྱུང་བའི་ཕྱིར། ། ༤༩

དེ་ཡི་རྣམ་པར་སྨིན་པས་ནི། །
དགའ་ལྡན་གནས་ཀྱི་ལྷ་རྒྱལ་འགྱུར། །
མུ་སྟེགས་བྱེད་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི། །
ཉོན་མོངས་ལྟ་གནས་ཟློག་བྱེད་པའོ། ། ༥༠

དྲུག་པ་མངོན་ཕྱོགས་ཞེས་བྱ་སྟེ། །
སངས་རྒྱས་ཆོས་ལ་མངོན་ཕྱོགས་ཕྱིར། །
ཞི་གནས་ལྷག་མཐོང་གོམས་པ་ཡིས། །
འགོག་པ་ཐོབ་པས་རྒྱས་པའི་ཕྱིར། ། ༥༡

དེ་ཡི་རྣམ་པར་སྨིན་པས་ནི། །
ལྷ་ཡི་རྒྱལ་པོ་རབ་འཕྲུལ་འགྱུར། །
ཉན་ཐོས་རྣམས་ཀྱིས་མི་འཕྲོགས་པ། །
ལྷག་པའི་ང་རྒྱལ་ཅན་ཞི་བྱེད། ། ༥༢

49. La quinta es «Muy Difícil de Dominar» porque
es en extremo difícil que los maras los venzan
y porque en ellos surge pericia en el conocimiento
del sentido sutil de las verdades nobles y demás.

50. Cuando ésta madura por completo, se vuelven
reyes de los dioses del paraíso de Tushita
y revierten los engaños y visiones filosóficas
que motivan las acciones de todos los tirthikas.

51. La sexta se llama «Encaminada» porque
está encaminada a la enseñanza del Buda
y porque su logro de la cesación va en aumento
gracias a la calma mental y a la visión superior.

52. Cuando ésta madura por completo,
se vuelven reyes de los dioses de Nirmanarati,
ya no son aventajados por los oyentes
y apaciguan el orgullo de superioridad.

བདུན་པ་རིང་དུ་སོང་བ་སྟེ།
གྲངས་ནི་རིང་དུ་སོང་ལྡན་ཕྱིར།
གང་ཕྱིར་སྐད་ཅིག་སྐད་ཅིག་ལ།
དེར་ནི་འགོག་ལ་སྙོམས་པར་འཇུག ༥༣

དེ་ཡི་རྣམ་པར་སྨིན་པས་ནི།
དབང་སྒྱུར་ལྷ་ཡི་བདག་པོར་འགྱུར།
འཕགས་པའི་བདེན་མངོན་རྟོགས་ཤེས་པའི།
སློབ་དཔོན་ཁྱུ་མཆོག་ཆེན་པོར་འགྱུར། ༥༤

དེ་བཞིན་བརྒྱད་པ་གཞོན་ནུའི་ས།
མི་གཡོ་བ་དེ་མི་རྟོག་ཕྱིར།
མི་གཡོ་དེ་བཞིན་ལུས་དང་ནི།
ངག་སེམས་སྤྱོད་ཡུལ་བསམ་མི་ཁྱབ། ༥༥

དེ་ཡི་རྣམ་པར་སྨིན་པས་ནི།
སྟོང་གི་བདག་པོའི་ཚངས་པར་འགྱུར།
དགྲ་བཅོམ་རང་སངས་རྒྱས་སོགས་ཀྱིས།
དོན་གཏན་འབེབས་ལ་འཕྲོགས་པ་མེད། ༥༦

53. La séptima es «Ido Lejos» porque
en cuanto al número, han llegado lejos.
Ellos puede, de manera instantánea,
entrar en absorción sobre la cesación.

54. Cuando ésta madura por completo, se vuelven
reyes de los dioses de parinirmitavashavartina
y excelentes maestros conocedores
de la comprensión de las verdades nobles.

55. La octava —la tierra de la juventud—
es «Inalterable» porque carece de conceptos.
Por ser inalterables, las actividades de su cuerpo,
palabra y mente son inconcebibles.

56. Cuando ésta madura por completo,
se vuelven Brahmas amos de mil mundos,
los arahats, los pratiekabudas y demás
no los superan en determinar el sentido.

ས་དགུ་པ་ནི་ལེགས་པ་ཡི། །
བློ་གྲོས་ཞེས་བྱ་རྒྱལ་ཚབ་བཞིན། །
གང་ཕྱིར་སོ་སོ་ཡང་དག་རིག །
ཐོབ་པས་འདི་ལ་བློ་གྲོས་བཟང་། ། ༥༧

དེ་ཡི་རྣམ་པར་སྨིན་པས་ནི། །
སྟོང་གཉིས་བདག་པོ་ཚངས་པར་འགྱུར། །
སེམས་ཅན་བསམ་པ་དྲིས་པ་ལ། །
དགྲ་བཅོམ་སོགས་ཀྱིས་འཕྲོགས་པ་མེད། ། ༥༨

བཅུ་པ་ཆོས་ཀྱི་སྤྲིན་ཡིན་ཏེ། །
དམ་པ་ཆོས་ཀྱི་ཆར་འབེབས་ཕྱིར། །
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སངས་རྒྱས་ཀྱིས། །
འོད་ཟེར་དག་གིས་དབང་བསྐུར་ཕྱིར། ། ༥༩

དེ་ཡི་རྣམ་པར་སྨིན་པས་ན། །
གནས་གཙང་ལྷ་ཡི་བདག་པོར་འགྱུར། །
བསམ་ཡས་ཡེ་ཤེས་ཡུལ་གྱི་བདག །
དབང་ཕྱུག་ཆེན་པོ་མཆོག་ཡིན་ནོ། ། ༦༠

57. La novena tierra se llama: «Intelecto Excelente»,
son como regentes del Buda. Ellos
han logrado la cognición individual
correcta, luego su intelecto es magnifico.

58. Cuando ésta madura por completo, se vuelven
Brahmas amos de dos mil mundos,
los arahats y demás no los aventajan
en responder a los pensamientos de los seres.

59. La décima es la «Nube del Dharma» porque
de ellos cae la lluvia de la santa doctrina
y porque los rayos de luz de los Budas
y bodisatvas les confieren empoderamientos.

60. Cuando ésta madura por completo, se vuelven
amos de los dioses de los paraísos puros,
son supremos como el gran Ishvara
y señores de la esfera de la sabiduría infinita

དེ་ལྟར་བཅུ་པོ་དེ་དག་ནི། །
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ས་བཅུར་བསྒྲགས། །
སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་ས་གཞན་ཏེ། །
རྣམ་པ་ཀུན་དུ་གཞལ་ཡས་པར། ། ༦༡

རྒྱ་ཆེ་དེ་ནི་སྟོབས་བཅུ་དང་། །
ལྡན་པ་ཡིན་པ་ཙམ་ཞིག་བརྗོད། །
དེ་ཡི་སྟོབས་ནི་རེ་རེ་ཡང་། །
འགྲོ་བ་ཀུན་བཞིན་དཔག་ཏུ་མེད། ། ༦༢

སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་ཚད་མེད་ཉིད། །
ཕྱོགས་རྣམས་ཀུན་གྱི་ནམ་མཁའ་དང་། །
ས་ཆུ་མེ་རླུང་ཇི་ལྟ་བ། །
དེ་ཙམ་ཞིག་ཏུ་བརྗོད་པ་བས། ། ༦༣

གལ་ཏེ་རྒྱུ་ནི་དེ་ཙམ་དུ། །
ཚད་མེད་ཉིད་དུ་མ་མཐོང་ན། །
སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱི་ཚད་མེད་པ། །
དེ་ལ་ཡིད་ཆེས་མི་འགྱུར་བས། ། ༦༤

61. Así, estas diez se conocen
como las diez tierras de los bodisatvas.
La tierra de los Budas es diferente,
es ilimitada en todos sus aspectos.

62. Su vastedad se expresa simplemente
al decir que posee los diez poderes.
Cada uno de estos poderes es también
ilimitado como el conjunto de seres.

63. La infinitud de los Budas solo
se ha dicho que es como la del espacio
en todas direcciones, o como la tierra,
el agua, el aire y el fuego.

64. Sin ver la infinitud de sus causas,
si las reducimos a solo esas,
no podremos creer
en la infinitud de los Budas.

དེ་ཕྱིར་སྐུ་གཟུགས་མཆོད་རྟེན་གྱི། །
སྤྱན་སྔའམ་ཡང་ན་གཞན་ཡང་རུང་། །
ཚིགས་སུ་བཅད་པ་ཉི་ཤུ་འདི། །
ཉིན་གཅིག་བཞིན་ཡང་དུས་གསུམ་བརྗོད། ། ༦༥

སངས་རྒྱས་ཆོས་དང་དགེ་འདུན་དང་། །
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ལ་ཡང་། །
རྣམ་ཀུན་བདུད་དེ་སྐྱབས་མཆིས་ནས། །
མཆོད་འོས་རྣམས་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། ། ༦༦

སྡིག་པ་ལས་ནི་ལྡོག་བགྱིད་ཅིང་། །
བསོད་ནམས་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་བཟུང་། །
ལུས་ཅན་ཀུན་གྱི་བསོད་ནམས་དག །
ཀུན་ལ་རྗེས་སུ་ཡི་རང་ངོ་། ། ༦༧

བདག་ནི་སྤྱི་བདུད་ཐལ་སྦྱར་ཏེ། །
ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐོར་སླད་དང་། །
འགྲོ་གནས་བར་དུ་བཞུགས་སླད་དུ། ། །
རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་རྣམས་ལ་གསོལ། ། ༦༨

65. Por eso, frente a una imagen, una estupa
o cualquier otra representación,
recita tres veces cada día
estas veinte estrofas:

66. «*Tras refugiarme con todo respeto*
en el Buda, el Dharma, la Shanga
y en los bodisatvas, me postro
ante todos los dignos de respeto.

67. »*Me apartaré de los pecados*
y asiré bien todo lo meritorio.
Me alegraré de todos los méritos
de cada ser corpóreo.

68. »*Con la cabeza inclinada y las manos juntas*
suplico a los Budas completos
que giren la rueda del dharma
y que permanezcan mientras queden migrantes,.

དེ་ལྟར་བགྱིས་པའི་བསོད་ནམས་དང་། །
བདག་གིས་བགྱིས་དང་མ་བགྱིས་གང་། །
དེས་ནི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱང་། །
བླ་མེད་བྱང་ཆུབ་སེམས་ལྡན་ཤོག ། ༦༩

སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་དྲི་མེད་དབང་། །
ཡོངས་རྫོགས་མི་ཁོམ་ཀུན་འདས་ཤིང་། །
སྤྱོད་པ་རང་དབང་ཡོད་པ་དང་། །
འཚོ་བ་བཟང་དང་ལྡན་པར་ཤོག ། ༧༠

ལུས་ཅན་དག་ནི་ཐམས་ཅད་ཀྱང་། །
ལག་ན་རིན་ཆེན་ཉིད་ལྡན་ཞིང་། །
ཡོ་བྱད་ཐམས་ཅད་མཐའ་ཡས་པ། །
འཁོར་བ་སྲིད་དུ་མི་ཟད་ཤོག ། ༧༡

བུད་མེད་ཐམས་ཅད་དུས་ཀུན་དུ། །
སྐྱེས་མཆོག་ཉིད་དུ་འགྱུར་བར་ཤོག །
ལུས་ཅན་ཐམས་ཅད་རིག་པ་དང་། །
ཀྲང་པར་ལྡན་པ་ཉིད་དུ་ཤོག ། ༧༢

69. *»Por los méritos de tales acciones,*
y los de acciones anteriores y futuras,
que todos los seres sensibles posean también
la mente que aspira a la insuperable iluminación.

70. *»Que todos los seres tengan sus facultades*
intactas, dejen atrás para siempre toda
falta de oportunidad, sean libres en su actuar
y se ganen la vida de forma honesta.

71. *»Además, que todos los seres corpóreos*
estén dotados de joyas en sus manos,
y que todo lo necesario sea infinito
y no se agote en la existencia samsárica.

72. *»Que todas las mujeres, puedan*
siempre ser personas eminentes.
Que todos los seres encarnados
tengan siempre inteligencia y piernas.

ལུས་ཅན་ཁ་དོག་ལྡན་པ་དང་། །
གཟུགས་བཟང་གཟི་བརྗིད་ཆེ་བ་དང་། །
བལྟ་ན་སྡུག་ཅིང་ནད་མེད་དང་། །
སྟོབས་ཅན་ཚེ་དང་ལྡན་པར་ཤོག །༧༣

ཐམས་ཅད་ཐབས་ལ་མཁས་གྱུར་ཏེ། །
སྡུག་བསྔལ་ཀུན་ལས་ཐར་བ་དང་། །
དཀོན་མཆོག་གསུམ་ལ་གཞོལ་བ་དང་། །
སངས་རྒྱས་ཆོས་ནོར་ཆེ་ལྡན་ཤོག །༧༤

བྱམས་དང་སྙིང་རྗེ་དགའ་བ་དང་། །
ཉོན་མོངས་བཏང་སྙོམས་གནས་པ་དང་། །
སྦྱིན་དང་ཚུལ་ཁྲིམས་བཟོད་བརྩོན་འགྲུས། །
བསམ་གཏན་ཤེས་རབ་ཀྱིས་བརྒྱན་ཅིང་། །༧༥

ཚོགས་རྣམས་ཐམས་ཅད་ཡོངས་རྫོགས་ཏེ། །
མཚན་དང་དཔེ་བྱད་གསལ་བ་དང་། །
བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་ས་བཅུ་དག །
རྒྱུན་མི་འཆད་པར་བགྲོད་པར་ཤོག །༧༦

73. *»Que los seres corpóreos tengan buenas*
forma y color, gran carisma, sean bellos
de contemplar, estén sanos,
y sean fuertes y longevos.

74. *»Que sean todos diestros en los medios,*
hábiles, se liberen de todo sufrimiento,
se apliquen a las Tres Joyas y posean
la gran riqueza del dharma del Buda.

75. *»Que los adornen el amor, la piedad*
la alegría, el equilibrio contra los engaños,
la generosidad, la moralidad, la paciencia
el esfuerzo, la concentración y la sabiduría.

76. *»Que completen todas las acumulaciones,*
manifiesten las marcas mayores y menores,
y que transiten sin interrupciones
las diez tierras inconcebibles .

བདག་ཀྱང་ཡོན་ཏན་དེ་དག་དང་། །
གཞན་ཀུན་གྱིས་ཀྱང་བརྒྱན་ལྡན་ཏེ། །
ཉེས་པ་ཀུན་ལས་གྲོལ་བ་དང་། །
སེམས་ཅན་ཀུན་མཆོག་བྱམས་པ་དང་། ། ༧༧

སེམས་ཅན་ཀུན་ཡིད་རེ་བ་ཡི། །
དགེ་བ་ཐམས་ཅད་རྫོགས་བགྱིད་ཅིང་། །
རྟག་ཏུ་ལུས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི། །
སྡུག་བསྔལ་སེལ་བར་བགྱིད་པར་ཤོག ། ༧༨

འཇིག་རྟེན་ཀུན་ན་སྐྱེ་བོ་གང་། །
སུ་དག་འཇིགས་པས་སྐྱེས་བོ་ཀུན། །
བདག་གི་མིང་ཙམ་ཐོས་པས་ཀྱང་། །
ཤིན་ཏུ་འཇིགས་པ་མེད་པར་ཤོག ། ༧༩

བདག་ནི་མཐོང་དང་དྲན་པ་དང་། །
མིང་ཙམ་ཐོས་པས་སྐྱེ་བོ་རྣམས། །
རབ་དང་འཁྲུག་མེད་རྣལ་མ་དང་། །
རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ངེས་པ་དང་། ། ༨༠

77. *»Que sea también yo adornado*
con todas esas y otras cualidades,
que me vea libre de defectos
y tenga amor supremo por todos los seres.

78. *»Que pueda yo cumplir con mis actos*
virtuosos todas las esperanzas de los seres.
Que elimine siempre el sufrimiento
de todos los seres corpóreos.

79. *»Que cada ser en todos los universos*
que se encuentre en peligro,
con solo escuchar mi nombre,
se vea libre de toda amenaza.

80. *»Que por verme, recordarme*
o tan solo por oír mi nombre, se vuelvan
puros, genuinos y sin perturbaciones
y logren certeza hacia la iluminación.

ཚེ་རབས་ཀུན་དུ་རྗེས་འབྲང་བའི། །
མངོན་ཤེས་ལྔ་པོ་ཐོབ་པར་ཤོག །
སེམས་ཅན་ཀུན་ལ་རྣམ་ཀུན་དུ། །
རྟག་ཏུ་ཕན་བདེ་བགྱིད་པར་ཤོག ། ༨༡

འཇིག་རྟེན་ཀུན་ལ་སྐྱེ་བོ་གང་། །
སྡིག་པ་བྱེད་པར་འདོད་གྱུར་པ། །
དེ་དག་ཐམས་ཅད་གནོད་མེད་པར། །
རྟག་ཏུ་ཅིག་ཅར་ བཟློག་གྱུར་ཅིག ། ༨༢

ས་དང་ཆུ་དང་མེ་དང་རླུང་། །
སྨན་དང་དགོན་པའི་ཤིང་བཞིན་དུ། །
རྟག་ཏུ་སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ཀྱིས། །
རང་དགར་དགག་མེད་སྤྱོད་པར་ཤོག ། ༨༣

སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་སྲོག་བཞིན་ཕངས། །
བདག་ལས་དེ་དག་ཆེས་ཕངས་ཤོག །
བདག་ལ་དེ་དག་སྡིག་སྨིན་ཅིང་། །
བདག་དགེ་མ་ལུས་དེར་སྨིན་ཤོག ། ༨༤

81. *»Que logre las cinco clarividencias*
a lo largo de todas mis vidas,
y que beneficie y deleite siempre
en todo lo necesario a todos los seres.

82. *»Que ayude siempre a refrenar*
sin provocarle daño alguno
a cada ser en todos los universos
cuando desee cometer pecados.

83. *»Que pueda yo ser siempre un objeto de disfrute*
para todos los seres sensibles conforme a sus deseos,
y sin interferencias, como lo son la tierra,
el agua, el fuego, el viento, la hierba y los bosques.

84. *»Los seres sensibles aprecian sus propias vidas,*
que los aprecie yo a ellos más que a la mía.
Que sus malas acciones den su fruto para mí
y todas mis virtudes fructifiquen en ellos.

ཇི་སྲིད་སེམས་ཅན་འགའ་ཞིག་ཀྱང་། །
གང་དུ་མ་གྲོལ་དེ་སྲིད་དུ། །
དེ་ཕྱིར་བླ་ན་མེད་པ་ཡི། །
བྱང་ཆུབ་ཐོབ་ཀྱང་གནས་གྱུར་ཅིག །༨༥

དེ་ལྟར་བརྗོད་པའི་བསོད་ནམས་གང་། །
གལ་ཏེ་དེ་ནི་གཟུགས་ཅན་གྱུར། །
གང་གཱའི་བྱེ་མ་སྙེད་ཀྱི་ནི། །
འཇིག་རྟེན་ཁམས་སུ་ཤོང་མི་འགྱུར། །༨༦

དེ་ནི་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱིས་གསུངས། །
གཏན་ཚིགས་ཀྱང་ནི་འདི་ལ་སྣང་། །
སེམས་ཅན་ཁམས་ནི་ཚད་མེད་ལ། །
ཕན་འདོད་དེ་ནི་དེ་འདྲའོ། །༨༧

དེ་ལྟར་བདག་གིས་ཁྱོད་ལ་ནི། །
མདོར་བསྡུས་ཆོས་བཤད་གང་ཡིན་དེ། །
ཁྱོད་ལ་ཇི་ལྟར་རྟག་ཏུ་སྐུ། །
ཕངས་པ་བཞིན་དུ་ཕངས་པར་མཛོད། །༨༨

85. *»Mientras exista cualquier ser sensible en cualquier lugar, que no haya sido liberado, que pueda yo permanecer en el mundo para beneficio de ese ser, aunque haya obtenido la más alta Iluminación.*

86. Si los méritos de haber recitado
estos versos se materializaran
no cabrían en tantos mundos
como granos de arena hay en el Ganges.

87. Fue el Victorioso quien lo dijo
y lo argumentó de esta manera:
Al ser las esferas de los seres infinitas,
desear beneficiarlos también lo es.

88. Aprecia estos dharmas
que te he explicado
—así, de modo resumido—
como aprecias siempre tu cuerpo.

གང་ལ་ཆོས་དེ་ཕངས་གྱུར་པ། །
དེ་ལ་དོན་དུ་བདག་ལུས་ཕངས། །
ཕངས་ལ་ཕན་པ་བྱ་དགོས་ན། །
དེ་ནི་ཆོས་ཀྱི་བྱེད་པར་འགྱུར། ། ༨༩

དེ་བས་ཆོས་ནི་བདག་བཞིན་བསྙེན། །
ཆོས་བཞིན་དུ་ནི་བསྒྲུབ་པ་དང་། །
སྒྲུབ་པ་བཞིན་དུ་ཤེས་རབ་དང་། །
ཤེས་རབ་བཞིན་དུ་མཁས་པ་བསྙེན། ། ༩༠

གཙང་ཞིང་བྱམས་ལ་བློ་ལྡན་པ། །
ཕེབས་པས་ཕན་པ་སྨྲ་བ་ལ། །
གང་ཞིག་བདག་ངན་དོགས་བྱེད་པ། །
དེ་ནི་རང་དོན་ཆུད་ཀྱང་གསོན། ། ༩༡

(གཙང་ཞིང་བྱམས་ལ་བློ་ལྡན་པ། །
སྤྲོབས་ལ་ཕན་པར་སྨྲ་བ་ལ། །
བདག་ནི་མགོན་དང་བཅས་འགྱུར་ཞེས། །
མི་དབང་བདག་ཐུལ་ཐུགས་དམ་མཛོད། ། ༩༡ གཞན།)

89. Quienes estiman este Dharma
tienen razón en estimar su cuerpo.
Si deseas que esa estima te beneficie
debes dedicarte a practicar el dharma.

90. Por ello, confíate al Dharma tanto como a ti,
a los logros espirituales tanto como al Dharma,
a la sabiduría tanto como a los logros,
y a los sabios tanto como a la sabiduría.

91. Quienes desconfían de los que son puros,
amorosos e inteligentes, y dicen palabras apropiadas
y beneficiosas, pensando: «me hacen mal».
estos echan a perder su propio bien.

དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་དེ་དག་གི
མཚན་ཉིད་མདོར་བསྡུས་མཁྱེན་པར་མཛོད།
ཆོག་ཤེས་སྙིང་རྗེ་ཚུལ་ཁྲིམས་ལྡན།
ཉོན་མོངས་སེལ་བའི་ཤེས་རབ་ཅན། ༤༢

དེ་དག་གིས་ནི་ཁྱོད་བསྟེན་ན།
ཁྱོད་ཀྱིས་མཁྱེན་གྱི་གུས་པར་མཛོད།
ལུགས་ནི་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་འདིས།
གྲུབ་པ་ཡི་ནི་མཆོག་ཐོབ་འགྱུར། ༤༣

བདེན་དང་སེམས་ཅན་འཛམ་སྨྲ་ཞིང་།
བདེ་བའི་ངང་ཚུལ་བསྙེན་དཀའ་བ།
ཚུལ་ལྡན་ཁྱད་དུ་གསོད་མི་འདོད།
རང་དབང་ལེགས་པར་སྨྲ་བར་མཛོད། ༤༤

ལེགས་བཏུལ་བག་ལ་ཉལ་གདོང་དང་།
བརྗིད་བག་ལྡན་ཞིང་སེམས་ཞི་བ།
རྒོད་པ་མེད་ཅིང་མཐའ་མི་རིང་།
གཡོ་བ་མེད་དང་ངེས་པར་མཛོད། ༤༥

92. Debes conocer de forma resumida
las cualidades del guía virtuoso:
Se contentan, tienen piedad y moral,
y sabiduría para eliminar los engaños.

93. Si te confías a uno de ellos,
debes apreciarlo y respetarlo.
Mediante este prolífico sistema
obtendrás el logro supremo.

94. Sé honesto, habla a los seres con suavidad,
muéstrate alegre y distante,
sé correcto, no desprecies,
y dialoga con libertad y elocuencia.

95. Sé disciplinado, contenido, generoso,
majestuoso, calmo y de mente tranquila,
no te excites ni postergues,
se estable y fidedigno.

ཟླ་བ་ཉ་བཞིན་ངེས་པ་དང་། །
སྟོན་གྱི་ཉི་བཞིན་གཟི་བརྗིད་དང་། །
རྒྱ་མཚོ་བཞིན་དུ་ཟབ་པ་དང་། །
རི་རབ་བཞིན་དུ་ཆེས་བརྟན་མཛོད། ། ༩༦

ཉེས་པ་ཀུན་ལས་རྣམ་གྲོལ་ཞིང་། །
ཡོན་ཏན་ཀུན་གྱིས་བརྒྱན་གྱུར་ཏེ། །
སེམས་ཅན་ཀུན་གྱི་ཉེར་འཚོ་དང་། །
ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་དུ་མཛོད། ། ༩༧

ཆོས་འདི་རྒྱལ་པོ་འབའ་ཞིག་ལ། །
བསྟན་པ་ཁོ་ནར་མ་བྱས་ཀྱི། །
སེམས་ཅན་གཞན་ལའང་ཅི་རིགས་པར། །
ཕན་པར་འདོད་པས་བསྟན་པ་ལགས། ། ༩༨

བདག་དང་གཞན་རྣམས་ཡང་དག་པར། །
རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་བསྒྲུབ་བགྱི་སླད། །
རྒྱལ་པོ་གདམ་དུ་བྱ་བ་འདི། །
གདུགས་རེ་ཞིང་ཡང་བསམ་པའི་རིགས། ། ༩༩

96. Sé amable como la luna llena,
brillante como el sol otoñal,
profundo como el océano
y firme como el monte Meru.

97. Líbrate de todo defecto
y adórnate con toda virtud,
sé el sustento para todos los seres
y logra la omnisciencia.

98. No se ha enseñado este Dharma
en exclusiva para los reyes,
se expuso con el deseo de proporcionar
la ayuda apropiada también a otros seres.

99. Para lograr tú mismo y los demás
la iluminación completa y perfecta,
conviene que reflexiones a diario
en estos *Consejos para un Rey.*

ཚུལ་ཁྲིམས་སྐྱེ་བོ་བླ་མ་མཆོག་བཀུར་བཟོད་དང་དེ་བཞིན་ཕྲག་དོག་མེད། །
སེར་སྣ་དང་བྲལ་རེ་བ་མེད་པར་བྱས་ནས་གཞན་དོན་ནོར་ཅན་དང་། །
ཕོངས་པར་གྱུར་ལ་ཕན་བྱེད་མཆོག་དང་མཆོག་མིན་ཡོངས་གཟུང་དོར་བ་དང་། །
དམ་ཆོས་ཡོངས་གཟུང་བྱང་ཆུབ་ཕྱིར་དོན་གཉེར་བ་རྣམས་ཀྱིས་རྟག་ཏུ་བྱ། ། ༡༠༠

རིན་པོ་ཆེའི་ཕྲེང་བ་ལས། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པའི་ལེའུ་བསྟན་པ་སྟེ་ལྔ་པའོ། །།

རྒྱལ་པོ་ལ་གདམས་བྱ་བ་རིན་པོ་ཆེའི་ཕྲེང་བ་ཞེས་བྱ་བ་སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་འཕགས་པ་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱིས་མཛད་པ་རྫོགས་སོ།། །།

རྒྱ་གར་གྱི་མཁན་པོ་ཛྙཱན་གརྦྷ་དང་། བོད་ཀྱི་ལོ་ཙཱ་བ་དགེ་སློང་ཀླུའི་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་བསྒྱུར་ཅིང་ཞུས་ཏེ་གཏན་ལ་ཕབ་པའོ། །སླད་ཀྱིས་རྒྱ་གར་གྱི་མཁན་པོ་ཀ་ན་ཀ་ཝརྨ་དང་། །བོད་ཀྱི་ལོ་ཙཱ་བ་ཚབ་ཉི་མ་གྲགས་ཀྱིས་རྒྱ་དཔེ་གསུམ་ལ་གཏུགས་ནས་ལེགས་པར་བཅོས་པའོ།། །།

འདིས་ཀྱང་འཁོར་བ་སྡུག་བསྔལ་གྱི་རྒྱ་མཚོ་སྐེམ་ནུས་པར་གྱུར་ཅིག། །།

100. Quienes que se esfuerzan en pos de la iluminación deben siempre tener moralidad, respeto supremo al maestro, paciencia, ausencia de celos y de avaricia, y, con la riqueza del altruismo sin esperar recompensa, deben beneficiar a los desposeídos, tomar lo supremo y abandonar lo que no lo es, y sostener la santa doctrina.

Fin del quinto capítulo de la Guirnalda Preciosa: «La conducta de los bodisatvas».

Aquí termina la *Preciosa Guirnalda, Consejos para un Rey*, compuesta por el Gran Maestro Arya Nagaryuna. Fue traducida por el pandita Indio Vidyakaraprabha y por el monje y traductor tibetano *Beldzek*. El pandita Kanakavarman y el monje tibetano Tsab Ñima Dak corrigieron después las traducciones consultando tres ediciones en sánscrito, y cambiaron algunos puntos que no estaban de acuerdo con el pensamiento del Arya Nagaryuna y de su hijo espiritual (Aryadeva). Fue impreso en la gran imprenta situada bajo el Potala, en Lhasa.

Que por este esfuerzo se seque el océano de sufrimiento del samsara.

@ traducción al español, Marta Saro, Dharamsala, 2014. Revisada en 2019.